

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ**

**ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ**

Διπλωματική Εργασία

**Η ειρηνευτική διαδικασία στις ισραηλινο-παλαιστινιακές σχέσεις
μετά την υπογραφή της Συμφωνίας Όσλο II**

του

Χρήστου Νάκου

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Γεώργιος Χριστίδης

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2021

Σελίδα Σκόπιμα Κενή

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτή την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

Χρήστος Κ. Νάκος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	2
1.1 ΙΔΡΥΣΗ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ.....	5
1.2 1^η ΙΝΤΙΦΑΝΤΑ	12
1.3 ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΜΑΔΡΙΤΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΟΣΛΟ.....	15
1.4 Η ΔΙΑΚΥΡΞΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΟΣΛΟ	19
1.5 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΟΣΛΟ ΙΙ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ	30
2.1 Η 2^η ΙΝΤΙΦΑΝΤΑ	35
2.2 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ 11^{ης} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΑΧΗ.....	40
2.3 ΤΟ ΤΕΙΧΟΣ «ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ».....	44
2.4 ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ	46
2.5 ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ	49
2.6 ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΙΣΡΑΗΛΙΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΩΡΙΔΑ ΤΗΣ ΓΑΖΑΣ	50
2.7 Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΧΑΜΑΣ.....	51
2.8 ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΧΑΜΑΣ.....	53
2.9 ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΛΩΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΓΑΖΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΑΜΑΣ	54
2.10 Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΝΝΑΠΟΛΙΣ.....	56
2.11 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2008 - 2012.....	59
2.12 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2012 - 2020.....	61
2.13 ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΡΑΜΠ	66
2.14 ΔΙΑΡΚΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΑΠΟ ΕΞΕΥΡΕΣΗ ΛΥΣΗΣ	74

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	76
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	79

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΙΣΡΑΗΛ - ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Χάρτης Σχεδίου ΟΗΕ 1947.....	6
Εικόνα 2. Έδαφος που κατείχε το Ισραήλ πριν τον πόλεμο των έξι ημερών	9
Εικόνα 3. Η ενδιάμεση συμφωνία Όσλο II.....	29
Εικόνα 4. Χάρτης Κάμπ Ντέιβιντ Ιούλιος 2000.....	37
Εικόνα 5. Η όδευση του τείχους ασφαλείας	46
Εικόνα 6. Χάρτης Σχεδίου Τραμπ.....	69

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

Α΄ΠΠ:	Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος
Β΄ΠΠ:	Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος
ΔΠΔ :	Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΣΔ:	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
ΗΠΑ:	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΟΑΠ:	Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης
ΟΗΕ:	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΓΣ ΟΗΕ:	Γενική Συνέλευση ΟΗΕ
ΣΑ ΟΗΕ:	Συμβούλιο Ασφαλείας ΟΗΕ
ΠΑ:	Παλαιστινιακή Αρχή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παρατηρώντας την σύγχρονη διεθνή πολιτική σκηνή, διαπιστώνεται πλήθος από διαμάχες μεταξύ γειτονικών κρατών. Στις περισσότερες από αυτές τις διαμάχες κυριαρχεί το αίσθημα της αυτοδιάθεσης των λαών και η επιθυμία τους για τη δημιουργία ή την ενίσχυση του έθνους-κράτους. Σε αυτό το πλαίσιο παρουσιάζεται και η μακροχρόνια διαμάχη στην περιοχή της Παλαιστίνης, η οποία, σήμερα, ορίζεται εντός των συνόρων του κράτους του Ισραήλ. Η συγκεκριμένη εδαφική διαμάχη παρουσιάζει κάποιες ξεχωριστές ιδιότητες που δυσκολεύουν το έργο της διεθνούς κοινότητας για την επίλυσή της.¹

Η ισραηλο-παλαιστινιακή διαμάχη αναφέρεται και με όρους όπως παλαιστινιακό ζήτημα ή και Αραβοϊσραηλινή διένεξη και αποτελεί την σύγκρουση μεταξύ του Ισραήλ και της Παλαιστίνης (καθώς και των υπόλοιπων εμπλεκόμενων αραβικών κρατών), η οποία έχει ως αντικείμενο την αμφισβητούμενη εθνική κυριαρχία ορισμένων περιοχών (Δυτική Όχθη, Λωρίδα της Γάζας, Ανατολική Ιερουσαλήμ), καθώς και τη γενικότερη προοπτική αμοιβαίας αναγνώρισης και ειρηνικής συνύπαρξης των δύο κρατών.² Το Παλαιστινιακό ζήτημα αποτελεί, κατά κύριο λόγο, την πάλη μεταξύ δυο εθνικισμών, του αραβικού και του εβραϊκού και έχει γίνει αντικείμενο εκμετάλλευσης από τοπικούς και διεθνείς δρώντες με αποτέλεσμα η δυναμική του προβλήματος να εντάθει σταδιακά οδηγώντας πολλές φορές σε συγκρούσεις οι οποίες έθεταν την εύρεση μιας βιώσιμης λύσης αδύνατη.³

Έτσι η ισραηλινο-παλαιστινιακή σύγκρουση συμπεκνώνει θεμελιώδη ζητήματα που εφάπτονται του επιστημονικού κλάδου των διεθνών σχέσεων αλλά και γενικότερα των ανθρωπιστικών επιστημών, περικλείοντας όλα τα σημαντικά θέματα που απασχόλησαν και απασχολούν τις κοινωνικές επιστήμες. Επίσης αποτελεί μια σύγκρουση που έχει σημαντικές συνέπειες τόσο στην ευρύτερη περιφέρεια όσο και σε διεθνές επίπεδο έχοντας επιπλέον ένα ιδιαίτερο στοιχείο-καταλύτη αυτό του θρησκευτικού παράγοντα καθώς στην περιοχή της Παλαιστίνης, δύο από τις μεγαλύτερες μονοθεϊστικές

¹ Παλαιστίνη: Δυο Λαοί Για Ένα Κομμάτι Γης, Πανοπούλου Ιωάννα, 26/1/2017, <https://powerpolitics.eu/%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AF%CE%BD%CE%B7-%CE%B4%CF%85%CE%BF-%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%AF-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BA%CE%BF%CE%BC%CE%BC%CE%AC%CF%84%CE%B9-%CE%B3%CE%B7/> / 26/1/2017 (πρόσβαση 23/8/2021)

² A. Lesch, *Origins and Development of the Arab-Israeli Conflict*, Greenwood Press, 1998, σ. 47

³ Παπαναργύρου Τερψιθέα, *Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Αραβοϊσραηλινή διένεξη μετά το 1993 μέχρι την 11η Σεπτεμβρίου του 2001*, Ρόδος, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ, 2019, σελ. 8

θρησκείες διεκδικούν τα ίδια θρησκευτικά μνημεία επιφορτίζοντας ιδεολογικά την ήδη τεταμένη κατάσταση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Οι διεκδικήσεις για την υπόψη περιοχή αρχίζουν το 1.400 π.χ. καθώς θεωρείται από τους εβραίους ότι «τα παιδιά του Ισραήλ» κατοικούσαν στην περιοχή, μέχρι την απομάκρυνση τους, το 136 π.Χ., από τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Εκείνη την χρονική περίοδο η περιοχή μετονομάστηκε σε Παλαιστίνη και περασε στον έλεγχο αραβικού πληθυσμού. Η διακυβέρνηση της Παλαιστίνης πραγματοποιούνταν από τους αραβικής καταγωγής κατοίκους, υπό την κυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας έως και την ήττα της στον Α Παγκόσμιο Πόλεμο.⁴

Τα μαζικά κύματα της μετοίκησης εβραϊκού πληθυσμού στην περιοχή της Παλαιστίνης ήταν αποτέλεσμα κυρίως δύο λόγων. Ο πρώτος λόγος ήταν η εκδίωξη των Εβραίων, με τα ρωσικά πογκρόμ το 1903, όπου χιλιάδες εβραίοι κυνηγήθηκαν τα χρόνια που ακολούθησαν, σε πολλές χώρες της Ευρώπης.⁵ Ο δεύτερος λόγος ο Σιωνισμός που με τον όρο αυτό εννοείται ένα σύγχρονο πολιτικό κίνημα που ως στόχο είχε την δημιουργία ενός κράτους που θα αποτελεί την φυσική πατρίδα των εβραίων.

Η πλειοψηφία του λαού της Παλαιστίνης αποτελούνταν από μουσουλμάνους ενώ στην περιοχή υπήρχαν και μειονότητες χριστιανών και εβραίων οι οποίοι ζούσαν όλοι μαζί σε μεγάλες πόλεις.⁶ Τα πρώτα μετανάστευτικά κύματα εβραϊκού πληθυσμού έγιναν δεκτά, από τη Παλαιστίνη, γεγονός που άρχισε να αλλάζει όταν έγιναν ξεκάθαρα τα κίνητρα για έναν αποκλειστικό εποικισμό των εβραίων στη περιοχή.⁷ Η γη αυτή παρουσιάστηκε ως μια ευκαιρία για τη δημιουργία ενός εβραϊκού κράτους μακριά από αντισημιτικές εκφράσεις και καταπίεση. Άρχισαν να αναπτύσσονται εθνικιστικές ιδέες με επικρατέστερη αυτή που ήθελε τους Άραβες - Παλαιστίνιους να βρίσκουν κάποιο άλλο

⁴ Thiel Melissa https://twu.edu/media/documents/history-government/The-Israeli_Palestinian_Conflict.pdf

⁵ Dershowitz A., *The Case for Israel*, Hoboken, New Jersey: Wiley, 2003, σελ 30

⁶ Milton Edwards B. *The Israeli – Palestinian Conflict. A people's war.* New York : Routledge, 2009, σελ 11

⁷ Smith, C. D. *Palestine and the Arab-Israeli Conflict. A History with Documents*, 8th ed., Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2013, σελ 147

σημείο γης για να ζήσουν με τη ρητορική «μια γη χωρίς λαό για ένα λαό χωρίς γη», να κερδίζει έδαφος.⁸

Οπότε το Παλαιστινιακό ζήτημα έχει τις ρίζες του στα τέλη του 19^{ου} αιώνα με την συνεχιζόμενη απώλεια εδαφών από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η Μεγάλη Βρετανία ανέλαβε της διοίκησης της περιοχής της Παλαιστίνης, μέσω του συστήματος των Εντολών και όπως είναι λογικό το σημαντικό ζήτημα που ανέκυψε με την παράλληλη εμφάνιση των δύο εθνικών κινημάτων ήταν η διεκδίκηση της κρατικής κυριαρχίας στα εδάφη της Μέσης Ανατολής που διέμεναν Εβραίοι και Παλαιστίνιοι.⁹

Με τη λήξη του Α΄ΠΠ και σύμφωνα με τα νέα δεδομένα τα οποία διαμορφώθηκαν, Βρετανοί και Γάλλοι έλεγχαν περιοχές στην Παλαιστίνη. Έτσι οι δυο Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής διαμοιράστηκαν τις μέχρι τότε περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με τη Συνθήκη των Σεβρών και δεν διανοούνταν να απολέσουν την επιρροή στην περιοχή της Παλαιστίνης καθώς και ότι οποιαδήποτε μορφή ανεξαρτησίας θα επιτρεπόταν εφόσον δεν διακυβεύονταν τα συμφέροντα τους στην περιοχή.¹⁰ Έτσι υπό Βρετανική κυριαρχία περιήλθαν τα εδάφη της σημερινής Ιορδανίας και του Ιράκ, υπό την Γαλλική κηδεμονία τέθηκαν τα εδάφη της σημερινής Συρίας και του Λίβανου. Τέλος στο συνέδριο του Σαν Ρέμο το 1920 η Παλαιστίνη τέθηκε υπό την εντολή της Μεγάλης Βρετανίας..

Αφετηρία της αραβοϊσραηλινής διένεξης αποτέλεσε η Διακήρυξη Μπάλφουρ το 1917.¹¹ Έτσι η Μεγάλη Βρετανία αφήφισε, τη συμφωνία Χουσεϊν- Μακ Μάον που είχε υπογράψει με τους Άραβες το 1915 και υποστήριξε κατά δήλωση της την δημιουργία «εθνικής εστίας» των Εβραίων στην περιοχή της Παλαιστίνης. Με αυτόν τον τρόπο αυτό εκτιμούσε ότι θα πετύχει να εγκαθιδρύσει την επιρροή της στη Μέση Ανατολή και να έχει τον έλεγχο της περιοχής μέσω του σιωνιστικού παράγοντα ενώ παράλληλα θα προστάτευε τα συμφέροντά της. Το σημαντικότερο πρόβλημα όμως προέκυψε από το γεγονός πως όχι μόνο παρέβλεπε ότι η περιοχή κατοικούνταν ήδη από Άραβες, αλλά δεν αναφέρθηκε

⁸ Milton Edwards B. The Israeli – Palestinian Conflict. A people's war. New York : Routledge,2009, σελ 12-17.

⁹ A. Sela, Palestine Arabs, στο The Continuum Political Encyclopedia of the Middle East, Continuum, 2002, σ. 51

¹⁰ Ο. π. Milton Edwards , σ. 17

¹¹ Ηρακλείδης Αλέξης, *Η αραβοϊσραηλινή αντιπαράθεση*, Παπαζήση Αθήνα 1992, σελ.24

Ο Άρθουρ Μπάλφουρ ήταν Υπουργός Εξωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου ο οποίος δεσμεύτηκε να δημιουργήσει το κατάλληλο νομικό καθεστώς για την εγκατάσταση Εβραίων στα Παλαιστινιακά εδάφη.

πουθενά η προστασία των δικαιωμάτων και των ζωτικών συμφερόντων των κατοίκων αυτής.¹²

Κατά την διάρκεια του Μεσοπολέμου λόγω του συνεχούς αυξανόμενου αντισημιτισμού στην Ευρώπη, ο οποίος κορυφώθηκε με την επικράτηση του ναζισμού στην Γερμανία οι εβραίοι κάτοικοι της Ευρώπης ένιωθαν όλο και πιο πολύ την ανάγκη για την δημιουργία ενός εβραϊκού κράτους που όπως πίστευαν θα αύξανε την ασφάλεια τους. Οπότε έτσι η εβραϊκή κοινότητα, επηρεασμένη σαφώς από τις βιβλικές γραφές, σύμφωνα με τις οποίες το Ιουδαϊκό βασίλειο βρισκόταν στην περιοχή της Παλαιστίνης, πίστευε πως ο μόνος και ορθός προορισμός για την Γη της Επαγγελίας είναι η περιοχή της Παλαιστίνης. Έτσι όλο και πιο πολύ η εβραϊκή κοινότητα επικαλούνταν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των λαών και θεωρούσε ως περιοχή σύστασης του κράτους της, αυτή της Παλαιστίνης. Με το σκεπτικό αυτό ξεκίνησε η προσπάθεια ίδρυσης εβραϊκού κράτους με την μέθοδο του εποικισμού. Η διαρκώς αυξανόμενη μετανάστευση των Εβραίων στην περιοχή της Παλαιστίνης είχε ως αποτέλεσμα την αλλαγή της πληθυσμιακής ισορροπίας στην περιοχή και οδήγησε, αναπόφευκτα, στην εξέγερση του αραβικού πληθυσμού κατά των Βρετανών και των νεοαφιχθέντων Εβραίων.

Οι πρώτες εξεγέρσεις των Παλαιστινίων ενάντια στη Βρετανική κατοχή και την χαμηλής έντασης παραχώρηση των εδαφών τους στους Εβραίους, δεν άργησαν να ξεσπάσουν. Η περίοδος 1936 - 39 χαρακτηρίστηκε από τις ένοπλες επιθέσεις των Παλαιστινίων με πολιτικές απαιτήσεις απέναντι στις Βρετανικές αρχές,¹³ επιθέσεις που στράφηκαν εναντίον εβραϊκών οργανώσεων και εβραϊκών περιοχών. Οι Βρετανοί υλοποιούν για πρώτη φορά την απομάκρυνση του αραβικού πληθυσμού από τις εβραϊκές περιοχές.¹⁴ Έτσι λοιπόν ήρθε στο φως η πρόταση - σχέδιο για διαίρεση της περιοχής της Παλαιστίνης σε αραβικό και εβραϊκό κράτος και δύο χρόνια αργότερα παρουσιάστηκε η Λευκή χάρτα που προέβλεπε την εγκαθίδρυση κυβέρνησης αραβικής πλειοψηφίας και περιορισμούς στην εβραϊκή μετανάστευση.¹⁵

¹² Παπαναργύρου Τερψιθέα, *Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Αραβοϊσραηλινή διένεξη μετά το 1993 μέχρι την 11η Σεπτεμβρίου του 2001*, Ρόδος, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ, 2019, σ. 10

¹³ Adelson, Roger *London and the Invention of the Middle East: Money, Power, and War, 1902–1922*. Yale University Press. ISBN 978-0-300-06094-2., 1995, σελ 47

¹⁴ Makdisi, S. *Palestine Inside Out. An Everyday Occupation.*, New York: W.W. Norton, 2008, σελ 244-245

¹⁵ Hourani Albert, *Η ιστορία του αραβικού κόσμου*, Ψυχογιός Αθήνα 2009, σελ.455

Για την αντιμετώπιση όλων αυτών των επεκτατικών, από πλευράς ξένων δυνάμεων, απειλών ιδρύθηκε το κίνημα της αραβικής αναγέννησης με σκοπό την δημιουργία της αραβικής ενότητας και την δημιουργία κρατών σε σοσιαλιστικά πρότυπα. Στις αρχές της δεκαετίας του 1940 ήταν πλέον ορατός ο κίνδυνος επεμβάσεως από εβραϊκούς πληθυσμούς και οι Παλαιστίνιοι αναζητούσαν τρόπο αντίδρασης στις απειλές των ξένων δυνάμεων. Αποτελούσε γεγονός ότι από το 1917 έως το 1947 ο πληθυσμός των Ισραηλιτών της Παλαιστίνης αυξήθηκε στους 600.000 κατοίκους ενώ ο πληθυσμός των Αράβων ανέρχονταν στα 1.200.000 κατοίκους.¹⁶

1.1 Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

Το τέλος του ΄Β Παγκοσμίου Πολέμου σήμανε την απαρχή μνημειωδών αλλαγών καθώς και τεράστιων ανακατατάξεων στο διεθνές σύστημα. Οι διώξεις των εβραίων στην Ευρώπη, οδήγησαν σε ακόμη ένα μεγάλο κύμα μετανάστευσης Ευρωπαίων εβραίων, στην Παλαιστίνη.¹⁷ Οι θηριωδίες που διαπράχθηκαν εναντίον των εβραίων στην Ευρώπη αποτέλεσαν έναν από τους καθοριστικούς παράγοντες για τα γεγονότα που ακολούθησαν. Βέβαια τα γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του ΄Β ΠΠ επηρέασαν και τον Παλαιστινιακό λαό με έναν τελείως παράδοξο τρόπο, καθώς φαίνεται να «πλήρωσαν» οι Παλαιστίνιοι τα εγκλήματα πολέμου των Ευρωπαίων.¹⁸

Επίσης το τέλος του πολέμου έφερε αλλαγές και στην κατάταξη των Μεγάλων Δυνάμεων, με νέους πρωταγωνιστές πλέον τις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ. Η πρώτη δημιούργησε και συντήρησε μια πολύ δυνατή συμμαχία με την εβραϊκή πλευρά και η δεύτερη υποστήριξε την Παλαιστινιακή πλευρά στον αγώνα της για ανεξαρτησία.¹⁹ Εκτός όμως από τις ΗΠΑ και τη Σοβιετική Ένωση ακόμη ένας σημαντικός δρώντας εμφανίστηκε και αυτός δεν είναι άλλος από Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ).²⁰ Έτσι το 1947 ο ΟΗΕ αποφάσισε να ξεκινήσει συζητήσεις, με στόχο να δημιουργηθούν δύο κράτη ένα Ισραηλιτικό και ένα

¹⁶ Ντόκος Θάνας: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010

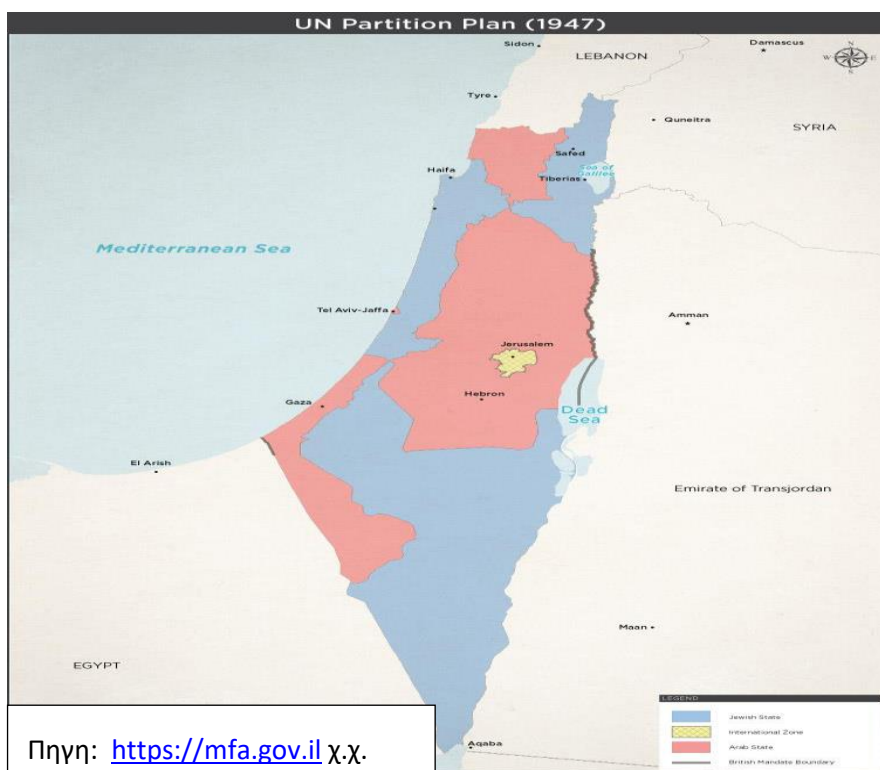
¹⁷ Smith, C. D. *Palestine and the Arab-Israeli Conflict. A History with Documents*, 8th ed., Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2013, σελ 189

¹⁸ Kimmerling, B *The invention and the decline of Israeliness, state, society and the military.*, Berkeley, CA: University of California Press, 2001, σελ 36-37

¹⁹ Παρα την γενικότερη σταση της ΕΣΣΔ αποτελεί γεγονός ότι αυτή και οι σύμμαχοι της ψήφισαν στον ΟΗΕ (181 του 1947) την πρόταση διχοτόμησης της Βρετανικής Παλαιστίνης και συγκρότησης 2 κρατών.

²⁰ Milton Edwards B. *The Israeli – Palestinian Conflict. A people's war.* New York : Routledge, 2009, σελ 58-59.

αραβικό, με πρόταση διαμελισμού της Παλαιστίνης με το 57% να δίδεται στο εβραϊκό κράτος και το 43 % στο αραβικό κράτος.²¹

Εικόνα 1 Χάρτης Σχεδίου ΟΗΕ 1947

Το ψήφισμα 181 του 1947 σηματοδοτεί, επισήμως, την αρχή απώλειας εδαφών από τους Παλαιστίνιους. Η πρόταση του ψηφίσματος που ήταν έμπνευση της Ειδικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Παλαιστίνη, αφορά τη διχοτόμηση της Παλαιστινιακής γης με σκοπό τη δημιουργία ενός αραβικού κράτους και ενός εβραϊκού κράτους. Η τελική ημερομηνία για την ολοκλήρωση της μεταφοράς των Παλαιστινίων από την εβραϊκή πλέον γη, ήταν ο Μάιος του 1948. Το ψήφισμα υπερψηφίστηκε από 33 κράτη, μεταξύ των οποίων και οι δύο μεταπολεμικές υπερδυνάμεις, είχε 10 αποχές μεταξύ των οποίων και το Ηνωμένο Βασίλειο και καταψηφίστηκε από 13 κράτη. Τα κράτη που το καταψήφισαν, στην πλειοψηφία τους αραβικά, ήταν το Ιράν, το Ιράκ, η Αίγυπτος, ο Λίβανος, η Σαουδική Αραβία, η Συρία, η Ινδία, η Τουρκία, η Υεμένη, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν, η Κούβα και η Ελλάδα. Το ψήφισμα έγινε δεκτό από την εβραϊκή και όχι από την αραβική πλευρά, με την τελευταία να καλεί το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο να

²¹ Ψήφισμα 181 της ΓΣ/ΟΗΕ (1947): Στις 29 Νοεμβρίου 1947 η γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη ψηφίζει υπέρ της διάσπασης της Παλαιστίνης σε δύο ανεξάρτητα κράτη και την Ιερουσαλήμ διεθνοποιημένη.

ερευνήσει την εγκυρότητα του ψηφίσματος υπό το πρίσμα της μη σύμφωνης γνώμης της πλειονότητας του παλαιστινιακού – αραβικού πληθυσμού.²²

Η Μεγάλη Βρετανία απέσυρε τις δυνάμεις της από τις περιοχές που καθορίστηκαν ως εβραϊκές το 1948 και ενίσχυσε τους εβραίους με στρατιωτικό εξοπλισμό. Όσον αφορά τις δυνάμεις που βρισκόταν στην παλαιστινιακή πλευρά, αυτές παρέμειναν στις θέσεις τους ακολουθώντας μια πολιτική αποδόμησης και διάλυσης του παλαιστινιακού λαού.²³ Τον Μάιο του 1948 ανακηρύχθηκε η δημιουργία του κράτους του Ισραήλ και έγινε η αρχή για έναν πόλεμο που η εβραϊκή πλευρά ονόμασε «Πόλεμο για την Ανεξαρτησία» και η αραβική πλευρά «Nakba» που σημαίνει καταστροφή.²⁴ Οι πολεμικές συγκρούσεις που ακολούθησαν βρήκαν τους Παλαιστίνιους απροετοίμαστους, χωρίς κατάλληλο οπλισμό, ενώ τους Ισραηλινούς με σύγχρονο οπλισμό και οργάνωση, με αποτέλεσμα να κατατροπώνουν τους Παλαιστίνιους.²⁵

Η ίδρυση του κράτους του Ισραήλ είχε ως αποτέλεσμα οι χώρες του Αραβικού Συνδέσμου να ξεσηκωθούν κηρύσσοντας πόλεμο ενάντια του νέου αυτού κράτους. Το 1949 έλαβε, επίσημα, τέλος η πολεμική σύγκρουση μεταξύ Ισραήλ και γειτονικών αραβικών κρατών και των Παλαιστίνιων με την υπογραφή συμφωνιών ανακωχής. Η περιοχή χωρίστηκε σε τρία μέρη, το Ισραήλ είχε υπό τον έλεγχο του, το 77% της περιοχής, η Ιορδανία είχε υπό τον έλεγχο της την ανατολική Ιερουσαλήμ και τη Δυτική όχθη και η Αίγυπτος τη Λωρίδα της Γάζας και στο τέλος του έτους (1949), 700.000 Παλαιστίνιοι ήταν πρόσφυγες. Υπάρχει πλήθος καταγεγραμμένων μαζικών εξώσεων, θηριωδιών και σφαγών με πιο γνωστό τον διωγμό 50.000 Αράβων από τις πόλεις Lydda και Ramle καθώς και την σφαγή 125 με 250 Παλαιστίνιων από Ισραηλινούς μαχητές.²⁶ Έτσι το κράτος του Ισραήλ κατόρθωσε να είναι ο μεγάλος νικητής και ισχυροποιήθηκε επεκτείνοντας τα σύνορά του συνεχώς.²⁷

²² Milton Edwards B. *The Israeli – Palestinian Conflict. A people's war.* New York : Routledge, 2009, σελ 62-63.

²³ Σακκάς Γιάννης: *Η Ελλάδα, Το Κυπριακό Και ο Αραβικός Κόσμος, 1947-1974.* Αθήνα: Πατάκης, 2012, σελ 154

²⁴ Pappé I. *The Ethnic Cleansing of Palestine.* Oxford: Oneworld, 2006

²⁵ O. π Milton Edwards, σελ 71

²⁶ Bein, Hajjar https://web.stanford.edu/group/sper/images/PalestineIsrael_Primer_MERIP.pdf, 2017

²⁷ Ψήφισμα 194 της ΓΣ/ΟΗΕ (1948): Με αυτό το ψήφισμα η ΓΣ του ΟΗΕ κάλεσε το νεοσύστατο ισραηλινό κράτος να επιτρέψει στους «πρόσφυγες που επιθυμούν να επιστρέψουν στα σπίτια τους και να ζήσουν ειρηνικά με τους γείτονές τους ... να το πράξουν το συντομότερο δυνατόν» και να τους αποζημιώσουν για τις απώλειές τους. Προέρχεται από τη διεθνή συναίνεση ότι οι άνθρωποι που έχουν

Ενώ ο παλαιστινιακός λαός επούλωνε ακόμη τις πληγές του από την ήττα, το 1956 ξέσπασε ο δεύτερος αραβοϊσραηλινός πόλεμος, η λεγόμενη Κρίση του Σουέζ. Αφορμή αποτέλεσε η αποδοχή από τον Αιγύπτιο Πρόεδρο Νάσερ της οικονομικής βοήθειας που προσφέρθηκε από την Σοβιετική Ένωση για την κατασκευή του φράγματος του Ασουάν με παράλληλη εθnicoποίηση του. Έτσι η Μεγάλη Βρετανία η Γαλλία και το Ισραήλ σύναψαν μια μυστική συμφωνία με σκοπό την εκδήλωση στρατιωτικής επέμβασης. Τελικά ο δεύτερος αραβοϊσραηλινός πόλεμος έλαβε τέλος μετά την επέμβαση των δυο υπερδυνάμεων (ΗΠΑ-ΕΣΣΔ) και την απόσυρση των δυνάμεων των αντίπαλων πλευρών έχοντας ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή.

Την επόμενη περίοδο και έως το 1965 δημιουργήθηκε η ΟΑΠ (Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης)²⁸ αλλά και η οργάνωση Φατάχ²⁹ με αρχηγό τον Γιασέρ Αραφάτ. Το 1967 το Ισραήλ επιτέθηκε στην Αίγυπτο, στην Συρία και στην Ιορδανία καταστρέφοντας τις αεροπορικές τους δυνάμεις. Το αποτέλεσμα της πολεμικής σύγκρουσης ήταν η ήττα των Αραβικών κρατών και το κράτος του Ισραήλ πέτυχε την κατάληψη της Δυτικής Όχθης, της Λωρίδας της Γάζας, της χερσονήσου του Σινά από την Αίγυπτο και των Υψιπέδων του Γκολάν από τη Συρία. Η Παλαιστινιακή πλευρά αναδείχθηκε ως πολιτική και στρατιωτική δύναμη μετά τον πόλεμο των έξι ημερών³⁰ και ενίσχυσε την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, καθώς *«εκτόξευσε το παλαιστινιακό αντάρτικο κίνημα στις πρώτες γραμμές, επειδή συμβολίζει την αντίσταση για ολόκληρο τον αραβικό κόσμο, μετά την ταπεινωτική πορεία των αραβικών στρατευμάτων»*.³¹

Το Ισραήλ εφάρμοσε ένα καθεστώς στρατιωτικής διοίκησης στα κατακτημένα εδάφη (Δυτική Όχθη και Λωρίδα της Γάζας). Έτσι ο Παλαιστινιακός λαός που ζούσε στις κατεχόμενες αυτές περιοχές στερήθηκε των πολιτικών του δικαιωμάτων και ελευθεριών καθώς και την ελευθερία της έκφρασης. Επίσης του στερήθηκε η πολιτική του συμμετοχή

εκτοπισθεί βίαια από τα σπίτια τους έχουν το δικαίωμα της επιστροφής σύμφωνα με το εθμικό και ανθρωπιστικό δίκαιο.

²⁸ Palestine Liberation Organization (PLO)

²⁹ Φατάχ (αραβικά: فتح, και έναρθρα Αλ-Φατάχ) και αποτελεί αρκτικόλεξο κατ' αντιστροφή των λέξεων Ταχρίρ Φιλαστίν που σημαίνει Απελευθέρωση της Παλαιστίνης, ταυτιζόμενο με τον όρο Φατάχ που αναφέρεται στη 48η Σούρα του Κορανίου.

³⁰ Ως «πόλεμος των έξι ημερών» αναφέρεται από τους ισραηλινούς και πλέον είναι η πιο καθιερωμένη ονομασία της σύγκρουσης. Οι Παλαιστίνιοι αποκαλούν την πολεμική αυτή σύγκρουση ως *an-Naksa* που ερμηνεύεται μπορεί να αποδοθεί ως οπισθοδρόμηση ή αποτυχία (στα αγγλικά *setback*)

³¹ Khalidi W. Palestine and Palestine Studies: One Century after World War II and the Balfour Declaration. *Journal of Palestine Studies*, Vol. 44 No. 1 (Autumn), 2014, σελ. 142

και εκπροσώπηση, καθώς και επιβλήθηκε η ποινικοποίηση της οποιαδήποτε έκθεσης τυχόν εθνικού συμβόλου. Παράλληλα ξεκίνησαν οι κατασχέσεις παλαιστινιακών καλλιεργήσιμων εκτάσεων και οι συλλήψεις - φυλακίσεις και βασανισμοί των αντιφρονούντων. Το μόνιμο επιχείρημα του κράτους του Ισραήλ για αυτές τις διαρκείς παραβάσεις του διεθνούς δικαίου, ήταν ότι αυτές οι περιοχές δεν αποτελούσαν στην ουσία κατεχόμενες περιοχές, καθώς δεν αποτελούσαν τμήμα κάποιου κράτους, αλλά πλέον βρίσκονταν υπό καθεστώς ισραηλινής διοίκησης. Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, με το ψήφισμα 242/1967 απαίτησε την απόσυρση των στρατευμάτων από τις κατεχόμενες περιοχές, αλλά το Ισραήλ το αρνείται και δεν έχει προβεί σε καμία κίνηση.

Εικόνα 2: Έδαφος που κατείχε το Ισραήλ πριν και μετά τον Πόλεμο των Έξι Ημερών.

Κατόπιν των παραπάνω η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης δεν κατάφερε να ελέγξει κάποια εδαφική περιοχή και μετέφερε την έδρα της στην Ιορδανία, όπου φιλοξενήθηκαν εκατοντάδες χιλιάδες Παλαιστίνιοι. Όμως με τον εμφύλιο πόλεμο μεταξύ Ιορδανών και Παλαιστίνιων το 1970 που οδήγησε σε ήττα της ΟΑΠ από τους Ιορδανούς αναγκάστηκε η πλειονότητα των παλαιστίνιων μαχητών να μετακομίσουν στο Νότιο Λίβανο. Παράλληλα το 1968 η ΟΑΠ δημιούργησε δικό της Σύνταγμα αξιώνοντας την ίδρυση του Παλαιστινιακού κράτους ενώ ο Γιασέρ Αραφάτ εξελέγη αρχηγός της οργάνωσης (Φατάχ).

Οι πιέσεις και οι προσπάθειες για την επίλυση της αραβοϊσραηλινής διένεξης απέβησαν άκαρπες καθώς η αδιαλλαξία των ισραηλινών από την μια πλευρά είχε ως αποτέλεσμα από την άλλη πλευρά οι Άραβες να υιοθετούν επιθετικότερες πολιτικές. Έτσι το 1973 ξεκινά η Τρίτη αραβοϊσραηλινή διένεξη γνωστή ως και ο πόλεμος του Γιομ Κιούρ. Ο τότε πρόεδρος της Αιγύπτου, Ανουάρ Σαντάτ, έχοντας στο πλευρό του την Συρία επιτέθηκε στο Ισραήλ έχοντας ως σκοπό να ανακαταλάβει όλα απολεσθέντα εδάφη του 1967, από τον πόλεμο των έξι ημερών.³² Όσον αφορά τις δυο υπερδυνάμεις οι ΗΠΑ στήριζαν ξεκάθαρα το Ισραήλ ενώ, από την άλλη πλευρά, η ΕΣΣΔ ενίσχυε τις αραβικές χώρες ώστε να είναι παρούσα στις εξελίξεις στην περιοχή.

Ύστερα από επέμβαση των μεγάλων δυνάμεων οι εχθροπραξίες έλαβαν τέλος.³³ Παράλληλα υπήρξε και εντολή του ΟΗΕ για άμεση κατάπαυση του πυρός. Η ΟΑΠ, με το πέρας της σύγκρουσης, προσπάθησε να αναβαθμίσει την εικόνα της στο εξωτερικό ενώ κατάφερε και να αναγνωρισθεί από τις λοιπές αραβικές χώρες ως ο νόμιμος εκπρόσωπος του παλαιστινιακού λαού και ταυτόχρονα πέτυχε να γίνει δεκτή από τον ΟΗΕ με την ιδιότητα του παρατηρητή.

Οι ΗΠΑ προσπαθώντας να έχουν πιο ενεργό ρόλο στην περιοχή και παράλληλα να αναχαιτίσουν την όλο και αυξανόμενη επιρροή της ΕΣΣΔ, έλαβαν την πρωτοβουλία για έναρξη διαπραγματεύσεων μεταξύ Ισραήλ και Αιγύπτου και υπογραφή διμερούς συμφωνίας. Τελικά μετά από χρονοβόρες και ιδιαίτερα δύσκολες συνομιλίες στο Καμπ Ντέιβιντ των ΗΠΑ υπό την αιγίδα του τότε αμερικανού προέδρου Τζίμι Κάρτερ, ο αιγύπτιος πρόεδρος Ανουάρ Σαντάτ και ο πρωθυπουργός του Ισραήλ Μεναχέμ Μπέγκιν συμφώνησαν στις 17 Σεπτεμβρίου του 1978 να συνάψουν εντός τριών μηνών συμφωνία ειρήνης, η οποία υπεγράφη μερικούς μήνες αργότερα και συγκεκριμένα στις 26 Μαρτίου του 1979.³⁴

³² Οι χώρες αυτές επιθυμούσαν να εφαρμοστεί η απόφαση 242 του ΣΑ/ΟΗΕ (1967) για επιστροφή των εδαφών από το Ισραήλ

³³ Σακκάς Γιάννης: Το ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ, ο Σιωνισμός, Οι Άραβες και ο Διεθνής Παράγοντας 1882-1948, Μέρος Α΄. Αθήνα: Πατάκης, 2005

³⁴ 40 χρόνια από τη Συμφωνία Ειρήνης του Καμπ Ντέιβιντ, Κέρστεν Κνιπ / Κώστας Συμεωνίδης, 17/9/2018, <https://www.dw.com/el/40-%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AE%CE%BD%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1%CE%BC%CF%80-%CE%BD%CF%84%CE%AD%CE%B9%CE%B2%CE%B9%CE%BD%CF%84/a-45520347> 17.09.2018 (πρόσβαση 1/6/2021)

Η Συνθήκη όριζε πως το Ισραήλ θα επέτρεπε ένα καθεστώς αυτονομίας στη Λωρίδα της Γάζας και τη Δυτική Όχθη και θα απέσυρε τις δυνάμεις του από την χερσόνησο του Σινά με αντάλλαγμα η Αίγυπτος να αναγνώριζε το κράτος του Ισραήλ. Επίσης η Αίγυπτος εγκατέλειπε στην πράξη την ιδέα ίδρυσης Παλαιστινιακού κράτους τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον. Έτσι η Αίγυπτος διασφαλίζοντας τόσο την γεωστρατηγική της ασφάλεια όσο και την ισχύ της στην ευρύτερη περιφέρεια της παραιτήθηκε των πρότερων απόψεων της για τη σύσταση ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους. Ταυτόχρονα το Ισραήλ ενδυνάμωσε την ασφάλεια του ενώ τα λοιπά αραβικά κράτη, από το σημείο αυτό και ύστερα, συνειδητοποίησαν ότι δεν θα ήταν εφικτή η ανάκτηση των απολεσθέντων εδαφών τους από την σύρραξη του 1967.

Εκπληρώνοντας τις δεσμεύσεις του το Ισραήλ επέστρεψε το 1981 την χερσόνησο του Σινά στην Αίγυπτο. Στην συνέχεια το 1982 αφού είχε εξασφαλίσει την μη αντίδραση της Αιγύπτου, το Ισραήλ εισέβαλε στο Νότιο Λίβανο εξαπολύοντας επίθεση με την επιχείρηση «Ειρήνη για τη Γαλιλαία». Πρωταρχικός στόχος της επιχείρησης «Ειρήνη για τη Γαλιλαία», ήταν ο διωγμός των Παλαιστίνιων μαχητών από το νότιο Λίβανο και κατά συνέπεια του πιο σημαντικού οχυρού της ΟΑΠ.³⁵ Πραγματοποιείται εκκένωση της Βηρυτού από την ηγεσία της ΟΑΠ καθώς και άλλων 14.000 ατόμων προσκείμενων στην Φατάχ. Τελικά η έδρα της ΟΑΠ μεταφέρθηκε στην Τύνιδα της Τυνησίας.

Παραστρατιωτικές οργανώσεις, υπό την ανοχή του ισραηλινού στρατού, επιδόθηκαν σε θηριωδίες κατακρεουργώντας αμάχους στα προσφυγικά στρατόπεδα Παλαιστίνιων και Λιβανέζων στις γειτονιές Σάμπρα και Σατίλα. Τα γεγονότα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα αντιδράσεις ακόμη και στο εσωτερικό του Ισραήλ, οπότε δημιουργείται η επιτροπή Καχάν η οποία κρίνει εμμέσως υπεύθυνο, εν μέσω και άλλων, τον τότε Υπουργό Άμυνας και μετέπειτα πρωθυπουργό του Ισραήλ, Αριέλ Σαρόν, για τη σφαγή Παλαιστίνιων αμάχων στα στρατόπεδα προσφύγων Σάμπρα και Σατίλα από Λιβανέζους χριστιανούς φαλαγγίτες. Οι μετριοπαθείς εκτιμήσεις κάνουν λόγο για 800 νεκρούς. Ωστόσο, σε συνδυασμό με τις εξαφανίσεις, τα θύματα από τη σφαγή στη Σάμπρα και τη Σατίλα φτάνουν τις 3.500.³⁶

³⁵ Ilan Greilsammer, La nouvelle histoire d'Israël, Essai sur une identité national, Éditions Gallimard, 1998, σελ , 424- 438

³⁶ Η πρωτοφανής σφαγή αμάχων Παλαιστίνιων στους καταυλισμούς Σάμπρα και Σατίλα. <http://www.mixanitouxronou.gr/i-protofanis-sfagi-amachon-palestinion-stous-katavlistous-sampra-ke-satila-o-andreas-papandreou-prosferi-katafigio-ston-giaser-arafat/> (πρόσβαση 23/6/2021)

Ο απολογισμός της επιχείρησης «Ειρήνη για την Γαλιλαία» στον Λίβανο περιελάμβανε περί τα 40.000 θύματα, Λιβανέζους και Παλαιστίνιους, άλλους 100.000 τραυματίες και επίσης μια χώρα με καταστραμμένες υποδομές με την ανεργία και την φτώχεια να καλπάζει.³⁷ Τα παραπάνω γεγονότα είχαν διάφορα αποτελέσματα ένα εκ των οποίων ήταν και η ίδρυση στον Λίβανο, της ισλαμικής, σιτικής, οργάνωσης Χεζμπολλάχ³⁸ που στην συνέχεια θα διαδραματίζει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο τόσο στις εσωτερικές εξελίξεις του Λιβάνου όσο και στο παλαιστινιακό ζήτημα.

Από το 1983 και τα επόμενα χρόνια, εκτός από την διάσπαση της ΟΑΠ και την συγκρότηση του Μετώπου Σωτηρίας το οποίο αντιτίθεται στην Φατάχ συνεχίζονται και οι ενδοπαλαιστινιακές αντιπαραθέσεις ενώ παράλληλα πραγματοποιούνται συνεχείς αλλά αποτυχημένες προσπάθειες συμφιλίωσης. Τελικά το 1987 πραγματοποιείται η επανένωση της ΟΑΠ στο Αλγέρι, αλλά ταυτόχρονα έχουμε και την έναρξη της Πρώτης Ιντιφάντα, τον Δεκέμβριο του 1987.³⁹

1.2 1^η ΙΝΤΙΦΑΝΤΑ

Η 1^η Ιντιφάντα⁴⁰ αποτελεί ίσως τον κυριότερο παράγοντα, ο οποίος οδήγησε στην Διάσκεψη της Μαδρίτης και την Συμφωνία του Όσλο. Είναι μια μαζική εξέγερση των Παλαιστίνιων ενάντια στο Ισραήλ μ' επίκεντρο τη Γάζα και τη Δυτική όχθη. Η πρώτη Ιντιφάντα έχει κύριο χαρακτηριστικό τις γενικές απεργίες, οδοφράγματα, πολιτική ανυπακοή και πετροπόλεμο ενάντια στις δυνάμεις ασφαλείας (IDF) των Ισραηλινών. Σε αυτές τις κινητοποιήσεις έπεσαν νεκροί πάνω από 1.100 Παλαιστίνιοι από τις Ισραηλινές δυνάμεις ασφαλείας και 160 Ισραηλινοί από τους Παλαιστίνιους. Επιπρόσθετα, περίπου 1.000 Παλαιστίνιοι δολοφονήθηκαν/εκτελέστηκαν από ομοεθνείς τους ως υποτιθέμενοι

³⁷ Νταν Κον-Σέρμποκ, Νταούντ –Ελ Αλάμι, *Ισραήλ & Παλαιστίνιοι, οι δύο όψεις του προβλήματος*, Εκδόσεις Περίπλους 2002, Αθήνα, σελ 297

³⁸ Η Χεζμπολλάχ ή Χεζμπολά (αραβικά: الله حزب , κυριολεκτικά: «Κόμμα του Θεού») αποτελεί σιτική στρατιωτική και πολιτική οργάνωση με βάση το Λίβανο. Συμμετέχει στην κυβέρνηση και στο κοινοβούλιο της χώρας. Η ένοπλη πτέρυγα της οργάνωσης θεωρείται κίνημα αντίστασης στον αραβικό κόσμο.

³⁹ Ηρακλείδης Αλέξης, «Οι Παλαιστίνιοι στο: *Η Άραβο-ισραηλινή αντιπαραθέση, η προβληματική της ειρηνικής επίλυσης*, Εκδόσεις Παπαζήσης, 1991, Κεφάλαιο 4

⁴⁰ Ιντιφάντα (انْتِفاضة) είναι μια αραβική λέξη που σημαίνει κυριολεκτικά «τίναγμα», αν και ευρέως έχει μεταφραστεί στα αγγλικά ως «εξέγερση», «αντίσταση». Χρησιμοποιείται για να δηλώσει την αντίσταση του απλού μουσουλμάνου.

«συνεργάτες των Ισραηλινών αρχών», αν και υπήρχαν στοιχεία για λιγότερους από τους μισούς.⁴¹

Από στιγμή που τα εδάφη της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας περιήλθαν σε ισραηλινό έλεγχο περίπου 3.600.000 εκατομμύρια ισραηλινοί επέβαλαν πλήρη πολιτικό και στρατιωτικό έλεγχο σε μια περιοχή όπου διέμεναν, κατά την περίοδο της έναρξης της Ιντιφάντα περίπου 1.500.000 άραβες, οι οποίοι δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα και δεν τους αναγνωριζόταν το δικαίωμα αυτοδιάθεσης πέραν ενός επιπέδου δημοτικής οργάνωσης. Παράλληλα, οι Παλαιστίνιοι απώλεσαν τον έλεγχο μεγάλου τμήματος της γης και των υδάτινων πόρων⁴² γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό καθώς οι Παλαιστίνιοι στις κατεχόμενες περιοχές ασχολούνταν κατά βάση με αγροτικές εργασίες.

Η 1^η Ιντιφάντα ξέσπασε αρχικά στην Λωρίδα της Γάζας, που αποτελεί μια από τις πλέον πυκνοκατοικημένες περιοχές του πλανήτη, αλλά είναι και η περιοχή στην οποία διέμενε η συντριπτική πλειοψηφία των Παλαιστινίων προσφύγων που προέκυψαν από τις πολεμικές συγκρούσεις του 1948. Αποτελούσαν τους 532.000 περίπου από το σύνολο των 1.500.000 Παλαιστινίων των κατεχομένων.⁴³ Σημαντικό στοιχείο αποτελούσε επίσης και ότι το 1/3 του παραπάνω πληθυσμού ήταν ανήλικοι κάτω των 15 ετών ενώ ο μέσος όρος ηλικίας, στα προσφυγικά στρατόπεδα, ήταν τα 27 χρόνια.⁴⁴

Έτσι τον Δεκέμβριο του 1987 ξεκίνησαν μια σειρά βίαιων επιθέσεων εναντίον ισραηλινών στρατιωτών, εποίκων αλλά και απλών πολιτών ενώ παράλληλα υπήρξε και μποϊκοτάρισμα ισραηλινών προϊόντων. Χαρακτηριστικά της εξέγερσης ήταν τόσο οι αντικειμενικές αντιξοότητες και οι συνθήκες της καθημερινής ζωής των Παλαιστινίων όσο και ο αυθορμητισμός αλλά και το ανεξέλεγκτο του νεαρού της ηλικίας των Παλαιστινίων των κατεχομένων. Η πλειονότητα αυτών των νεαρών Παλαιστινίων δεν γνώριζε κάτι άλλο από την ισραηλινή κατοχή. Από την άλλη πλευρά ήταν και απογοητευμένοι από τις μέχρι τότε αποτυχίες τόσο των λοιπών αραβικών κρατών να καταφέρουν να βρουν μια

⁴¹ Ντόκος Θάνος: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010 σελ 4

⁴² Efrat Elisha, *Geography and Politics in Israel since 1967*, Frank Cass & Co. Ltd, Great Britain, 1988, σελ 68

⁴³ U.S. Census Bureau "International Data Base (IDB), Country Summary: West Bank and Gaza Strip www.census.gov/prod/2007pubs/08abstract/intlstat.pdf (πρόσβαση 18/8/2021)

⁴⁴ Ian Pappé, *Η Ιστορία της Σύγχρονης Παλαιστίνης*, Κέδρος, Αθήνα, 2007, σελ 328

λύση, αλλά και στις διαψευσμένες ελπίδες τους από την ηγεσία τους, την ΟΑΠ, οπότε στράφηκαν σε βίαιες διαμαρτυρίες.

Αρχικά ο ρόλος της ΟΑΠ στο ξέσπασμα της Ιντιφάντα ήταν υποβαθμισμένος, αλλά στην συνέχεια, η ηγεσία της αναγνώρισε την σημασία της και προσπάθησε να κατευθύνει τους εξεγερμένους Παλαιστίνιους ενώ παράλληλά εφαρμόσε μια σταδιακή, αλλά και στρατηγική, μεταβολή των χρησιμοποιούμενων μέσων επιδιώκοντας πλέον στην πολιτική, επίλυση του παλαιστινιακού προβλήματος. Έτσι τον δεύτερο χρόνο της Ιντιφάντα πραγματοποιήθηκε το 19^ο Παλαιστινιακό Εθνικό Συμβούλιο, ή όπως αναφερόταν «Συνάντηση της Ιντιφάντα» κατά το οποίο ο Παλαιστίνιος ηγέτης Γιάσσερ Αραφάτ με μια συμβολική κίνηση ανακήρυξε την ίδρυση του Παλαιστινιακού κράτους με πρωτεύουσα την Ιερουσαλήμ. Το πλέον σημαντικό ήταν η ρητή αποδοχή των ψηφισμάτων του ΣΑ του ΟΗΕ 242 και 338.⁴⁵ Αυτό όμως είχε ως αποτέλεσμα η ΟΑΠ να αναγνωρίσει, απρόθυμα μεν, το κράτος του Ισραήλ, οπότε αυτό είχε ως συνέπεια και την εκ των πραγμάτων αποδοχή διαπραγματεύσεων αλλά και ότι το πολυπόθητο Παλαιστινιακό κράτος περιοριζόταν στο απομένον 22% της περιοχής της ιστορικής Παλαιστίνης. Ταυτόχρονα υπήρχε σε εκκρεμότητα και το ζήτημα με τους χιλιάδες πρόσφυγες των οποίων η καθημερινότητα και οι συνθήκες που διαβιούσαν ήταν χειρότερες από ότι στην αρχή της 1^{ης} Ιντιφάντα.

Ένα από τα σημαντικότερα αποτελέσματα της 1^{ης} Ιντιφάντα ήταν και η δημιουργία της Χαμάς⁴⁶ το 1988, η οποία ήταν (και είναι) ένα κίνημα αντίστασης και αποτελεί μια παραστρατιωτική παλαιστινιακή οργάνωση. Η Χαμάς αναδύθηκε από την αιγυπτιακή Μουσουλμανική Αδελφότητα της οποίας αποτελούσε παρακλάδι και χαρακτηρίστηκε από επιθέσεις αυτοκτονίας και τρομοκρατικές ενέργειες ενάντια στο Ισραήλ⁴⁷. Την περίοδο εκείνη η Χαμάς ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής στους Παλαιστίνιους λόγω και της κοινωνικής προσφοράς⁴⁸ της οργάνωσης προς τους Παλαιστίνιους.⁴⁹

⁴⁵ Νταν Κον-Σέρμπουκ, Νταούντ –Ελ Αλάμι, *Ισραήλ & Παλαιστίνιοι, οι δύο όψεις του προβλήματος*, Εκδόσεις Περίπλους 2002, Αθήνα, σελ 302

⁴⁶ Χαμάς (αραβικά: حماس حركة, ακρωνύμιο του حركة المقاومة الإسلامية أو Harakat al-Muqāwama al-Islāmiyya ή «Ισλαμικό Κίνημα Αντίστασης»).

⁴⁷ Η διακήρυξη της Χαμάς κάνει έκκληση για την καταστροφή του Κράτους του Ισραήλ και την αντικατάστασή του με ένα παλαιστινιακό ισλαμικό κράτος στην περιοχή που είναι τώρα το Ισραήλ, η Δυτική Όχθη και η Λωρίδα της Γάζας.

⁴⁸ Η Χαμάς έχει εκτεταμένα κοινωνικά προγράμματα και έχει αποκτήσει δημοτικότητα στην παλαιστινιακή κοινωνία με τη δημιουργία νοσοκομείων, εκπαιδευτικών συστημάτων, βιβλιοθηκών και άλλων υπηρεσιών σε όλη τη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας.

⁴⁹ Ντόκος Θάνος: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010, σελ 10

Επίσης μεγάλη επιρροή στα αποτελέσματα της 1^{ης} Ιντιφάντα είχε το γεγονός ότι μεγάλο ποσοστό των θυμάτων ήταν παιδιά. Οι θυσίες αυτών των παιδιών είχε ως αποτέλεσμα τόσο να προωθηθούν οι παλαιστινιακές θέσεις, και να γίνουν παγκοσμίως ορατά τα αποτελέσματα του πολύχρονου αγώνα τους όσο και να δημιουργηθούν ηθικά διλλήματα στο εσωτερικό του Ισραήλ αλλά και στην ευρωπαϊκή εβραϊκή κοινότητα. Οι σκληρές εικόνες με ξυλοδαρμούς και τραυματισμούς ανηλίκων παιδιών που μεταδίδονταν τηλεοπτικά παντού στον κόσμο είχε ως αποτέλεσμα την καταρράκωση της ως τότε ισραηλινής εικόνας και την αφύπνιση ενός μεγάλου τμήματος της ισραηλινής κοινωνίας που μόνο τότε ίσως διαπίστωσε τις συνέπειες της κατοχής.

Κατά την χρονική περίοδο της 1^{ης} Ιντιφάντα πραγματοποιήθηκε και η κατάρρευση της ΕΣΣΔ, γεγονός το οποίο είχε πολλαπλές και σημαντικές συνέπειες για την περιοχή της Μέσης Ανατολής. Εκτός από την απουσία του αντίπαλου πόλου, που εξισορροπούσε τις καταστάσεις, άρθηκε και η απαγόρευση μετανάστευσης των εβραϊκών πληθυσμών που διαβιούσαν στα εδάφη της ΕΣΣΔ οπότε παρατηρήθηκε μαζική μετανάστευση προς το Ισραήλ. Άλλο ένα κομβικό σημείο ήταν ο 1^{ος} Πόλεμος του Κόλπου, που αποτέλεσε τον απόλυτο θρίαμβο των ΗΠΑ, τόσο διπλωματικά όσο και στρατιωτικά. Τα γεγονότα αυτά με δεδομένη την απουσία ρωσικών δυνάμεων στην περιοχή προλείαναν τον δρόμο προς τις επαφές στην Μαδρίτη και το Όσλο.

1.3 ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΜΑΔΡΙΤΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΟΣΛΟ

Οι συνέπειες της 1^{ης} Ιντιφάντα αλλά και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και ο πόλεμος του Κόλπου είχε ως αποτέλεσμα οι ΗΠΑ να διαμηνύσουν στην ΟΑΠ πως για θεωρηθεί ως εκπρόσωπος των Παλαιστινίων θα πρέπει να αποδεχτεί και να αναγνωρίσει το Ισραήλ. Έτσι η ΟΑΠ λαμβάνοντας το μήνυμα κινήθηκε σε αυτή την γραμμή πλεύσης και προέβη σε μια σειρά από δημόσιες δηλώσεις, του ηγέτη της Γιάσσερ Αραφάτ, τόσο στην Στοκχόλμη όσο και στην Γενεύη στις οποίες αποδεχόταν την εφαρμογή του ψηφίσματος 242 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ ενώ ταυτόχρονα αποποιούνταν τις τρομοκρατικές ενέργειες ως πολιτικό εργαλείο για την άσκηση πολιτικής. Τελικά αυτή η στάση της ΟΑΠ της επέτρεψαν να έχει απευθείας συμμετοχή στις προπαρασκευαστικές συνομιλίες με τις ΗΠΑ.

Παρόλα αυτά όμως η στήριξη, από την μια πλευρά, της ΟΑΠ στο Ιράκ και στον Σανταμ Χουσείν κατά τον Πόλεμο του Κόλπου αλλά και η άρνηση των ισραηλινών από την άλλη που δεν αποδεχόταν οποιαδήποτε αναγνώριση και συνομιλία με την ΟΑΠ, είχε ως αποτέλεσμα οι Παλαιστίνιοι να μην συμμετέχουν αυτόνομα στην Διάσκεψη της Μαδρίτης. Έτσι τελικά οι Παλαιστίνιοι όρισαν μια αντιπροσωπία που αποτελούνταν από διακεκριμένους πολίτες, κατοίκους των κατεχόμενων εδαφών, η οποία συμμετείχε ως μέρος μιας από κοινού αντιπροσωπείας με το Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας. Εξάλλου η Ιορδανία από το 1988, είχε δηλώσει πως δεν έχει πλέον κάποια διεκδίκηση όσον αφορά στην Δυτική Όχθη και πως αναγνωρίζει ως τον πιο κατάλληλο εκπρόσωπο την ΟΑΠ για συνομιλίες με το Ισραήλ σχετικά με το καθεστώς στα κατεχόμενα.

Το Ισραήλ από την άλλη πλευρά αρνούσαν να έχει επαφές με την ΟΑΠ την οποία θεωρούσε ως μια τρομοκρατική οργάνωση που ευθυνόταν για εκατοντάδες θανάτους ισραηλινών και επιθυμούσε μια πιο ενεργή ανάμειξη της Ιορδανίας στις συνομιλίες για το παλαιστινιακό ζήτημα.⁵⁰ Παρόλα αυτά η οριζόμενη αντιπροσωπία των Παλαιστινίων επικοινωνούσε τακτικά καθόλη την διάρκεια της διάσκεψης με την ηγεσία της ΟΑΠ στην Τυνησία.

Τελικά η Διάσκεψη της Μαδρίτης πραγματοποιήθηκε από τις 30 Οκτωβρίου έως τις 1 Νοεμβρίου του 1991 υπό την αιγίδα της Κυβέρνησης της Ισπανίας. Από τις αραβικές χώρες έλαβαν μέρος ο Λίβανος, η Συρία, η Αίγυπτος, το Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας στην αποστολή του οποίου συμπεριλαμβανόταν και η Παλαιστινιακή αντιπροσωπεία. Από τις παραπάνω χώρες συμμετείχαν στη Διάσκεψη οι υπουργοί εξωτερικών τους και το κράτος του Ισραήλ συμμετείχε με τον πρωθυπουργό του, Γιτσαχάκ Σαμίρ. Τέλος έλαβαν μέρος οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και η Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών ενώ ως παρατηρητές συμμετείχαν ο ΟΗΕ, η τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα όπως και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου.⁵¹

Ο σκοπός των διαπραγματεύσεων, ήταν να λειτουργήσει η Διάσκεψη ως ένα πρώτο στάδιο συζητήσεων για τις εμπλεκόμενες χώρες. Όλοι οι συμμετέχοντες γνώριζαν ότι η Διάσκεψη δεν είχε καμία εξουσιοδότηση να επιβάλλει λύσεις. Στο επίκεντρο της

⁵⁰ George Corm, *Le Proche Orient Eclate-II, Mirages de paix et blocages identitaires 1990-1996*, Editions La Decouverte, 1997, σελ 86

⁵¹ Μπουμπουλίμα Ερμάλ, *Το Παλαιστινιακό Ζήτημα: Από τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου έως τις μέρες μας*, Ρόδος, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ, 2008, σελ. 25

ειρηνευτικής διάσκεψης βρισκόταν η παραδοχή ότι οι διαπραγματεύσεις θα βασίζονταν σε ένα σχέδιο ενδιάμεσης συμφωνίας σύμφωνα με τα πρότυπα του σχεδίου αυτονομίας για την Δυτική Όχθη και την Γάζα κατά την ειρηνευτική συμφωνία στο Κάμπ Ντέιβιντ μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ. Το αποτέλεσμα αυτής της συμφωνίας θα ακολουθούσε μια μεταβατική περίοδος πέντε ετών, στην οποία θα συνεχιζόταν οι διαπραγματεύσεις ώστε να καθοριστεί ο τελικός χαρακτήρας επί των διαφωνιών στα κύρια ζητήματα.⁵²

Οι διαπραγματεύσεις θα πραγματοποιούνταν σε δύο άξονες. Από την μια πλευρά σε διμερές πλαίσιο θα γινόταν απευθείας διαπραγματεύσεις μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων ενώ από την άλλη θα λάμβαναν χώρα διαπραγματεύσεις μεταξύ Συρίας, Λιβάνου και Ιορδανίας, αντίστοιχα, με το Ισραήλ με επιζητούμενο την υπογραφή ειρηνευτικών συμφωνιών. Τα καίρια θέματα που συζητήθηκαν ήταν η επίτευξη ειρήνης, η επίλυση του θέματος των συνόρων καθώς και το φλέγον θέμα της απόσυρσης των ισραηλινών από τα εδάφη των αραβικών κρατών που είχαν καταλειφθεί κατά τις πολεμικές συγκρούσεις του 1967. Παράλληλα συζητήθηκαν και ευρύτερα θέματα ασφαλείας, καθώς και ζητήματα που αφορούσαν την σύναψη εμπορικών σχέσεων με ταυτόχρονη άρση του πολυετούς εμπορικού εμπάργκο που είχαν επιβάλλει τα αραβικά κράτη στο Ισραήλ.

Επίσης έγιναν πολυμερείς διαπραγματεύσεις που απώτερο σκοπό είχαν την επίτευξη συνεργασίας και την εύρεση λύσης σε σημαντικά περιφερειακά ζητήματα της ευρύτερης περιοχής της Μέσης Ανατολής. Ένας ακόμη στόχος των πολυμερών διαπραγματεύσεων ήταν να λειτουργήσουν υποβοηθητικά, στις διμερείς συζητήσεις καθώς και ως ένας φορέας για οικοδόμηση μέτρων εμπιστοσύνης. Ο πρώτος γύρος πραγματοποιήθηκε στην Μόσχα το 1992 ενώ στην συνέχεια ακολούθησαν πολλοί άλλοι σε διάφορα σημεία της γης. Ο τελευταίος γύρος επίσημων ομιλιών έλαβε χώρα στην Μόσχα το 2000 χωρίς να πραγματοποιηθούν άλλοι παρόλο που σε σχετιζόμενα με αυτούς περιφερειακά προγράμματα εξακολουθεί η ανάπτυξη τους και κυρίως αυτά που αφορούν θέματα περί υδάτων και περί προστασίας του περιβάλλοντος.

Οι ομιλίες ξεκίνησαν αρχικά με τον οικοδεσπότη, τον Πρωθυπουργό της Ισπανίας, Φελίπε Γκόνζαλες, και στην συνέχεια ακολούθησε ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Τζόρτζ

⁵² The Madrid Peace Conference, *Journal Of Palestine Studies*, Vol. 21, No. 2. (Winter, 1992), σελ. 117-149, University of California Press

Μπους ο Πρεσβύτερος και ο ηγέτης της τότε ΕΣΣΔ, Μιχαήλ Γκορμπατσώφ και στην συνέχεια έλαβαν τον λόγο τα υπόλοιπα συμμετέχοντα κράτη. Αξιοσημείωτο είναι ότι η παλαιστινιακή αντιπροσωπεία, η οποία ήταν θεωρητικά ενσωματωμένη στην ιορδανική, απολάμβανε διακριτά ένα ισότιμο κύρος και απευθύνθηκε στη Διάσκεψη ως αυτόνομο μέλος. Κατά τις εναρκτήριες αυτές ομιλίες έκαναν αίσθηση οι έμμεσες αλλά απολύτως σαφείς αναφορές του επικεφαλής της παλαιστινιακής αντιπροσωπείας Δρ. Χαϊντέρ Αμπντούλ Σάφι, στην ΟΑΠ και στην πλήρη εμπιστοσύνη που απολάμβανε, από σύσσωμο το παλαιστινιακό έθνος, η ηγεσία του ως μόνος νόμιμος εκπρόσωπός της.⁵³

Η Ιορδανία έσπευσε να εκμεταλλευτεί τα νέα δεδομένα προκειμένου να ομαλοποιήσει τις σχέσεις της με τους Ισραηλινούς. Ήδη οι δυο χώρες είχαν ξεκινήσει από καιρό παρασκηνιακές διαβουλεύσεις, οπότε πέτυχαν από κοινού συμφωνία για ένα αρχικό πλαίσιο αναφοράς το οποίο θα αναπτυσσόταν στις επερχόμενες διαπραγματεύσεις σχετικά με διμερή θέματα Ιορδανίας και Ισραήλ. Έτσι η Ιορδανία προσπαθούσε να αποποιηθεί τον ρόλο του προστάτη των Παλαιστινίων προσπαθώντας να πετύχει την επίλυση των εσωτερικών της ζητημάτων.

Όμως οι ανελαστικότητα των δύο πλευρών, ισραηλινών και παλαιστινιακής αντιπροσωπείας, είχε ως αποτέλεσμα να κινδυνεύει να τεθεί εν αμφιβόλω η όλη ειρηνευτική προσπάθεια των ΗΠΑ οι οποίες επιθυμούσαν μια πιο σταθερή και ειρηνική Μέση Ανατολή με την οποία θα επιτυγχανόταν η επιθυμητή ομαλή ροή του μαύρου χρυσού προς την Δύση και ταυτόχρονα μια λογική τιμή αυτού.

Τελικά μια συνολική αποτίμηση της Διάσκεψης της Μαδρίτης είναι ότι παρά τις δυσχέρειες και τις ελλείψεις της διαδικασίας και κυρίως της μη επίσημης συμμετοχής-εμπλοκής της ΟΑΠ στην ειρηνευτική διαδικασία, μιας συμμετοχής που θα προσέθετε μια εντονότερη προσπάθεια και παράλληλα δέσμευση για την επίλυση του μακρόχρονου αιτήματος για ειρήνη, η Διάσκεψη κατάφερε να αποτελέσει το κομβικό σημείο για την περαιτέρω εξέλιξη της διαδικασίας.

⁵³ The Madrid Peace Conference, *Journal Of Palestine Studies*, Vol. 21, No. 2. (Winter, 1992), σελ. 117-149, University of California Press

1.4 Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΟΣΛΟ

Οι ΗΠΑ προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν αρνητικές εξελίξεις, μετέφεραν την διαδικασία των διαπραγματεύσεων στην Ουάσινγκτον. Έτσι ο δεύτερος γύρος των διαπραγματεύσεων έγινε στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ, όπου ακολουθήθηκε η ονομαζόμενη «διπλωματία των διαδρόμων» κατά την οποία εφαρμόστηκε η τακτική οι δυο αποστολές τόσο του Ισραήλ όσο και η κοινή ιορδανο-παλαιστινιακή αποστολή να συνεδριάζουν σε ξεχωριστές αίθουσες και να ανταλλάσσουν μόνο μνημόνια. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν οκτώ γύροι συνομιλιών - διαπραγματεύσεων, κατά τους οποίους υπήρξαν αμφιταλαντεύσεις, διακοπές και επανεκκινήσεις.

Οι οκτώ αυτοί διαπραγματευτικοί γύροι, ουσιαστικά ανέδειξαν κάτι που ήταν ήδη γνωστό αλλά πλέον και ανεκτό, δηλαδή το γεγονός ότι η αντιπροσωπεία των Παλαιστινίων ήταν αυτόνομη και λειτουργούσε ξέχωρα από την ιορδανική διαπραγματευτική αποστολή. Ακόμη μια εξαιρετικά σημαντική εξέλιξη ήταν ότι οι ισραηλινοί είχαν αποδεχθεί σιωπηρά και δεν αντιδρούσαν πλέον στο γεγονός ότι η ΟΑΠ συνεννοούνταν καθημερινά και έδινε απευθείας εντολές στην παλαιστινιακή αντιπροσωπεία.

Κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα από την Διάσκεψη της Μαδρίτης μέχρι την κοινή Διακήρυξη Αρχών Ισραήλ- Παλαιστίνης έλαβαν χώρα αρκετά καίρια γεγονότα και στις δυο πλευρές. Το 1992 πραγματοποιήθηκε στο Ισραήλ, ίσως η πιο κρίσιμη εκλογική αναμέτρηση από την ίδρυση του κράτους του. Το Εργατικό Κόμμα, στον προεκλογικό του πρόγραμμα, έθετε πλέον σαφώς το ζήτημα της απόσυρσης από τα καταληφθέντα εδάφη του 1967 ώστε να επιτευχθεί η ειρηνευτική συμφωνία με τους Παλαιστίνιους.

Μετά τις εκλογές, το Εργατικό Κόμμα σχημάτισε κυβέρνηση συνασπισμού με το Μέρετς, που ήταν ένα αριστερό κοσμικό φιλειρηνικό κόμμα το οποίο εξέφραζε τα μεσαία και ανώτερα στρώματα της ισραηλινής κοινωνίας και το Σας (Shas), το κόμμα που εξέφραζε και συνεχίζει να εκφράζει σημαντικό μέρος της φτωχής θρησκευόμενης ισραηλινής κοινότητας Μιζραχί. Συνολικά από τις 120 έδρες στην Κνεσέτ, ο προαναφερόμενος συνασπισμός κατέλαβε 62 έδρες (44 το Εργατικό Κόμμα, 12 το Μέρετς και 6 έδρες το κόμμα Σας). Ο επικεφαλής του Εργατικού Κόμματος, Γιτςχάκ Ραμπίν, διέγινε ως βέλτιστη την ευκαιρία που παρουσιαζόταν για μια οριστική ειρηνική

επίλυση του παλαιστινιακού ζητήματος και για την δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης αλλά και για εξασφάλιση της εύνοιας των ΗΠΑ αποφάσισε το πάγωμα της επέκτασης των νέων οικισμών στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα.⁵⁴ Στο πάγωμα δεν συμπεριλαμβάνονταν οι εποικισμοί οι οποίοι για την ηγεσία του Εργατικού Κόμματος κρινόταν ως στρατηγικοί και οι οποίοι γινόταν για λόγους ασφαλείας, ενώ αντίθετα οι υπόλοιποι θεωρούνταν πολιτικοί και ιδεολογικοί εποικισμοί. Το ίδιο είχε αναφέρει και ο προκάτοχος του Γιτسخάκ Σαμίρ χωρίς όμως ποτέ να το κάνει πράξη.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω οι ΗΠΑ επιβεβαίωσαν εκ νέου την συνεργασία τους με το Ισραήλ στους τομείς των πληροφοριών, των στρατιωτικών θεμάτων αναδεικνύοντας την στρατηγική τους σχέση ενώ παράλληλα υποσχέθηκαν την συνέχιση πολιτικής, οικονομικής και στρατιωτικής βοήθειας ενώ φάνηκε ότι υπήρχε και αμοιβαία κατανόηση όσον αφορά στον συντονισμό των πολιτικών τους σχετικά με την ειρηνευτική διαδικασία.⁵⁵

Ο Γιτسخάκ Ραμπίν υπήρξε ο αρχιτέκτονας της ισραηλινής στρατιωτικής νίκης του 1967 ως αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού, ενώ διετέλεσε και πρωθυπουργός του Ισραήλ από το 1974 μέχρι το 1977 όπως και υπουργός Άμυνας στη μεγαλύτερη διάρκεια της πρώτης Ιντιφάντα. Επί θητείας του ως υπουργού άμυνας και υπό προσωπική του επίβλεψη σχεδιάστηκε και εκτελέστηκε η δολοφονία του Χαλίλ αλ-Ουαζίρι, ανωτάτου αξιωματικού της ΟΑΠ στην Τύνιδα.⁵⁶

Πλέον όμως, εκπροσωπούσε, μια νέα ρεαλιστική στάση όσον αφορά τα πάγια αραβο-ισραηλινά ζητήματα και είχε αναγνωρίσει ότι θα είχε μεγαλύτερο κέρδος με την επίτευξη μιας ειρηνικής διευθέτησης του χρονίζοντος παλαιστινιακού ζητήματος, χωρίς όμως να απορρίπτει ή να παραβιάζει τις κόκκινες γραμμές του εργατικού σιωνισμού για την εγκαθίδρυση ενός εβραϊκού κράτους του Ισραήλ. Επίσης το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και οι νέες πλέον διεθνείς προοπτικές είχαν ως αποτέλεσμα την δημιουργία ενός κατάλληλου περιβάλλοντος και μια ισορροπία ισχύος ευνοϊκή για το Ισραήλ. Εάν βρισκόταν λύση για το παλαιστινιακό ζήτημα ή έστω επιτυγχανόνταν μια σταθερή

⁵⁴ Reuven Y. Hazan, Intraparty Politics and Peacemaking in Democratic Societies: Israel's Labor Party and the Middle East Process, 1992-96, *Journal of Peace Research*, 2000; 37; 363; σελ. 366

⁵⁵ Meron Medzini, Encyclopaedia Judaica, Άρθρο: *From the Madrid Peace Conference to the Israel-PLO Declaration of Principles: 1991-1993*, Keter Publishing House, Jerusalem, ηλεκτρονική έκδοση, Cd-Rom, 1997

⁵⁶ Νταν Κον-Σέρμποκ, Νταούντ -Ελ Αλάμι, *Ισραήλ & Παλαιστίνιοι, οι δύο όψεις του προβλήματος*, Εκδόσεις Περίπλους 2002, Αθήνα, σελ 301

κατάσταση, τα περισσότερα αραβικά κράτη ίσως ήταν ποιο δεχτικά σε μια ομαλοποίηση των σχέσεων τους με το Ισραήλ.

Υπό αυτές τις συνθήκες διεξάγονταν στο Όσλο διμερείς διαπραγματεύσεις κάτω από απόλυτη μυστικότητα. Χωρίς την ανάμειξη των ΗΠΑ, της μόνης πλέον υπερδύναμης, ο Γιόχαν Χόλστ, Νορβηγός Υπουργός Εξωτερικών και ο καθηγητής Τέργιε Λάρσεν, μαζί με τις συζύγους τους, οργάνωσαν μια σειρά από μυστικές συναντήσεις και συνομιλίες μεταξύ των αντιπροσώπων της ΟΑΠ και του Ισραηλινού κράτους. Πραγματοποιήθηκαν πάνω από 12 συναντήσεις στο Όσλο ανάμεσα στον Υπουργό Εξωτερικών του Ισραήλ Σίμον Πέρες και τον Υφυπουργό Εξωτερικών Γιόσι Μπεϊλίν. Η ισραηλινή αντιπροσωπεία αποτελούνταν από τους Δρ. Γιάϊρ Χίρσφελντ και Ρον Πουντάκ ενώ εκ μέρους των Παλαιστινίων συμμετείχαν και οι υπαρχηγοί της ΟΑΠ Μαχμούντ Αμπάς και Αχμέντ Κουρέϊ, γνωστοί και με τα πολεμικά ψευδώνυμά τους ως Άμπου Μάζεν και Άμπου Άλα.⁵⁷

Από την πλευρά των Παλαιστινίων η ΟΑΠ ήταν πλέον διατεθειμένη να συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις και να πετύχει μια συμφωνία με ένα πλαίσιο αρχών το συντομότερο με το Ισραήλ καθώς φοβόταν πως οι συνεχείς καθυστερήσεις και πιθανώς ένα νέο αδιέξοδο θα είχε ως αποτέλεσμα να διακινδυνεύσει η διαφαινόμενη διάθεση επίλυσης του παλαιστινιακού ζητήματος. Επίσης είχε ενταθεί η εσωτερική αντιπολίτευση από τις αντιτιθέμενες στην Φατάχ οργανώσεις ενώ ταυτόχρονα υπήρχε και ο κίνδυνος διπλωματικής απομόνωσης από τα αραβικά κράτη και η έναρξη ενός νέου φαύλου κύκλου βίας.

Από την άλλη πλευρά το Ισραήλ φοβόταν πως εάν δεν υπήρχε μια άμεση, συμφωνία σε ότι αφορά τα κύρια ζητήματα, ήταν ορατός ο κίνδυνος να αναλάβουν την ηγεσία των Παλαιστινίων η Χαμάς ή η Ισλαμική Τζιχάντ καθώς ήδη είχαν καταφέρει να κυριαρχήσουν στην Λωρίδα της Γάζας. Οπότε επιθυμούσαν να διεξάγουν τις διαπραγματεύσεις με την ΟΑΠ καθώς η απουσία της ήταν ίσως η κύρια αιτία των αναποτελεσματικών συνομιλιών στην Ουάσινγκτον.

Έτσι οι Ισραηλινοί θεωρούσαν πως ήταν η κατάλληλη ευκαιρία για την ΟΑΠ να δεχτεί μια συμφωνία και να αναγνωρίσει το κράτος του Ισραήλ. Η όλο και εντονότερη κυριαρχία των σκληροπυρηνικών ισλαμιστικών οργανώσεων σε όλα τα

⁵⁷ Jimmy Carter, *Peace not Apartheid*, Simon & Schuster, New York, 2006, σελ. 171.

κατεχόμενα εδάφη έκανε πιο δελεαστική μια τέτοια σκέψη. Οπότε ο ίδιος άνθρωπος που ως υπουργός άμυνας τασσόταν υπέρ της διενέργειας ελεύθερων εκλογών στα κατεχόμενα για την ανάδειξη μιας νέας παλαιστινιακής ηγεσίας απομακρυσμένη από την επιρροή αυτής ΟΑΠ που την αποκαλούσε ως «συμμορία της Τύνιδας» αναγκάστηκε να είναι σε μια θέση που δεν είχε άλλο αξιόπιστο εταίρο για την επίλυση του αδιεξόδου από την ίδια την ΟΑΠ.⁵⁸

Στις 13 Σεπτεμβρίου 1993, παρουσία του τότε Προέδρου των ΗΠΑ Μπιλ Κλίντον και των Υπουργών Εξωτερικών των ΗΠΑ και της Ρωσίας, υπογράφηκε μεταξύ του Υπουργού Εξωτερικών του Ισραήλ Σίμον Πέρες και του ανώτατου αξιωματούχου της ΟΑΠ, Μαχμούντ Αμπάς η Διακήρυξη Αρχών περί των ενδιάμεσων διευθετήσεων για την παλαιστινιακή αυτονομία στα κατεχόμενα εδάφη. Η συμφωνία επικυρώθηκε με την ιστορική χειραψία μεταξύ των δυο πρώην ορκισμένων εχθρών, του πρωθυπουργού του Ισραήλ, Γιτςχάκ Ραμπίν και του αρχηγού της ΟΑΠ, Γιάσσερ Αραφάτ.

Για την επίτευξη αυτής της ιστορικής συμφωνίας ανάμεσα στους εκπροσώπους των δύο λαών που μεταξύ τους η σύγκρουση κρατούσε πάνω από μισό αιώνα απαιτήθηκαν μεγάλοι και επώδυνοι συμβιβασμοί. Από πλευράς Παλαιστινίων η ΟΑΠ αποδέχτηκε την επικύρωση μιας συμφωνίας που της έδινε περιορισμένη αυτονομία στα κατεχόμενα εδάφη αλλά άφηνε και αδιευκρίνιστη την συνέχεια της επίλυσης άλλων κύριων ζητημάτων. Έτσι κατά την ανταλλαγή των επιστολών στις 9 Σεπτεμβρίου 1993 μεταξύ του ηγέτη της ΟΑΠ Γιάσσερ Αραφάτ και του Γιτςχάκ Ραμπίν, η ΟΑΠ πλέον επισήμως και χωρίς καμία αμφισβήτηση αναγνώρισε το δικαίωμα ύπαρξης του κράτους του Ισραήλ, ενώ παράλληλα αποδέχθηκε, ξανά, ως βάση της επίλυσης της σύγκρουσης τα ψηφίσματα του ΣΑ του ΟΗΕ 242 και 338. Επίσης, η ΟΑΠ αποκήρυττε οποιαδήποτε χρήση τρομοκρατίας, υποσχέθηκε την σύγκληση του Παλαιστινιακού Εθνικού Συμβουλίου, χωρίς καθορισμένη ημερομηνία, για την αφαίρεση από την Χάρτα της ΟΑΠ των επίμαχων άρθρων που μιλούσαν για καταστροφή του Ισραήλ και ζήτησε από τους κατοίκους των κατεχομένων περιοχών να τερματιστεί η πολυετής εξέγερση και οι βιαιότητες κατά του Ισραήλ.

Στον αντίποδα το Ισραήλ υπαναχώρησε των θέσεων του και αναγνώρισε τον μέχρι τότε σφοδρότερο εχθρό του, την ΟΑΠ ως τον μοναδικό εκπρόσωπο των Παλαιστινίων.

⁵⁸ Ilan Greilsammer, *La nouvelle histoire d'Israel, Essai sur une identite national*, Editions Gallimard, 1998, σελ 470

Παράλληλα όμως αποδέχθηκε να μεταβιβάσει, βαθμιαία αλλά σταθερά, στην εμβρυακή Παλαιστινιακή Αρχή (ΠΑ) τις ευθύνες για περιοχές που θεωρούνταν προβληματικές και με υπερμετρη πληθυσμιακή ανάπτυξη και στις οποίες ήταν υπεύθυνο για την διατήρηση των βιοτικών συνθηκών σε ικανοποιητικό επίπεδο. Επίσης έπρεπε να αντιμετωπίσει τις αντιδράσεις τόσο από μέρους της ισραηλινής κοινωνίας όσο κυρίως από μέρους της στρατιωτικής ηγεσίας της χώρας η οποία δεν γνώριζε τις εξελίξεις αλλά και δεν είχε συμμετάσχει στις διαπραγματευτικές διαδικασίες παρά μόνο όταν είχαν σχεδόν ολοκληρωθεί.

Εντός μιας τέτοιας πιεστικής κατάστασης και οι δύο παρατάξεις, αποδέχθηκαν τους όρους ενός κοινού κείμενου, όροι οι οποίοι στην πράξη παρέτειναν την επίλυση των θεμελιωδών ζητημάτων σε βάθος πέντε ετών από την εφαρμογή της περιορισμένης αυτονομίας για τους Παλαιστίνιους. Έτσι λόγω κυρίως της ασύμμετρης ισχύος μεταξύ ΟΑΠ και Ισραήλ, η ΟΑΠ στηριζόταν είτε στην καλή θέληση των ισραηλινών είτε στην καλή θέληση της διεθνούς κοινότητας και κατά βάση των ΗΠΑ, ενώ ταυτόχρονα ήλπιζε ότι οι εσωτερικές διαμάχες στην παλαιστινιακή κοινότητα δεν θα υποδομούσαν την ειρηνευτική διαδικασία.

Η βασική επιτυχία των Αρχών του Όσλο ήταν ότι επετεύχθη, έστω και πρόσκαιρα, κάτι το ακατόρθωτο, την άρση δηλαδή του πολυετούς ψυχολογικού φράγματος που διαχώριζε τις δυο κοινότητες, επιφέροντας πίστη και αισιοδοξία ότι είναι δυνατή μια ειρηνική επίλυση της σύγκρουσης.

Το κείμενο της Διακήρυξης Αρχών του Όσλο, περιελάμβανε συνοπτικά τις εξής προβλέψεις:⁵⁹

- Στόχος των διαπραγματεύσεων, εν μέσω άλλων, είναι η εγκαθίδρυση μιας ενδιάμεσης Παλαιστινιακής Αρχής Αυτονομίας, έπειτα από ελεύθερες εκλογές που θα ορίζονταν και θα εξέλεγαν το Παλαιστινιακό Συμβούλιο για τους Παλαιστίνιους της Δυτικής Όχθης και της Γάζας.
- Το Συμβούλιο αυτό θα έχει χρονικό ορίζοντα πέντε ετών. Στο τέλος αυτών των πέντε ετών θα ακολουθήσουν διαπραγματεύσεις για τον τελικό χαρακτήρα των

⁵⁹ Όσλο Διακήρυξη Αρχών - Πλήρες Κείμενο, 17/3/2017, <https://www.greelane.com/el/%CE%BA%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82/%CE%B8%CE%AD%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/declaration-of-principles-self-government-2352888/> 17/3/2017 (πρόσβαση 20/7/2021)

συμφωνιών που θα έχουν ως βάση τους τα ψηφίσματα του ΣΑ του ΟΗΕ 242 και 338. Εάν και η Διακήρυξη Αρχών δεν έκανε ρητά λόγο για την ίδρυση ενός Παλαιστινιακού κράτους η γενικότερη αντίληψη ήταν ότι επρόκειτο ακριβώς περί αυτού.

- Στο άρθρο 4 της Διακήρυξης και οι δύο πλευρές συμφωνούν ότι θεωρούν τη Δυτική Όχθη και την Λωρίδα της Γάζας ως ένα ενιαίο εδαφικό τμήμα του οποίου η ακεραιότητα θα διατηρηθεί σε όλη την διάρκεια της ενδιάμεσης περιόδου.

- Στο άρθρο 5 ορίζεται ότι η ενδιάμεση πενταετής περίοδος της συμφωνίας θα ξεκινήσει με την απόσυρση των ισραηλινών στρατευμάτων από τη Γάζα και την Ιεριχώ. Συμφωνείται επίσης ότι οι διαπραγματεύσεις για το τελικό καθεστώς θα περιλαμβάνουν: την Ιερουσαλήμ, τους πρόσφυγες, τους εποικισμούς, διευθετήσεις για την ασφάλεια, τα σύνορα, τις σχέσεις και τη συνεργασία με άλλα γειτονικά κράτη καθώς και άλλα ζητήματα.

- Επίσης αναφέρεται ότι τα δύο μέρη συμφωνούν ότι η έκβαση των διαπραγματεύσεων για το τελικό καθεστώς δεν θα πρέπει να προκαταληφθεί ή να επηρεαστεί αρνητικά από συμφωνίες που έχουν παρθεί για την ενδιάμεση περίοδο. Επίσης, συμφωνήθηκε ότι η δικαιοδοσία του Παλαιστινιακού Συμβουλίου που θα εκλεγόταν δεν θα περιελάμβανε την Ιερουσαλήμ, τους εποικισμούς, τις διάσπαρτες στη Λωρίδα της Γάζας και τη Δυτική Όχθη στρατιωτικές τοποθεσίες και τους ισραηλινούς πολίτες.

- Τέλος, συμφωνήθηκε ότι το Ισραήλ θα συνεχίζει και μετά από την απόσυρση από τη Γάζα και την Ιεριχώ να είναι υπεύθυνο για την εξωτερική ασφάλεια, εσωτερική ασφάλεια και τη δημόσια τάξη των εποικισμών και των ισραηλινών πολιτών. Οι ισραηλινές στρατιωτικές δυνάμεις και οι ισραηλινοί πολίτες θα μπορούν να συνεχίζουν να χρησιμοποιούν ελεύθερα τους δρόμους στην Λωρίδα της Γάζας και στην περιοχή της Ιεριχώς.

Την ίδια χρονική στιγμή η κυβέρνηση συνασπισμού του Εργατικού Κόμματος είχε να αντιμετωπίσει και εσωτερικά προβλήματα καθώς ήταν πλέον μια κυβέρνηση μειοψηφίας, λόγω αποχώρησης του κόμματος Σας από τον συνασπισμό και η κυβέρνηση παρέμενε στην εξουσία με την υποστήριξη των ισραηλινά αραβικά κόμματα. Έτσι για τις αποφάσεις που θα έπρεπε να ληφθούν ήταν απαραίτητη η ψήφος των ισραηλινών αραβικών κομμάτων γεγονός που διευκόλυνε το έργο του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης Λικούντ καθώς και των λοιπών ακροδεξιών κομμάτων.

Το Λικούντ, κατηγορούσε τον πρωθυπουργό Γιτσχάκ Ραμπίν για προδοσία και ότι ενέδωσε στις απαιτήσεις της ΟΑΠ και ο νέος αρχηγός του, Μπενιαμίν Νετανιάχου, διαβεβαίωνε ότι μόλις αναλάβει την διακυβέρνηση θα προβεί σε ακύρωση των συμφωνιών. Επίσης απεύθυνε κατηγορίες προς τον επικεφαλής του Εργατικού Κόμματος ότι με τις πράξεις του ουσιαστικά διέσωσε την ΟΑΠ η οποία βρισκόταν σε δυσχερή θέση λόγω της διπλωματικής της απομόνωσης αλλά και της παύσης της χρηματοδότησης της από τις μοναρχίες του Κόλπου γεγονός που καθιστούσαν τη θέση της αδύναμη και επισφαλή.⁶⁰

Τελικά το κείμενο της Διακήρυξης Αρχών του Όσλο, υπερψηφίστηκε από την Ισραηλινή Βουλή (Κνεσέτ), με 61 βουλευτές υπέρ, (του Εργατικού Κόμματος, του Μέρετς, του Χαντάς και του Δημοκρατικού Αραβικού κόμματος) και με 50 ψήφους κατά [του Λικούντ (εκτός τριών βουλευτών του που απείχαν), του Τσομέτ, του Μολέντετ, του Εθνικού Θρησκευτικού κόμματος και του κόμματος Ιουδαϊσμός της Τορά] ενώ από την ψηφοφορία απείχαν οι έξι βουλευτές του Σας.⁶¹

1.5 Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΟΣΛΟ II

Μετά την πάροδο έξι μηνών από την υπογραφή της Διακήρυξης Αρχών του Όσλο μια τρομοκρατική ενέργεια θα έσειε συθέμελα την ειρηνευτική διαδικασία και οδηγούσε σε μια σειρά βομβιστικών ενεργειών. Στις 25 Φεβρουαρίου 1994 ο Μπαρούχ Γκόλντστεϊν, εβραίος, ιατρός, έποικος που μάλιστα είχε και αμερικανική καταγωγή, κατάφερε να εισχωρήσει στον Τάφο των Πατριαρχών, στην Χεβρώνα κατά την διάρκεια του Ραμαζανίου όπου και διεξάγονταν οι πρωινές προσευχές, δολοφονώντας 29 Παλαιστίνιους τραυματίζοντας και άλλους διακόσιους.⁶²

Η τρομοκρατική αυτή ενεργεία καταδικάστηκε από όλους, αλλά όμως έδειξε ότι υπήρχαν εντός των εποίκων πυρήνες με ακραίες απόψεις που φανατίζονταν και από εθνικιστές και θρησκόληπτους ραβίνους οι οποίοι ήταν έτοιμοι να αντισταθούν στις υποχωρήσεις του Ισραήλ προς του Παλαιστίνιους με κάθε κόστος με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος διακοπής των διαδικασιών που ξεκίνησαν στο Όσλο. Ως άμεση

⁶⁰ Ian Greilsammer, *La nouvelle histoire d'Israël, Essai sur une identité national*, Éditions Gallimard, 1998, σελ. 476

⁶¹ Ο. π. Ian Greilsammer, σελ 478

⁶² Hama's Response to Oslo, *Journal of Palestine Studies*, Vol, No. 3 (Spring 1999), σελ. 23

αντίδραση ισλαμικές οργανώσεις, ορκίσθηκαν για εκδίκηση για τους νεκρούς οδηγώντας σε ένα νέο κύμα μίσους και σε πολύνεκρες επιθέσεις.

Ακριβώς τέσσερις ημέρες μετά από την παραπάνω τρομοκρατική ενέργεια ήταν προγραμματισμένη η συνάντηση μεταξύ Παλαιστίνιων και ισραηλινών για τη σύναψη συμφωνίας σχετικά με τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ των παλαιστινιακών αυτόνομων περιοχών και του κράτους του Ισραήλ. Η συνάντηση τελικά πραγματοποιήθηκε κανονικά δείχνοντας έτσι την προσήλωση των δύο πλευρών και την επιθυμία τους να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις οπότε τελικώς υπογράφηκε η οικονομική συμφωνία στο Παρίσι στις 29 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους. Δυο νέες επιθέσεις αυτοκτονίας, αυτή την φορά από την Χαμας ως αντίποινα της σφαγής στην Χεβρόνα, πραγματοποιήθηκαν τον Απρίλιο του 1994, στις πόλεις Αφούλα (6 Απριλίου 1994) και Χαντέρα (13 Απριλίου 1994) με συνολικό απολογισμό 13 νεκρούς και 80 τραυματίες.

Παρόλα αυτά τα γεγονότα οι ειρηνευτικές διαδικασίες προχωρούσαν και στις 4 Μαΐου 1994, υπογράφηκε η συμφωνία για την Λωρίδα της Γάζας και την πόλη της Ιεριχώς μεταξύ ισραηλινών και της ΟΑΠ. Κατά τα οριζόμενα στην συμφωνία αυτή καθορίστηκε το χρονοδιάγραμμα της αποχώρησης των ισραηλινών δυνάμεων από την περιοχή της Λωρίδας της Γάζας και την Ιεριχώ με ανασύνταξή τους στις περιοχές των εποίκισμών Γκουσ Κατίφ και Έρετζ. Παράλληλα ισραηλινές δυνάμεις θα εγκαθίστανταν σε στρατιωτικές βάσεις πλησίον των συνόρων μεταξύ της Γάζας και της Αίγυπτου. Το παραπάνω χρονοδιάγραμμα αποχώρησης και ανασύνταξης των ισραηλινών στρατιωτικών δυνάμεων προβλεπόταν να ολοκληρωθεί με την πάροδο τριών εβδομάδων από την υπογραφή της συμφωνίας.

Στις περιοχές που θα εκκενώνονταν από τις ισραηλινές δυνάμεις θα αναλάμβανε τον έλεγχο η νεοσύστατη Αστυνομία της Παλαιστινιακής Αρχής η συγκρότηση της οποίας προβλεπόταν στο άρθρο 9 (ΙΧ) του κειμένου των παραμέτρων της Διακήρυξης των Αρχών. Όταν θα ολοκληρωνόταν η εγκατάσταση και η μεταφορά των αρμοδιοτήτων στην Παλαιστινιακή Αρχή, προβλεπόταν να τεθούν εκτός ισχύος οι αρμοδιότητες της Πολιτικής και στρατιωτικής Αρχής του Ισραήλ που ήταν εγκατεστημένη στις περιοχές αυτές από το 1967.

Η νεοσύστατη Παλαιστινιακή Αρχή (ΠΑ) θα έχει τόσο νομοθετικές αρμοδιότητες όσο και εκτελεστικές εξουσίες πλην όμως των θεμάτων που αφορούν σε, εξωτερικές σχέσεις, εσωτερική ασφάλεια και δημόσια τάξη, καθώς επίσης και επί των αρμοδιοτήτων των ισραηλινών στρατιωτικών δυνάμεων επί των εποικισμών και της εξωτερικής ασφάλειας. Μια από τις σημαντικότερες παραμέτρους που αφορούσε τις εκδοθείσες νομοθετικές πράξεις ήταν ότι κάθε νόμος και κανονισμός θα εξεταζόταν από μια γνωμοδοτική νομολογική υποεπιτροπή η οποία και θα έκρινε τη συμβατότητα ή μη των παραπάνω με τις παραμέτρους που ορίζονται από τη συμφωνία (Άρθρο 7). Νόμοι και στρατιωτικές διαταγές εν ισχύ, στη Λωρίδα της Γάζας και στην περιοχή της Ιεριχώς, πριν την υπογραφή της συμφωνίας θα διατηρηθούν με ενδεχόμενες όμως εξαιρέσεις (Άρθρο 7, ρήτρα 9).⁶³

Επίσης οι δύο πλευρές υιοθέτησαν και μια σειρά μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Το μεν κράτος του Ισραήλ αποδέχθηκε να απελευθερώσει 5.000 κρατούμενους κατοίκους της Λωρίδας της Γάζας και της Δυτικής Όχθης εντός 5 εβδομάδων, οι όποιοι όμως είχαν την υποχρέωση να μείνουν εντός των διοικητικών ορίων των δυο αυτών περιοχών, μέχρι να εκτίσουν το σύνολο της χρονικής διάρκειας των ποινών τους.⁶⁴

Στις 29 Αυγούστου 1994 υπογράφηκε νέα συμφωνία μεταξύ της ΟΑΠ και του Ισραήλ, η οποία ονομάστηκε ως «προπαρασκευαστική συμφωνία για τη μεταβίβαση εξουσιών και Αρμοδιοτήτων», κατά την οποία επαναβεβαιωνόταν οι κύριες δεσμεύσεις και καθοριζόταν με λεπτομέρειες οι παράμετροι γύρω από την λειτουργία της Παλαιστινιακής Αρχής. Ταυτόχρονα το Ισραήλ και η Ιορδανία είχαν ανοίξει έναν νέο κύκλο επαφών και διαπραγματεύσεων με αποτέλεσμα στις 26 Οκτωβρίου 1994 να υπογραφεί μεταξύ τους η ιστορική για συμφωνία ειρήνης και πλέον να δημιουργηθούν διμερείς διπλωματικές αλλά και εμπορικές σχέσεις.

Στο μεταξύ στο εσωτερικό των Παλαιστινίων είχαν αυξηθεί οι διαφωνίες καθώς υπήρχαν πιέσεις από το Ισραήλ προς την ΠΑ για να περιορισθεί η δράση της Χαμάς και της Ισλαμική Τζιχάντ. Οι πιέσεις αυτές είχαν σαν αποτέλεσμα την εκδήλωση βίαιων,

⁶³ Όσλο Διακήρυξη Αρχών - Πλήρες Κείμενο, 17/3/2017 <https://www.greelane.com/el/%CE%BA%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82/%CE%B8%CE%AD%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/declaration-of-principles-self-government-2352888/> / 17/3/2017 (πρόσβαση 20/7/2021)

⁶⁴ Ιστοσελίδα του Ισραηλινού Υπουργείου Εξωτερικών <http://www.mfa.gov.il/>

σποραδικών, συγκρούσεων που αποτέλεσαν την αφορμή για την διεξαγωγή συγκρούσεων που συνδυάζονταν με τακτικές φθοράς. Έτσι τον Νοέμβριο του 1994 με αφορμή την δολοφονία του Χάνι Άμπεντ, ηγετικού στελέχους της Ισλαμικής Τζιχάντ, ως αντίποινα δολοφονήθηκαν τρεις ισραηλινοί στρατιώτες. Τα γεγονότα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα να ξεσπάσει κρίση μεταξύ ισλαμιστών και της ΠΑ που οδήγησε στον θάνατο 14 ανθρώπων, σε τέμενος της Γάζας καθώς και σε πάνω από 270 τραυματίες. Αυτή ήταν η πρώτη εσωτερική σοβαρή κρίση που οδήγησε τον Γιάσσερ Αραφάτ να μετατρέψει την αντιπαράθεση σε υπόθεση όχι πλέον μόνο της ΠΑ έναντι των ισλαμιστών αλλά και της Φατάχ έναντι της Χαμάς.⁶⁵

Τελικά, δυο χρόνια από την υπογραφή της Διακήρυξης Αρχών του Όσλο, τέθηκε σε ισχύ η σημαντικότερη συμφωνία μεταξύ της ΟΑΠ και του κράτους του Ισραήλ, η εονομαζόμενη Ενδιάμεση Συμφωνία επέκτασης της παλαιστινιακής αυτονομίας ή όπως έμεινε γνωστή ως Όσλο II. Η συμφωνία αυτή στην βάση της έχει διαμορφώσει και τα κύρια χαρακτηριστικά της σύγκρουσης μέχρι και στις μέρες μας.

Η Ενδιάμεση Συμφωνία πέρα από άλλα ζητήματα, προβλέπει την διενέργεια παλαιστινιακών εκλογών για την εκλογή του Παλαιστινιακού Συμβουλίου, το οποίο αρχικά είχε 82 και στην συνέχεια 88 μέλη. Η διενέργεια αυτών των εκλογών ήταν καθοριστική καθώς από αυτές εξαρτώταν η αποχώρηση - αναδίπλωση των ισραηλινών δυνάμεων από την Δυτική Όχθη και τη Γάζα. Στους χάρτες που παρουσιάστηκαν διαιρούνταν η περιοχή της Δυτικής Όχθης σε τρεις περιοχές Α, Β και Γ ανάλογα με τον βαθμό της παρουσίας ισραηλινών δυνάμεων κατά την φάση της αναδίπλωσης τους.⁶⁶

- **Περιοχή Α:** Αφορά σε όλες τις περιοχές όπου η Παλαιστινιακή Αρχή έχει τον πλήρη έλεγχο. Στην περιοχή αυτή εντασσεται η Γάζα και η Ιεριχώ καθώς και οι επτά μεγαλύτερες πόλεις της Δυτικής Όχθης. Στις περιοχές αυτές προβλέπεται η πλήρης αποχώρηση των Ισραηλινών στρατευμάτων.

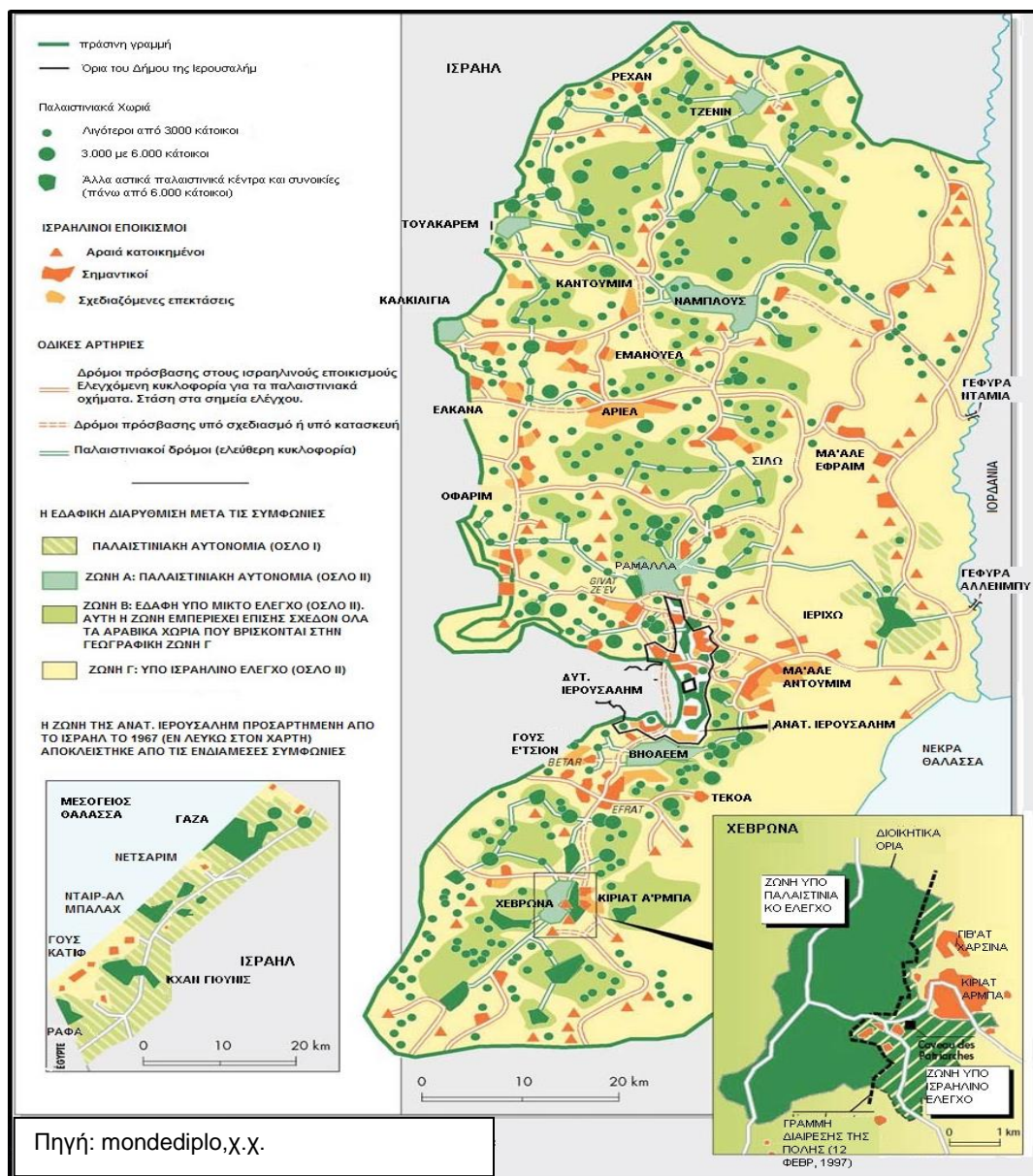
- **Περιοχή Β:** Είναι μια ζώνη μεικτού ελέγχου. Περιλαμβάνει τις περιοχές στις οποίες οι αρμοδιότητες της ΠΑ περιορίζονται στη διευθέτηση εσωτερικών υποθέσεων, ενώ η αστυνόμευση εκτελείται από την Ισραηλινή Αρχή. Στην περιοχή αυτή

⁶⁵ Wendy Kristiansen, Challenge and Counterchallenge: Hamas's Response to Oslo, *Journal of Palestine Studies*, Vol, No. 3 (Spring 1999), σελ 24

⁶⁶ An analysis of oslo peace process, https://web.archive.org/web/20021115180646/http://knesset.gov.il/process/docs/heskemb_eng.htm 15/11/2002 (πρόσβαση 20/7/2021)

εντάσσονται 450 πόλεις και χωριά της Δυτικής Όχθης. Οι ρυθμίσεις έχουν ισχύ 18 μήνες και στην συνέχεια τα εδάφη στην περιοχή Β θα έπρεπε να περάσουν στην περιοχή Α. Αποτελούσε γεγονός ότι η περιοχή Β αποτελούνταν από θυλακες που δεν έχουν μεταξύ τους καμία εδαφική συνέχεια και βρισκόνταν εντός της περιοχής Γ.

• **Περιοχή Γ:** Αποτελεί την μόνη περιοχή με εδαφική συνέχεια. Βρίσκεται κάτω από τον πλήρη Ισραηλινό έλεγχο. Περιλαμβάνει κυρίως εβραϊκούς εποίκισμούς και περιοχές που για το Ισραήλ χαρακτηρίζονται ως στρατηγικής σημασίας καθώς επίσης και πηγές νερού. Χαρακτηριστικό είναι ότι περίπου το 80% των υδάτινων πόρων στη Λωρίδα της Γάζας βρίσκονται εντός της περιοχής Γ ενώ αντιστοιχία ήταν και η κατάσταση στην Δυτική όχθη.

Εικόνα 3: Η ενδιάμεση συμφωνία Όσλο ΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Στην συνέχεια του απόηχου της υπογραφής της ενδιάμεσης συμφωνίας Όσλο ΙΙ και των αντιδράσεων και από τις 2 πλευρές οι οποίες στο τέλος του έτους 1995 ξέφυγαν από κάθε έλεγχο καθώς στις 4 Νοεμβρίου ο ακροδεξιός και θρησκευτικά φανατισμένος φοιτητής Γιγκάλ Αμίρ, δολοφονεί τον πρωθυπουργό Γιτςχάκ Ραμπίν, κατά την διάρκεια μιας προγραμματισμένης ομιλίας του για τα θέματα της ειρηνευτικής διαδικασίας.

Η δολοφονία του ισραηλινού πρωθυπουργού είχε ως αποτέλεσμα τον αιφνιδιασμό την ισραηλινή κοινωνίας ενώ παράλληλα δημιουργήθηκε ένα νέο φιλειρηνικό ρεύμα το οποίο προσέδωσε έναν νέο αέρα στις ειρηνευτικές διαδικασίες. Ως πρωθυπουργός στον ήδη εύθραυστο κυβερνητικό συνασπισμό του Εργατικού Κόμματος ορίστηκε, ο Σίμον Πέρες, ο οποίος είχε μέχρι τότε αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων προ της υπογραφής της ενδιάμεσης συμφωνίας του Όσλο.

Όσον αφορά στο εσωτερικό της κοινωνίας του Ισραήλ, αρκετοί αναλυτές-παρατηρητές είχαν επισημάνει μετά τα γεγονότα στην Χεβρώνα, στις 25 Φεβρουαρίου 1994, την ολοένα και αυξανόμενη ύπαρξη πυρήνων εντός των εποίκων με ακραίες απόψεις που φανατίζονταν και από εθνικιστές και θρησκόληπτους ραβίνους για διενέργεια εξτρεμιστικών ενεργειών. Στο πλαίσιο αυτό η δολοφονία του πρωθυπουργού Γιτςχάκ Ραμπίν απλώς υπενθύμισε το πόσο βαθιά διαιρεμένη ήταν η ισραηλινή κοινωνία. Από την άλλη πλευρά, ο Σίμον Πέρες, λόγω του γεγονότος ότι δεν ήθελε να κατηγορηθεί ότι υπάρχει υπόνοια εκμετάλλευσης του θανάτου του Γιτςχάκ Ραμπίν δεν προκήρυξε πρόωρες εκλογές, τις οποίες λόγω του γενικότερου πολιτικού κλίματος πιθανότατα θα είχε κερδίσει.

Στις 5 Ιανουαρίου 1996, λίγο πριν την διενέργεια των προγραμματισμένων για τις 20 Ιανουαρίου εκλογών για την ανάδειξη τόσο του Παλαιστινιακού Συμβουλίου όσο και του Προέδρου της Παλαιστινιακής Αρχής, ισραηλινές μυστικές υπηρεσίες δολοφόνησαν τον Γιεχίγιε Αγιάς, ο οποίος ήταν και γνωστός με το ψευδώνυμο «ο μηχανικός» και αποτελούσε τον υπ' αριθμόν καταζητούμενο τους καθώς οι Ισραηλινές αρχές τον θεωρούσαν υπεύθυνο για τον θάνατο πάνω από 60 Ισραηλινών. Τελικά οι παλαιστινιακές εκλογές πραγματοποιήθηκαν σε καθεστώς πλήρους κυριαρχίας του

Ισραήλ, σε κάθε τομέα της πολιτικής και οικονομικής ζωής, του παλαιστινιακού λαού τόσο στην Δυτική Όχθη όσο και στην Γάζα. Έτσι υπήρχαν τουλάχιστον εκατό μόνιμα σημεία ελέγχου με «αποστολή» να δημιουργούν προβλήματα στην κυκλοφορία των Παλαιστινίων στις κύριες οδικές αρτηρίες. Πέραν των παραπάνω δυσκολιών που αποσκοπούσαν να δυσχεράνουν την προσέλευση των Παλαιστινίων στις κάλπες υπήρχαν και εκφοβιστικού περιεχομένου αφίσες τις οποίες ανέρτησαν ακροδεξιές ισραηλινές ομάδες, οι οποίες στόχευαν στον αραβικό πληθυσμό της Ανατολικής Ιερουσαλήμ και τον οποίο απειλούσαν με αφαίρεση αδειών κατοίκησης, κοινωνικών υπηρεσιών και απώλεια δελτίου ταυτότητας εάν προσέρχονταν στις εκλογές.⁶⁷

Τελικά στις εκλογές για τις 88 θέσεις του Παλαιστινιακού Νομοθετικού Συμβουλίου υπήρξαν 700 υποψηφιότητες. Ο Γιάσσερ Αραφάτ έλαβε το ποσοστό 88% των ψήφων για την προεδρία, ενώ οι υποψήφιοι προσκυνταν στην Φατάχ έλαβαν συνολικά το 75% των εδρών του Παλαιστινιακού Νομοθετικού Συμβουλίου. Μετά την λήξη των παλαιστινιακών εκλογών ξεκίνησε ένας καταιγισμός τρομοκρατικών βομβιστικών επιθέσεων, ως αντίποινα για τη δολοφονία του Γιεχίγιε Αγιάς, με αποτέλεσμα μέσα σε δύο επόμενους μήνες περίπου να χάσουν την ζωή τους τουλάχιστον 59 Ισραηλινοί πολίτες, μεταξύ των οποίων και παιδιά ενώ υπήρξαν και εκατοντάδες τραυματίες.

Στην άλλη πλευρά, με δεδομένο ότι, στην ισραηλινή κοινωνία οι τρομοκρατικές αυτές επιθέσεις και οι συνέπειες τους, μονοπωλούσαν τις καθημερινές συζητήσεις ενώ παράλληλα λάμβανε χώρα και η προεκλογική περίοδος για την ανακήρυξη της νέας κυβέρνησης. Έτσι το Λικούντ, το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, με αρχηγό τον Μπεντζαμίν Νετανιάχου, επικέντρωσε τον προεκλογικό του αγώνα στα θέματα της ασφάλειας και στην αντιμετώπιση των τρομοκρατικών ενεργειών, με αποτέλεσμα να ευνοηθεί από το γενικότερο πολιτικό κλίμα που είχε διαμορφωθεί τις παραπάνω επιθέσεις και να κερδίσει τις εκλογές.

Μετά από αυτά τα γεγονότα κατά το χρονικό διάστημα από το 1996 έως το 1999 υπήρξε μια σταθερή και σταθερή παρακμή των ειρηνευτικών διαδικασιών. Την πτωτική κατάσταση της ειρηνευτικής διαδικασίας δυσχέρανε και η στάση του Εργατικού Κόμματος καθώς παρά τις υποσχέσεις του κατά την περίοδο που βρισκόταν στην

⁶⁷ Jimmy Carter, *Peace not Apartheid*, Simon & Schuster, New York, 2006, σελ 182

κυβέρνηση, από το 1992 μέχρι το 1996, ο αριθμός των εβραϊκών εποικισμών εκτινάχθηκε, αφού επενδυθήκαν περίπου 46.000.000 δολάρια σε 144.000 εποίκους στις κατεχόμενες περιοχές. Αποτέλεσμα αυτών των πολιτικών επιλογών ήταν έως το 1996 να πραγματοποιηθεί αύξηση του αριθμού των εποίκων κατά 62% στην Λωρίδα της Γάζας και κατά 48% στην Δυτική Όχθη.⁶⁸

Ταυτόχρονα την ίδια χρονική περίοδο πραγματοποιήθηκαν μαζικές δημεύσεις γης ενώ η συνθήκες της ζωής του παλαιστινιακού λαού ο οποίος ουσιαστικά συνέχισε να τελεί υπό κατοχή, βιώνοντας εντεινόμενους περιορισμούς, στην μετακίνηση, στην οικονομική ζωή αλλά κατά βάση στην καθημερινότητα που βίωνε η παλαιστινιακή κοινωνία. Από την μια πλευρά οι Παλαιστίνιοι θα έπρεπε να προσπαθούν να ακολουθούν τα δεδομένα της ειρηνευτικής διαδικασίας καθώς και το ονομαζόμενο «πνεύμα του Όσλο», από την άλλη πλευρά όμως η ριζοσπαστικοποίησή γιγαντωνόταν. Πέραν του «Μετώπου Απόρριψης» πλέον και η πλειοψηφία του απλού παλαιστινιακού λαού άρχισε να έχει αρνητική στάση για την αποτυχημένη ειρηνευτική διαδικασία όπως χαρακτηριζόταν. Καίριες ήταν και οι αντιδράσεις τόσο των τοπικών οργανώσεων και των ηγετών της Φατάχ, οι οποίοι αρχικά υποστήριζαν τις ειρηνευτικές διαδικασίες και τις προωθούσαν στον παλαιστινιακό λαό.⁶⁹

Η περίοδος κατά την οποία στην κυβέρνηση βρισκόταν το Λικούντ χαρακτηρίστηκε από το πάγωμα των διαπραγματεύσεων και γενικότερα από επιδείνωση των διμερών σχέσεων. Η στάση της ισραηλινής ηγεσίας ούτε ήταν υπέρ αλλά ούτε προέβαινε σε πρωτοβουλίες για άρση του αδιεξόδου στις ειρηνευτικές διαδικασίες αλλά το μόνο που ίσως επιζητούσε ήταν η καθυστέρηση της εφαρμογής του χρονοδιαγράμματος του Όσλο δημιουργώντας ένα έντονο περιβάλλον ανασφάλειας.⁷⁰

Από την άλλη πλευρά όσον αφορά την παλαιστινιακή ηγεσία έπρεπε να φέρει σε πέρας το δύσκολο έργο της εφαρμογής των μέτρων ασφάλειας αλλά και να εντείνει τις προσπάθειες εξουδετέρωσης των οργανώσεων Χαμάς και Ισλαμική Τζιχάντ, οι οποίες με τις ενέργειες τους υπέσκαπταν τις ειρηνευτικές διαδικασίες. Έτσι η ΠΑ έπρεπε να βρει την χρυσή τομή μεταξύ των υποχρεώσεών της, ως εγγυητής της τήρησης των όρων των συμφωνιών αλλά και της σκληρής καθημερινής πραγματικότητας που αντιμετώπιζε ο

⁶⁸ Ian Pappé, *Η Ιστορία της Σύγχρονης Παλαιστίνης*, Εκδόσεις Κέδρος, 2007, σελ 342,

⁶⁹ Ron Pundak, *From Oslo to Taba: What Went Wrong ?*, *Survival-Global Politics and Strategy*, vol. 43, no. 3, Autumn 2001, σελ 44, The International Institute for Strategic Studies

⁷⁰ Reich B, *The United States and Israel: The Nature of a special relationship*, WestView, 2003, σελ.245

παλαιστινιακός λαός που ζούσε υπό καθεστώς κατοχής με όλο και πιο πολύ δυσμενείς οικονομικές συνθήκες εξαιτίας των συνεχών αποκλεισμών καθώς και των μεταβολών στους όρους λειτουργίας της οικονομίας τους σε σχέση με την ισραηλινή οικονομία.

Ακόμη και προ της υπογραφής της συμφωνία του Όσλο υπήρχαν ενδείξεις για την πορεία της παλαιστινιακής οικονομίας, η οποία γενικά χαρακτηριζόταν ως αδύναμη, και μη αυτόνομη. Τα περιοριστικά μετρά από πλευράς Ισραήλ, τα οποία εφαρμόζονταν ήδη για περίπου 30 χρόνια, σε συνδυασμό με καταστρεπτικές συνέπειες που προέκυψαν τόσο από την 1^η Ιντιφάντα όσο και από τον 1^ο Πόλεμο του Κόλπου και λαμβάνοντας υπόψη την όλο και πιο πολύ μειωμένη απασχόληση ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού στο Ισραήλ γίνεται πλήρως αντιληπτή η πραγματική κατάσταση της παλαιστινιακής οικονομίας το χρονικό διάστημα μετά την ειρηνευτική συμφωνία του Όσλο.⁷¹ Στην πραγματικότητα από το 1993 και ύστερα η ειρηνευτική διαδικασία δημιουργούσε νέες οικονομικές δυσκολίες παρά διευκόλυνε για την πλειονότητα των Παλαιστινίων στην Δυτική Όχθη και την Λωρίδα της Γάζας.⁷² Ενδεικτικό των παραπάνω είναι ότι οι απώλειες στην παλαιστινιακή οικονομία, κατά τα χρόνια που εφαρμόζονταν οι διαδικασίες του Όσλο, ξεπερνούσαν τα τεράστια ποσά που διατίθονταν από την διεθνή κοινότητα για την ανάκαμψή της. Η βασική αιτία ήταν ότι το Ισραήλ απέκλειε τις υπό κατοχή περιοχές τόσο από άλλες εξωτερικές αγορές όσο και από τις περιοχές που βρισκόταν υπό τον παλαιστινιακό ή μη έλεγχο.⁷³

Όλα αυτά τα γεγονότα είχαν σαν αποτέλεσμα την αύξηση των εσωτερικών συγκρούσεων στη Λωρίδα της Γάζας. Οι αυξανόμενες οικονομικές δυσχέρειες καθώς και οι όλο και αυξανόμενες κοινωνικές παθογένειες, όπως η έξαρση της ενδοοικογενειακής βίας και των διαζυγίων είχαν σαν αποτέλεσμα να στραφεί η κοινωνία στις πατροπαράδοτες δομές της.

Όσον αφορά την πολιτική διάσταση οι εξελίξεις είχαν επίσης μια αντίστοιχη όλο και πιο πολύ επιδεινούμενη πορεία. Ο ισραηλινός πρωθυπουργός Μπενζαμίν Νετανιάχου, όπως προαναφέρθηκε, και προ της εκλογής του ασκούσε έντονη κριτική

⁷¹ Sara Roy, De-development Revisited: Palestinian Economy and Society Since Oslo, *Journal of Palestine Studies*, Vol, 28, No.3 (Spring 1999) σελ. 68

⁷² Fadel. M. Naqib, Economic Aspects of the Palestinian- Israeli Conflict : The Collapse of the Oslo Accords, *Journal of International Development*, 15, 2003, σελ 499-512

⁷³ Gershon Baskin, Let's not repeat old mistakes, *The Jerusalem Post*, 27 Aug, 2007, <http://www.jpost.com/servlet/Satellite?cid=1188197169758&pagename=JPost%2FJPArticle%2FShowFull>

σχετικά με την συμφωνία του Όσλο καθώς και ήταν αντίθετος με την δημιουργία ενός Παλαιστινιακού κράτους. Οι απόψεις αυτές καθώς και η υποστηρικτική στάση του κυβερνόντος κόμματος Λικούντ σχετικά με τους εποικισμούς, οδήγησε την ηγεσία των Παλαιστινίων να τηρεί μια αμφίροπη στάση ως προς τις «αντιστασιακές παλαιστινιακές οργανώσεις». Η ΠΑ επιθυμούσε από την μια πλευρά να μην πραγματοποιούνται τρομοκρατικές, αλλά από την άλλη όμως, δεν επιθυμούσε την ποινικοποίηση του αγώνα κατά της ισραηλινής κατοχής και την επιβολή ποινών στους υπευθύνους.⁷⁴

Ο περιορισμός των ισλαμικών οργανώσεων θα είχε ως άμεσο αποτέλεσμα και την αναστολή λειτουργίας των πολυάριθμων ιδρυμάτων που στην πραγματικότητα επιτελούσαν σοβαρό κοινωνικό έργο αναπληρώνοντας το κενό της ύπαρξης κράτους πρόνοιας καθώς επίσης θα είχε ως συνέπεια την αποστροφή της κοινής γνώμης, η οποία ήταν ήδη απογοητευμένη από την διαφθορά και την κατάχρηση εξουσίας που επικρατούσε στους κόλπους της ΠΑ. Έτσι η ΠΑ επιχείρησε να δημιουργήσει μια κοινά αποδεκτή και πρόσκαιρη συμφωνία, η οποία όμως ανά τακτά χρονικά διαστήματα, διαταρασσόταν σοβαρά μετά από την διεξαγωγή επιθέσεων αυτοκτονίας ή μετά από άμεσες προκλήσεις προς την Παλαιστινιακή Αρχή.⁷⁵

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, είναι εμφανές ότι δόθηκε από τις ΗΠΑ μεγαλύτερη βαρύτητα στην έννοια της ασφάλειας σε αντιδιαστολή με την έννοια των πολιτικών παραχωρήσεων και συμβιβασμών καθόλη την διενεργεια της ειρηνευτικής διαδικασίας. Το θέμα αυτό περιγράφηκε από τον Γιαάκοβ Πέρι ως εξής: «Οι Παλαιστίνιοι λένε πως δεν μπορούν να εγγυηθούν ασφάλεια χωρίς πρόοδο στην ειρηνευτική διαδικασία και εμείς λέμε πως δεν μπορούμε να προχωρήσουμε τη διαδικασία χωρίς ασφάλεια».⁷⁶

Οι τρομοκρατικές ενέργειες και οι επιθέσεις αυτοκτονίας έδιναν την ευκαιρία στο Ισραήλ να εκτρέπει το θέμα της συζήτησης προς το συμφέρον του από τους εποικισμούς στο ζήτημα ασφαλείας. Αυτή όμως η πολιτική αποδείχθηκε αντιπαραγωγική

⁷⁴ Melissa Boyle Mahle, A Political-Security Analysis Of The Failed Oslo Process, *Middle East Policy*, Vol. XII, No. 1, Spring 2005, σελ 85

⁷⁵ Shaul Misal, Avraham Sela, Participation Without Presence : Hamas, The Palestinian Authority and the Politics of Negotiated Coexistence, *Middle Eastern Studies*, Vol. 38, No. 3, July 2002 σελ 1-26

⁷⁶ Melissa Boyle Mahle, A Political-Security Analysis Of The Failed Oslo Process, *Middle East Policy*, Vol. XII, No. 1, Spring 2005, σελ 88

σχετικά με την ειρηνευτική διαδικασία αλλά από την άλλη παραγωγική σχετικά με τη δημιουργία τετελεσμένων στις κατεχόμενες περιοχές.⁷⁷

Στην συνέχεια ακολούθησαν οι σύνοδοι κορυφής στο Γουάϊ Ρίβερ και στο Σαρμ – ελ Σείχ κατά τις οποίες το Ισραήλ προσπάθησε διακαώς να αναδείξει τα ζητήματα ασφάλειας, σύμφωνα όμως με την δική του οπτική και αντίληψη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της ισραηλινής αντίληψης περί των ζητημάτων ασφάλειας είναι η αντίφαση που προκύπτει καθώς στατιστικά υπήρχε σημαντική μείωση του αριθμού θυμάτων κατά την τριετία 1996-1999 από τις ισραήλινο-παλαιστινιακές συγκρούσεις αλλά παρόλα αυτά σε πολιτικό επίπεδο η ειρηνευτική διαδικασία το 2000 βρισκόταν στο ναδίρ λίγο πριν την έναρξη της 2^{ης} Ιντιφάντα ή όπως είναι γνωστή ως Ιντιφάντα Αλ- Άκσα. Έτσι το Ισραήλ απέκτησε, μια εικονική, μεγαλύτερη ασφάλεια όμως στην πραγματικότητα οι συγκρούσεις είχαν απλώς μετατοπιστεί στις κατεχόμενες περιοχές. Η εικονική και προσωρινή αυτή αίσθηση ασφάλειας, εάν δεν πραγματοποιούνταν κάποια ουσιαστική πολιτική πρόοδος, θα είχε ως βέβαιο αποτέλεσμα οι συγκρούσεις να ξεφύγουν από τα κατεχόμενα και να περάσουν και στην υπόλοιπη έκταση του Ισραήλ.

Ο τότε Πρόεδρος των ΗΠΑ, Μπιλ Κλίντον, πρόβει τον τελευταίο χρόνο της 2^{ης} θητείας του σε μια ύστατη προσπάθεια ολοκλήρωσης των διαπραγματεύσεων προκειμένου να καθοριστεί το τελικό καθεστώς, καθώς σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που καθορίστηκε στο Όσλο, οι διαπραγματεύσεις αυτές έπρεπε ήδη να είχαν ολοκληρωθεί. Όμως όπως αποδείχθηκε εκ του αποτελέσματος η προσπάθεια αυτή ήταν βεβιασμένη και αναλήφθηκε μάλλον σε μια μη ορθή χρονική συγκυρία.

2.1 Η 2^η ΙΝΤΙΦΑΝΤΑ

Έτσι τον Ιούλιο του 2000 ο τότε πρόεδρος των Η.Π.Α, κάλεσε τις δύο πλευρές να βρεθούν στο Κάμπ Ντέιβιντ προκειμένου να ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις για τον καθορισμό του τελικού καθεστώτος των παλαιστινιακών εδαφών και να υπογραφεί μια νέα ειρηνευτική συμφωνία. Όμως παρά τον σαφή συμβολισμό που είχε η επιλογή του Κάμπ Ντέιβιντ,⁷⁸ δεν κατέστη δυνατή η επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων.

⁷⁷ Melissa Boyle Mahle, A Political-Security Analysis Of The Failed Oslo Process, *Middle East Policy*, Vol. XII, No. 1, Spring 2005, σελ 87-89

⁷⁸ Στο Κάμπ Ντέιβιντ είχε υπογραφεί η ιστορική Συνθήκη Ειρήνης μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ το 1979 χωρίς την συμμετοχή των λοιπών αραβικών χωρών.

Τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στο Κάμπ Ντέιβιντ, καθώς και για το ποιος είχε την μεγαλύτερη ευθύνη για την αποτυχία των διαπραγματεύσεων είναι ένα ιδιαίτερα αμφισβητούμενο θέμα, όπως είναι άλλωστε το πλείστο των θεμάτων της ισραηλινο-παλαιστινιακής σύγκρουσης. Τα θέματα που τέθηκαν επί τάπητος αφορούσαν τους εποικισμούς και ποιο ποσοστό αυτών θα περιέχονταν στο κράτος του Ισραήλ και ποιο θα αποτελούσε μέρος του μελλοντικού Παλαιστινιακού κράτους, το ζήτημα της πόλης της Ιερουσαλήμ και του καθορισμού της κυριαρχίας επί των ιερών της τόπων (Τείχος των Δακρύων, Χαράμ αλ-Σαρίφ για τους παλαιστίνιους ή Όρος του Ναού για τους ισραηλίτες), η αποκατάσταση και η επιστροφή των προσφύγων της πολεμικής σύγκρουσης του 1948, καθώς και τα θέματα περί καθορισμού των συνόρων και της στρατιωτικοποίησης ή μη του μελλοντικού κράτους των Παλαιστίνιων.

Οι ισραηλινοί σχετικά με τα γεγονότα στο Κάμπ Ντέιβιντ επικεντρώνονται στις ισραηλινές παραχωρήσεις προς τους παλαιστίνιους καθώς και στην ανικανότητα ή την απροθυμία του Παλαιστίνιου ηγέτη Γιάσσερ Αραφάτ να αποδεχθεί ένα τέτοιο συμβιβασμό.⁷⁹ Πραγματικά υπήρξαν κάποιες υποχωρήσεις από τους ισραηλινούς οι οποίες όμως μπορούν να θεωρηθούν, όσον αφορά το διεθνές δίκαιο ως αυτονόητες, καθώς τόσο η Δυτική Όχθη όσο και η Ανατολική Ιερουσαλήμ αποτελούσαν εδάφη υπό κατοχή. Επιπλέον οι απαιτήσεις του Ισραήλ για την δημιουργία μιας «ζώνης ασφαλείας» η οποία θα περιελάμβανε όλη την δυτική όχθη του Ιορδάνη ποταμού καθώς και θα ενσωματωνόταν σχεδόν το 80% των εποικισμών δεν ήταν δυνατόν να γίνουν αποδεκτές από τους Παλαιστίνιους και να βρεθεί μια κοινά αποδεκτή και βιώσιμη λύση. Σημαντικός παράγοντας ήταν και η προσέγγιση επί των διαπραγματεύσεων του ισραηλινού Εχούντ Μπαράκ, ο οποίος αξίωνε «ή όλα ή τίποτα», μια οπτική που μείωνε από την αρχή τις όποιες πιθανότητες για εξεύρεση μιας λύσης.⁸⁰

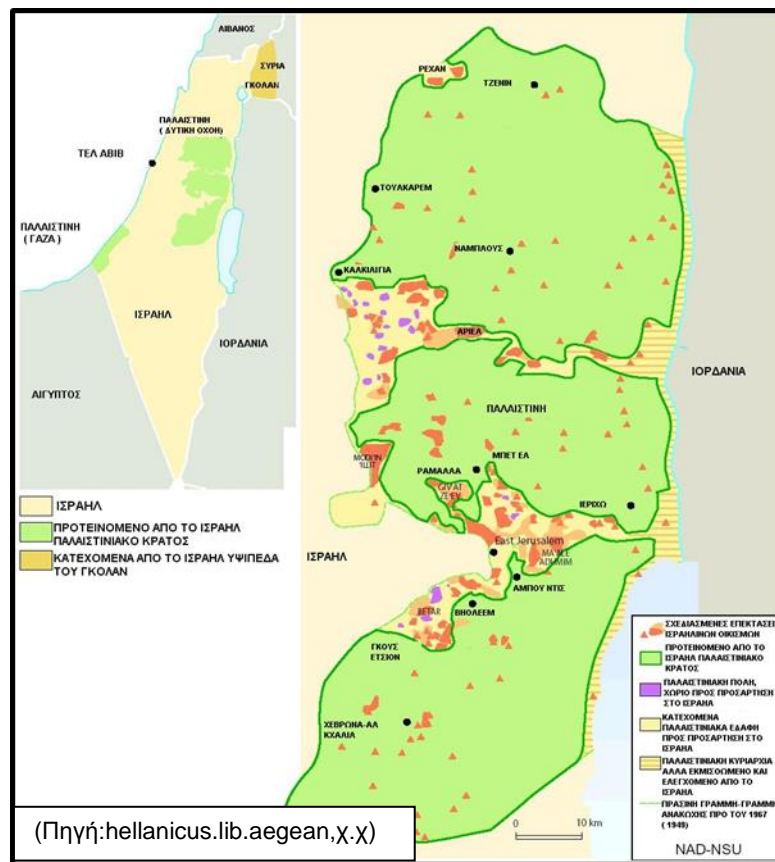
Από την άλλη πλευρά για τους Παλαιστίνιους καίριο θέμα συζήτησης ήταν αυτό της κυριαρχίας του Χαράμ αλ- Σαρίφ, που αποτελεί τον τρίτο ιερότερο τόπο του Ισλάμ,

⁷⁹ Barry Rubin, The Terror and the Pitty: Yasir Arafat and the Second Loss of Palestine. *Middle East Review of International Affairs*, Vol. 6, No 1, March 2002

⁸⁰ James L. Gelvin, *The Israel-Palestine Conflict, One Hundred Years of War*, Cambridge University Press 2005 σελ 240, και ό.π Ron Pundak, σελ. 37

όπου υπάρχει και το τέμενος του Αλ-Άκσα, καθώς και το θέμα της Ανατολικής Ιερουσαλήμ.⁸¹

Τελικά δεν παρουσιάστηκε αποτύπωση κάποιας οριστικής πρότασης σε χάρτη κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Μετέπειτα παρουσιάστηκαν κάποιες εκδοχές χαρτών και από τις δύο πλευρές αλλά σύμφωνα με κάποιους αναλυτές η προτεινόμενη λύση εκ μέρους των ισραηλινών ήταν μια βελτιωμένη πρόταση η οποία βασιζόταν στο προϋπάρχον σχέδιο Αλόν⁸² του 1967⁸³.

Εικόνα 4: Χάρτης Κάμπ Ντεϊβιντ Ιούλιος 2000

Άλλο ένα γεγονός είχε επηρεάσει την αρνητική εξέλιξη των διαπραγματεύσεων. Η ισραηλινή κυβέρνηση, από τις αρχές του 2000, πριν καν ξεκινήσουν οι προσπάθειες για την εύρεση λύσης επί του τελικού καθεστώτος των παλαιστινιακών εδαφών, είχε

⁸¹ Ήταν φανερό από τις οδηγίες του Γιάσσερ Αραφάτ προς την ομάδα των διαπραγματευτών του περί αυτού του θέματος ότι η ΠΑ δεν είχε την εξουσιοδότηση να αποδεχτεί κοινή κυριαρχία σ'έναν τόπο που αφορούσε άμεσα όλα τα μουσουλμανικά κράτη. Enderlin Charles. *Le reve brise: Histoire de l'echec du processus de paix au Proche-Orient, (1995-2002)*, Fayard, Paris, 2002, σελ 209

⁸² Ο Αλόν υπήρξε υπουργός του Εργατικού κόμματος και ισραηλινός ήρωας του πολέμου του 1948

⁸³ Jeremy Pressman, Visions in Collision, What Happened at Camp David and Taba?, *International Security*, Vol. 28, No. 2 (Fall 2003), σελ. 5-43.

ξεκινήσει επαφές, εν γνώση των ΗΠΑ, με συριακή αντιπροσωπία οι οποίες όμως δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα μετά από δύο μήνες στην Γενεύη της Ελβετίας καθώς και οι δύο πλευρές παρέμειναν αμετάβλητες στις σχεδόν ίδιες απόψεις όπως αυτές είχαν διατυπωθεί και πριν μια δεκαετία. Αυτό το γεγονός που προέβλεπε την αλλαγή προτεραιοτήτων και την επίλυση των ζητημάτων στο βόρεια σύνορα, πριν επιλυθεί το παλαιστινιακό ζήτημα, ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για την μη ευόδωση των διαπραγματεύσεων μεταξύ ισραηλινών και Παλαιστινίων. Τον Μάιο του 2000 πραγματοποιήθηκε και η μονομερής αποχώρηση των ισραηλινών δυνάμεων από τον νότιο Λίβανο μέχρι της γραμμής των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων, μετά από πολυετείς συγκρούσεις με την Χεζμπολλάχ.⁸⁴

Εκτός από τις αποτυχημένες ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις άλλο ένα γεγονός δυναμίτισε το ήδη εκρηκτικό κλίμα. Η επίσκεψη του τότε υπουργού Άμυνας Αριέλ Σαρόν στο Όρος του Ναού ή αλλιώς Χαράμ Αλ Σαρίφ, ο οποίος είχε μαζί του μια προσωπική φρουρά 1.000 ατόμων, θεωρήθηκε ακραία πρόκληση από τους Παλαιστίνιους με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν βιαιότατες εξεγέρσεις που επέφεραν χιλιάδες νεκρούς μεγαλώνοντας το χάσμα ανάμεσα στους δύο λαούς.⁸⁵ Οι συνολικές απώλειες σε ανθρώπινες ζωές, στρατιωτικών και πολιτών, ξεπέρασαν τους 5.300 Παλαιστίνιους και τους 1.000 Ισραηλινούς.⁸⁶

Οι εξεγέρσεις γρήγορα ξέφυγαν από κάθε έλεγχο και επεκταθήκαν τόσο στα κατεχόμενα εδάφη όσο και στα λοιπά ισραηλινά εδάφη. Για άλλη μια φορά υπήρχε διχογνωμία για το αν οι εξεγέρσεις ήταν αυθόρμητες ή είχαν οργανωθεί - υποκινηθεί από την παλαιστινιακή ηγεσία, ή αν τουλάχιστον είχαν περιέλθει σε γνώση της, όπως και για την άλλη πλευρά η αιματηρή καταστολή των εξεγέρσεων έγινε μετά από εντολές της ισραηλινής ηγεσίας. Η εξάπλωση των εξεγέρσεων έξω από τα όρια των συνόρων του 1967 και η αιματηρή καταστολή τους καθώς και τα δυσβάσταχτα αντίποινα και μέτρα καταστολής που επιβλήθηκαν στους Παλαιστίνιους αλλά και οι επιθέσεις αυτοκτονίας εκ μέρους τους επέφεραν την εκ βάθρων αλλαγή της κατάστασης που υπήρχε στα

⁸⁴ Fawaz. A. Gerges, *Israel's Retreat From South Lebanon: Internal And External Implications, Middle East Policy*, Vol VIII, No. 1, March 2001

⁸⁵ James L. Gelvin, *The Israel-Palestine Conflict, One Hundred Years of War*, Cambridge University Press 2005 σελ 244

⁸⁶ Ντόκος Θάνος: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010 σελ 4

κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη και έφεραν την ΠΑ στο όριο της πολιτικής της κατάρρευσης.⁸⁷

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της 2^{ης} Ιντιφάντα ήταν η πρωτόγνωρη κινητοποίηση της άραβοισραηλινής μειονότητας καθώς και η συμπαράστασή τους στους ομοεθνείς τους των κατεχομένων. Έτσι τον Οκτώβριο του 2000, 13 άραβες ισραηλινοί πολίτες σκοτώθηκαν από τις ισραηλινές δυνάμεις ασφαλείας σε βίαιες ταραχές στην περιοχή του Ούαντι Άρα.⁸⁸ Αν και δεν μπορεί να ειπωθεί ότι υπήρξε συνολική υποστήριξη της άραβοισραηλινής κοινότητας προς τους Παλαιστίνιους, ήταν γεγονός ότι λόγω των συνθηκών που βίωναν, καθώς και των νομικών και κοινωνικο-οικονομικών διακρίσεων, ως μια μη εβραϊκή κοινότητα εντός του ισραηλινού κράτους, κατέστησαν την στάση των αραβοισραηλινών ως αμφίροπη. Οι άραβες-ισραηλινοί, η πλειοψηφία των οποίων κατατάσσεται στην εργατική τάξη, βιώνουν τον διαχωρισμό από τις εβραϊκές κοινότητες. Το 90% από αυτούς διαβιεί σε αποκλειστικά αραβικές κοινότητες και μόνο ένα ποσοστό 10% διαμένει σε ξεχωριστές γειτονιές σε ισραηλινές πόλεις. Οι άραβες-Παλαιστίνιοι που έγιναν ισραηλινοί πολίτες από το 1948 ζούσαν επί 18 χρόνια υπό ισραηλινή στρατιωτική διοίκηση δεχόμενοι σοβαρούς περιορισμούς των δικαιωμάτων τους. Έτσι από την περίοδο εκείνη υπήρχε στο εσωτερικό τους μια κινητοποίηση για απόκτηση δικαιωμάτων πολιτιστικής αυτονομίας, για αλλαγή του εβραϊκού χαρακτήρα του ισραηλινού κράτους καθώς θεωρούν ότι *a priori* οδηγεί σε διακρίσεις και διαχωρισμούς, χωρίς όμως να γίνεται λόγος αυτονόμησης περιοχών με συμπαγή αραβικό πληθυσμό.⁸⁹

Όσον αφορά την ΠΑ η 2^η Ιντιφάντα επέφερε και την καθολική αποδιοργάνωσή της. Μέσω των πολιτικών ζυμώσεων στο εσωτερικό της Ιντιφάντα αναδείχθηκε μια νέα

⁸⁷ Μια πολύ σημαντική αλλαγή επήλθε και στην τακτική των κοσμικών παλαιστινιακών οργανώσεων του «Μετώπου Απόρριψης» που ανέλαβαν για πρώτη φορά την ευθύνη επιθέσεων αυτοκτονίας. Ακόμη και το στρατιωτικό σκέλος της Φατάχ, οι Μάρτυρες του Αλ-Άκσα συνεργάστηκαν από κοινού με ισλαμιστικές οργανώσεις στην διενέργεια επιχειρήσεων και επιθέσεων αυτοκτονίας.

⁸⁸ Haaretz, AG: <https://www.haaretz.com/1.4984224> No cops will be indicted for involvement in October 2000 riot deaths, 28/01/2008 (πρόσβαση 21/7/2021) Ο Γενικός Εισαγγελέας, Μεναχέμ Μαζούς, αποφάσισε να μην απευθύνει κατηγορίες στα σώματα ασφαλείας που εμπλέκονται στους θανάτους,

⁸⁹ Sammy Smooha, Are the Palestinian Arabs in Israel radicalizing?, *Bitterlemons-International*, Edition 24, Volume 2, June 24, 2004.

οργάνωση η Τανζιμ,⁹⁰ η οποία επιθυμούσε να αναλάβει την ηγεσία των Παλαιστινίων και η οποία δεν συμεριζόταν τις αρχές και πρακτικές της παραδοσιακής ηγεσίας της ΟΑΠ.

Αυτή η νέα ηγεσία προσπαθούσε και προσπαθεί να πετύχει μια καθολική μεταρρύθμιση και εξυγίανση της ΠΑ προκειμένου να απαλλαχθεί από τον αυταρχισμό της και την έντονη διαφθορά της. Αυτές οι παθογένειες της ΠΑ έχουν ως αποτέλεσμα να κρίνεται αρνητικά από τους Παλαιστινίους πολίτες, μεγάλη μερίδα των οποίων αναφέρουν την παλαιά ηγεσία της ΠΑ αλλά και την ΟΑΠ ως «Τυνήσιους», καθώς τους θεωρούν εκτός πραγματικότητας και ως μια εγκάθετη και πλήρως διεφθαρμένη ηγεσία.

Σε αυτό το χαοτικό σκηνικό, όπου πρόκειται για έναν πόλεμο όλων εναντίων όλων, προστεθήκαν και οι βομβιστικές επιθέσεων της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, στο Παγκόσμιο Κέντρο εμπορίου της Νέας Υόρκης με αποτέλεσμα να μεταβληθεί σημαντικά η οπτική μέσω της οποίας αντιμετωπιζόταν η ισραηλινοπαλαιστινιακή σύγκρουση.

2.2 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ 11^{ης} ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2001 η ανθρωπότητα αιφνιδιάστηκε από την τρομοκρατική επίθεση στους δίδυμους πύργους του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου καθώς και στο Αμερικανικό Πεντάγωνο. Οι τρομοκράτες που βρισκόταν πίσω από τις επιθέσεις κατάγονταν από την Αίγυπτο και την Σαουδική Αραβία, δυο χώρες που είχαν καλές σχέσεις με τις ΗΠΑ. Ένα άμεσο αποτέλεσμα αυτών των τρομοκρατικών επιθέσεων ήταν η πλειοψηφία του δυτικού κόσμου να ταυτίσει, εσφαλμένα, το Ισλάμ με την τρομοκρατία γεγονός που θα επηρέαζε πλέον και την αντίληψη και την στάση της Δύσης στο Παλαιστινιακό ζήτημα.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των συνεπειών της τρομοκρατικής επίθεσης της 11^{ης} Σεπτεμβρίου ήταν η αποδοχή ότι πλέον οι τρομοκρατικές οργανώσεις με τις ενέργειες τους δύνανται να επηρεάσουν τις περιφερειακές συγκρούσεις αλλά και το διεθνές σύστημα. Έτσι οι τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου αποτέλεσαν την αρχή τόσο στις ΗΠΑ αλλά και σε λοιπά κράτη, όπως το Ισραήλ που ακολούθησε την ίδια πρακτική

⁹⁰ Η Τανζιμ, αποτελεί την ένοπλη νεολαία της Φατάχ, η οποία έχει ως χαρισματικό ηγέτη της, τον Μαρουάν Μπαργούτι, που βρίσκεται από το 2017 έγκλειστος σε ισραηλινές φυλακές, εκτιόντας ποινή πέντε φορές ισόβια, για τον ρόλο του στην Ιντιφάντα αλ-Ακσα.

αλλάζοντας δραματικά την πολιτική τους και προσαρμόζοντας την στις περιφερειακές συγκρούσεις και στα νέα δεδομένα που προέκυψαν από τις τρομοκρατικές επιθέσεις.

Έτσι το νέο δόγμα του προληπτικού πολέμου που εφαρμόστηκε από τις ΗΠΑ⁹¹ στην περιοχή καθώς και η νέα πολιτική περί εκδημοκρατισμού των κρατών της Μέσης Ανατολής, έφερε τις ηγεσίες των αραβικών κρατών προ τεραστίων διλημάτων. Τα αραβικά κράτη της περιοχής, πλην της εκλεγόμενης παλαιστινιακής κυβέρνησης, δεν είχαν, μέσω δημοκρατικών διαδικασιών, εκλεγμένη ηγεσία. Τα αραβικά κράτη διαθέτουν ως βάση τους ένα τεράστιο κατασταλτικό κρατικό μηχανισμό και ένα πελατειακό σύστημα που εδράζεται στην δημόσια διοίκηση. Έτσι, οι απαιτήσεις των ΗΠΑ για εκδημοκρατισμό τους είχαν σαν αποτέλεσμα να γίνουν τα κράτη αυτά λιγότερο δεκτικά στις προσπάθειες τους για εξισορρόπηση των εσωτερικών τους προβλημάτων, γεγονός το οποίο αντιλήφθηκαν, στην πορεία οι ΗΠΑ οπότε και μείωσαν τις πιέσεις προς αυτή την κατεύθυνση.⁹²

Όσον αφορά την ισραηλοπαλαιστινιακή διαμάχη οι τρομοκρατικές επιθέσεις στις ΗΠΑ είχαν ιδιαίτερη σημασία καθώς ήδη πριν ένα χρόνο είχε ξεσπάσει η 2^η Ιντιφάντα που χαρακτηριζόταν από τις βιαιότερες έως τότε συγκρούσεις μεταξύ των ισραηλινών δυνάμεων και των παλαιστινιακών οργανώσεων, ισλαμικών και κοσμικών, από την εποχή της 1^η Ιντιφάντα. Έτσι η νέα ισραηλινή κυβέρνηση, του Αριέλ Σαρόν, εφάρμοσε το νέο δόγμα του προληπτικού πολέμου, που ανακήρυξαν οι ΗΠΑ, εναντίον της τρομοκρατίας και τα προσάρμοσε στα μέτρα και τα συμφέροντα του Ισραήλ.⁹³

Ο Αριέλ Σαρόν εκλέχθηκε ως πρωθυπουργός του Ισραήλ, τον Φεβρουάριο του 2001, και κατά τη προεκλογική του εκστρατεία κατηγορούσε άμεσα τον Παλαιστίνιο ηγέτη Γιάσσερ Αραφάτ ως τον υπεύθυνο πίσω από τις βομβιστικές επιθέσεις, δηλαδή ως τρομοκράτη, ενώ παράλληλα υποσχόταν την ανάληψη σκληρότερων αντίποινων κατά των Παλαιστινίων. Έτσι το χρονικό διάστημα πριν τα γεγονότα της 11 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκαν στο Ισραήλ τρομοκρατικές βομβιστικές επιθέσεις με πολυάριθμα θύματα κυρίως αμάχους, έναντι των οποίων το Ισραήλ απαντούσε με αντίποινα και

⁹¹ President Bush Delivers Graduation Speech at West Point n.d. <https://georgewbushwhitehouse.archives.gov/news/releases/2002/06/20020601-3.html>, (πρόσβαση 26/7/2021)

⁹² Dalacoura, K, U.S Democracy Promotion in the Arab Middle East Since 11 September 2001: a Critique, *International Affairs*, 81, 5, (2005), σελ 963-979

⁹³ Eyal Weizman, Strategic Points, Flexible Lines, Tense Surfaces, Political Volumes: Ariel Sharon and The Geometry of Occupation, *The Philosophical Forum*, Volume XXXV, No. 2, Summer 2004

στοχευόμενες δολοφονίες το αποτέλεσμα των οποίων ήταν η ύπαρξη μεγάλου αριθμού άμαχων θυμάτων που προερχόταν κυρίως από παράπλευρες απώλειες.

Έτσι ο ισραηλινός ηγέτης εκμεταλλεύτηκε την κήρυξη του παγκόσμιου πολέμου από τις ΗΠΑ κατά της τρομοκρατίας ταυτίζοντας τις ισλαμικές και κοσμικές παλαιστινιακές οργανώσεις με τον ευρύτερο ισλαμικό φονταμενταλισμό και την τρομοκρατία. Όμως τόσο οι τρομοκράτες που εκτέλεσαν τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου δεν είχαν παλαιστινιακή καταγωγή όσο και η οργάνωση Αλ-Κάιντα δεν είχε καμία απολύτως εμπλοκή ή παρουσία στα παλαιστινιακά εδάφη.

Στους πρώτους μήνες του 2002 οι συγκρούσεις συνεχιζόταν με αμείωτο ρυθμό. Τον Μάρτιο του 2002 παρουσιάστηκε από τον Σαουδάραβα πρίγκιπα Αμπντουλλάχ ένα σχέδιο-πρόταση προς το κράτος του Ισραήλ το οποίο προέβλεπε πως αν το Ισραήλ δεχόταν να αποσυρθεί από όλα τα κατεχόμενα εδάφη από το 1967, τα αραβικά κράτη θα αναγνώριζαν ως κράτος και θα ομαλοποιούνταν οι σχέσεις τους. Η ισραηλινή κυβέρνηση το υποδέχθηκε με δυσπιστία χωρίς όμως και να το απορρίψει.⁹⁴

Παρόλα αυτά τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του ίδιου έτους ως απάντηση σε επιθέσεις αυτοκτονίας το Ισραήλ ξεκίνησε την επιχείρηση «Αμυντική Ασπίδα». Τα αποτελέσματα της επιχείρησης, πέρα από τα ανθρώπινα θύματα που προκλήθηκαν κυρίως σε αμάχους, καταργήθηκε και η ελάχιστη έννοια αυτονομίας και ελέγχου της Δυτικής Όχθης από την Παλαιστινιακή Αρχή. Οι ισραηλινές δυνάμεις έθεσαν τον πρόεδρο της ΠΑ, Γιάσσερ Αραφάτ, σε κατ'οίκον περιορισμό, μέχρι και τον θάνατο του, στην Μουκάτα, το μισοερειπωμένο από τις συγκρούσεις προεδρικό μέγαρο στην Ραμάλλα, θεωρώντας τον άμεσα υπεύθυνο για τις ενέργειες των παλαιστινιακών οργανώσεων.⁹⁵

Επίσης οι ισραηλινοί συλλαμβάνουν το ίδιο χρονικό διάστημα και τον Μαρουάν Μπαργούτι, που ήταν τότε ήταν μέλος του Παλαιστινιακού Νομοθετικού Συμβουλίου και πλέον αποτελεί το πιο λαοφιλέσ στελέχος της Τανζιμ- Φατάχ, τον οποίο κατηγορούν ως τρομοκράτη, προσπαθώντας έτσι να ανακόψουν την ένταση της 2^{ης} Ιντιφάντα και των

⁹⁴ Θετικά «βλέπει» ο Αριέλ Σαρόν το ειρηνευτικό σχέδιο της Σαουδικής Αραβίας, 25/2/2002, <https://www.in.gr/2002/02/25/world/thetika-blepei-o-ariel-saron-to-eirineytiko-sxedio-tis-saoydikis-arabias/> 25/2/2002, (πρόσβαση 21/7/2021)

⁹⁵ Ασπίδα διεθνούς αλληλεγγύης για τους Παλαιστινίους, Πέτρος Παπακωνσταντίνου, 05.04.2002, <https://www.kathimerini.gr/world/115283/aspida-diethnoys-allileggyis-gia-toys-palaistiniouys/> 5/4/2002 (πρόσβαση 21/7/2021)

οργανώσεων των Παλαιστινίων.⁹⁶ Τόσο οι συλλήψεις όσο και οι στοχευμένες δολοφονίες που είχαν ως αποτέλεσμα το συχνό φαινόμενο την πρόκληση απωλειών σε αμάχους, αποτελούσαν μια κοινή τακτική της ισραηλινής στρατηγικής για την καταστολή της δράσης των ισλαμικών και κοσμικών παλαιστινιακών οργανώσεων.⁹⁷ Χαρακτηριστικό είναι ότι ο αριθμός των Παλαιστινίων κρατούμενων για θέματα ασφαλείας καθώς και των πολιτικών κρατούμενων υπερβαίνει τους 10.000.⁹⁸

Τα γεγονότα της άνοιξης του 2002 ή όπως έγιναν γνωστά ως «πόλεμος του Μαρτίου» αποτέλεσαν την μεγαλύτερη ίσως εισβολή ισραηλινών στρατιωτικών δυνάμεων σε όλες σχεδόν τις περιοχές (Α.Β και Γ) της ενδιάμεσης συμφωνίας του Όσλο II καθώς οι ισραηλίτες ανακατέλαβαν όλες τις παλαιστινιακές πόλεις. Οι επιχειρήσεις στην περιοχή Τζενίν της Δυτικής Όχθης επέφεραν τον θάνατο σε περίπου 500 Παλαιστινίους, με τους τελευταίους να κάνουν λόγο για μια απροκάλυπτη σφαγή ενώ από την άλλη πλευρά οι ισραηλινοί αρνούνται τις κατηγορίες. Η υπόθεση δεν έχει διερευνηθεί μέχρι σήμερα καθώς υπήρξε άρνηση συνεργασίας του Ισραήλ στην σχετική πρόταση του ΟΗΕ για διερεύνηση των γεγονότων. Ο ακριβής αριθμός των θυμάτων αμφισβητείται και από τους δύο αντιμαχόμενους. Παρόλα αυτά είναι χαρακτηριστικά τα λόγια ειδικού απεσταλμένου του ΟΗΕ για την εικόνα που αντίκρισε στη πόλη καθώς είπε «Φρικιαστικό, πέρα από κάθε φαντασία» η επί λέξη «*Horrific, beyond belief*».⁹⁹

Τελικά η πολιτική του Αριέλ Σαρόν για ταύτιση της ένοπλης εξέγερση της 2^{ης} Ιντιφάντα και των πολλαπλών επιθέσεων αυτοκτονίας που διεξήχθησαν από τις κατά βάση ισλαμικές παλαιστινιακές οργανώσεις με τον ευρύτερο ισλαμικό φονταμενταλισμό φαίνεται ότι απέδωσε. Ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ Τζωρτζ Μπους ο νεώτερος ανέφερε τον Αριέλ Σαρόν ως «άνθρωπο της ειρήνης» και θεωρούσε το Ισραήλ ως στρατηγικό εταίρο για τις ΗΠΑ στην περιοχή αλλά και ως σύμμαχο στον αγώνα εναντίον της παγκόσμιας τρομοκρατίας. Έτσι στις 14 Απριλίου 2004, ο Τζωρτζ Μπους με επιστολή του προς τον Αριέλ Σαρόν, συντασσόταν πλήρως με τις ισραηλινές θέσεις σχετικά με τους εποικισμούς

⁹⁶ Lisa Hajjar, The Making Of a Political Trial: The Marwan Barghouti Case, *Middle East Report*, No. 225 (Winter 2002), σελ 30-37

⁹⁷ David Kretzmer, Targeted Killing of Suspected Terrorists: Extra-Judicial Executions or Legitimate Means of Defense?, *The European Journal Of International Law*, Vol. 16, no.2, 2005, σελ 171-212

⁹⁸ Akiva Eldar, Cleanig Out The Jails, *Haaretz*, 25/12/2007 καθώς και Alina Kor, Rates of Incarceration and Main Trends in Israeli Prisons, *Criminal Justice*, 2003 ; 3 ; 29, σελ 29-55

⁹⁹ James L. Gelvin, *The Israel-Palestine Conflict, One Hundred Years of War*, Cambridge University Press 2005, σελ 245 και Jenin camp 'horrific beyond belief', 18/4/2002, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/1937387.stm 18/4/2002 (πρόσβαση 21/7/2021)

καθώς και θεωρούσε ότι δεν είναι ρεαλιστική η επιστροφή στις γραμμές ανακωχής του 1949 όπως και προέβαινε σε μια εν μέρει αναγνώριση των δικαιωμάτων των προσφύγων του πολέμου του 1948, οι οποίοι θα έπρεπε να επιστρέψουν στο Παλαιστινιακό κράτος και όχι στο ισραηλινό κράτος εντός του οποίου βρίσκονται οι πατρογονικές εστίες τους.¹⁰⁰

2.3 ΤΟ ΤΕΙΧΟΣ «ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ»

Η αντίδραση του Ισραήλ στην έξαρση των ταραχών και με το πρόσχημα της μείωσης των επιθέσεων αυτοκτονίας από Παλαιστίνιους στο εσωτερικό του ήταν η ανέγερση ενός τείχους που θα χωρίζει Ισραηλινούς και Παλαιστίνιους, έχοντας τελικό στόχο την απομόνωση της Δυτικής Όχθης. Η ιδέα ανέγερσης ενός τείχους ήταν πολύ παλιά. Αρχικά προτάθηκε από την ύπατη αρχή της Βρετανικής Εντολής στην Παλαιστίνη, η οποία όμως λόγω του Β΄ ΠΠ δεν πρόλαβε να την υλοποιήσει. Μετά από 50 περίπου χρόνια, τον Νοέμβριο του 2000, η κυβέρνηση του Εργατικού κόμματος με αρχηγό τον Εχούντ Μπαράκ, ενέκρινε σχέδιο για την κατασκευή τείχους στην βόρεια και κεντρική Δυτική Όχθη. Η κατασκευή ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2002, επί πρωθυπουργίας Αριέλ Σαρόν.¹⁰¹ Περίπου μισό εκατομμύριο Παλαιστίνιοι είδαν τις ζωές τους ν' αλλάζουν με την ανέγερσή του. Η ελευθερία μετακίνησης περιορίστηκε και το τείχος διχοτόμησε την περιοχή τους ενώ η πρόσβαση στα χωράφια για τους αγρότες απαιτεί άδεια από τον στρατό.¹⁰²

Η πολιτική αυτή τελικά δεν εξυπηρετούσε μόνο λόγους ασφαλείας του Ισραήλ αλλά είναι και μια πράξη επανασχεδιασμού των συνόρων μεταξύ του Ισραήλ και Δυτικής Όχθης. Αυτό είναι ξεκάθαρο από την διαδρομή του τείχους, που στο πέρασμα του ενσωματώνει τα μεγαλύτερα συγκροτήματα των εποικισμών της Δυτικής Όχθης με το

¹⁰⁰ Νομιμοποιεί τους οικισμούς, Αγγελόπουλος Γιώργος, 15/4/2004, <https://www.tanea.gr/2004/04/15/world/nomimopoiei-toys-oikismoys/> 15/4/2004 και «Διαφωνίες» στο Μεσανατολικό παραδέχθηκαν Ομπάμα – Νετανιάχου, 20/5/2011, <https://www.naftemporiki.gr/story/336032/20/5/2011> (πρόσβαση 21/7/2021)

¹⁰¹ Η απόφαση του Σαρόν προκάλεσε παγκόσμιες επικρίσεις κατά της ισραηλινής κυβέρνησης και στις 9 Ιουλίου 2004 το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο της Χάγης εξέδωσε την γνωμοδότηση του, Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, στην οποία περιέγραψε την κατασκευή του τείχους ως παραβίαση του διεθνούς δικαίου, συμπεραίνοντας ότι τα κράτη πρέπει να λάβουν μέτρα ώστε να αποτραπεί η συνεχιζόμενη στήριξη της κατασκευής του τείχους.

¹⁰² Μέση Ανατολή: Το τείχος «ασφαλείας» του Ισραήλ 2015 euronews. <https://gr.euronews.com/2015/10/19/israel-palestinian-conflict-building-barriers> 15/10/2015 (πρόσβαση 28/8/2021)

υπόλοιπο Ισραήλ.¹⁰³ Για την κατασκευή τμημάτων του τείχους εντός της Δυτικής Όχθης δημιουργήθηκαν εκτάσεις από Παλαιστίνιους ιδιοκτήτες. Ενδεικτικό των παραπάνω είναι ότι, εκτός από την επίταξη γης και καλλιεργήσιμων εδαφών για την όρθωση του τείχους, η διαδρομή του είναι αρκετά διαφορετική από τα διεθνώς αναγνωρισμένα σύνορα του Ισραήλ, δηλαδή την γραμμή ανακωχής του 1949 ή όπως είναι γνωστή ως Πράσινη Γραμμή. Πρόκειται για μια de facto προσάρτηση μεγάλων εδαφικών τμημάτων της Δυτικής Όχθης.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα η ζωή 150.000 Παλαιστίνιων κατοίκων έχει επηρεαστεί σημαντικά λόγω του τείχους και αναμένεται ότι όταν ολοκληρωθεί επιπλέον άλλοι 150.000 κάτοικοι θα αντιμετωπίσουν την ίδια κατάσταση. Πέραν των παραπάνω όταν θα ολοκληρωθεί η διαδρομή του τείχους περίπου 200.000 Παλαιστίνιοι κάτοικοι θα βρίσκονται εντός περιοχών υπό άμεση ισραηλινή δικαιοδοσία.¹⁰⁴

Η Παλαιστινιακή Αρχή, πολλές διεθνείς ανθρωπιστικές οργανώσεις αλλά και η πλειοψηφία της διεθνούς κοινότητας, εκτός των ΗΠΑ, έχουν ασκήσει έντονη κριτική για την κατασκευή του τείχους. Αποκορύφωμα των κριτικών αυτών αποτέλεσε το σχεδόν ομόφωνο, πλην του αμερικανού δικαστή, βούλευμα του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, σύμφωνα με το οποίο η κατασκευή του τείχους κρίθηκε ως παράνομη τόσο σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο όσο και σύμφωνα με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο καθώς και ότι η κατασκευή του παραβιάζει τις αρχές και τις υποχρεώσεις της 4^{ης} Σύμβασης της Γενεύης.¹⁰⁵

Από την πλευρά του το Ισραήλ δεν αποδέχθηκε την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου, υποστηρίζοντας ότι το τείχος ασφαλείας είναι το μόνο αποτελεσματικό μέσο που έχει στην διάθεση του ώστε να προστατεύει τους πολίτες του από τις τρομοκρατικές επιθέσεις, καθώς και ότι από την κατασκευή του μέχρι τότε υπήρξε μείωση των βομβιστικών επιθέσεων αυτοκτονίας εναντίον του Ισραήλ κατά 90%.¹⁰⁶ Βέβαια το Ισραήλ δεν απάντησε στο γεγονός ότι αφού το τείχος έγινε μόνο για λόγους

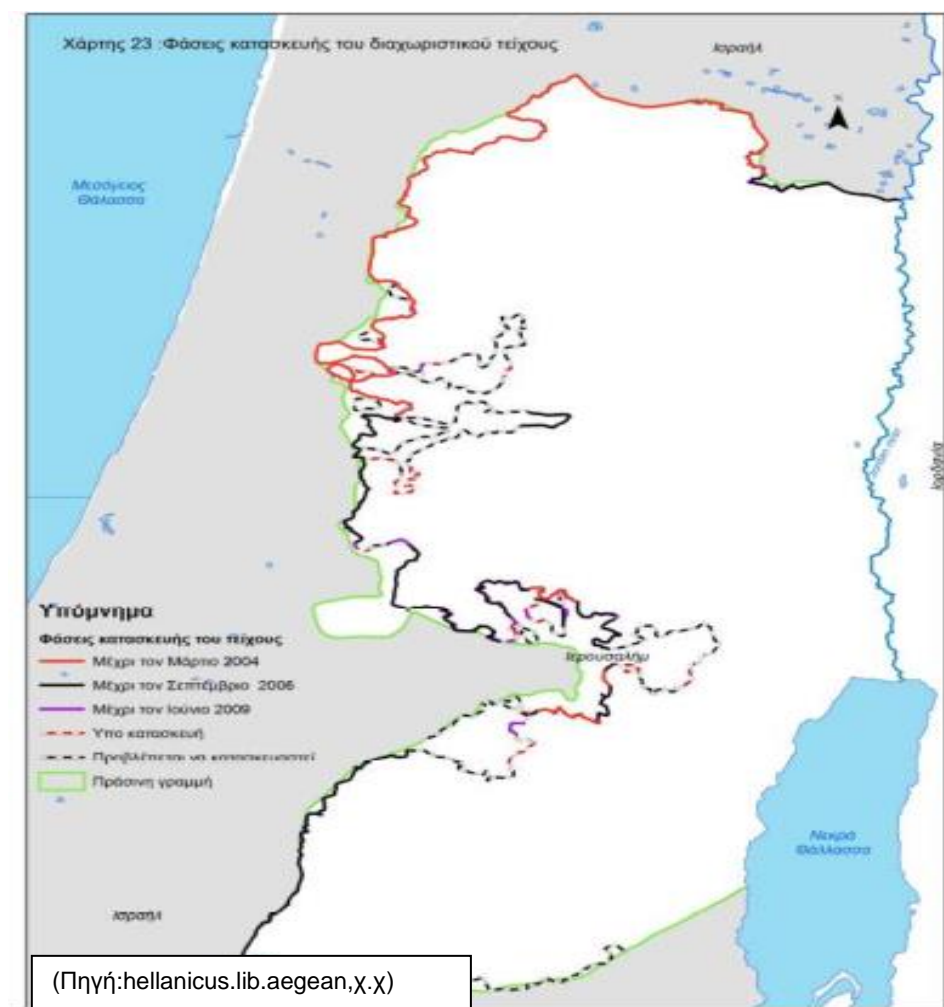
¹⁰³ Applied Research Institute of Jerusalem (ARIJ), (2009β): “The influence of the separation wall on the social development of the Palestinian community in the West Bank, Φεβρουάριος 2009”. Διαθέσιμο στο <URL: <http://www.poica.org>> (πρόσβαση 16/8/2021)

¹⁰⁴ James L. Gelvin, *The Israel-Palestine Conflict, One Hundred Years of War*, Cambridge University Press, 2005 σελ 247-248.

¹⁰⁵ International Court of Justice, *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Jurisdiction of the Court to Give the Advisory Opinion Requested, 9 July, 2004, General List No. 131

¹⁰⁶ *Israel Firmly Rejects ICJ fence ruling*, Haaretz, 11/07/2004 και *Despite Court Rulings, Fence Construction Continues Apace*, Haaretz, 11/07/2004

ασφαλείας, γιατί η διαδρομή του εκτείνεται τόσο εντός των παλαιστινιακών περιοχών στη Δυτική Όχθη και εκτός των διεθνώς αναγνωρισμένων ισραηλινών συνόρων.¹⁰⁷

Εικόνα 5: Η όδευση του Τείχους ασφαλείας

2.4 Ο ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ Τζωρτζ Μπους ο νεότερος, στις 24 Ιουνίου 2002 σε διάγγελμά του, μετά τα γεγονότα της ανακατάληψης της Δυτικής Όχθης από τους ισραηλινούς, κάλεσε για απόσυρση τους από τα κατεχόμενα εδάφη ενώ έκανε και λόγο για την δημιουργία ενός Παλαιστινιακού κράτους. Προϋπόθεση αποτελούσε να προέβαινε η Παλαιστινιακή Αρχή σε ριζικές μεταρρυθμίσεις, αλλάζοντας την ηγεσία της, η οποία κρινόταν ως μη κατάλληλη να εφαρμόσει την ειρηνευτική διαδικασία.

¹⁰⁷ UNCTAD, 'The Palestinian War-Torn Economy: Aid, Development and State Formation', New York, Geneva, UN, 2006, σελ 8, 16

Τον επόμενο χρόνο και λίγο πριν την εισβολή αμερικάνο-βρετανών στο Ιράκ, ο Γιάσσερ Αραφάτ, συγκάλεσε το Κεντρικό Συμβούλιο της ΟΑΠ και όρισε ως υποψήφιο πρωθυπουργό για την ΠΑ, τον Μαχμούντ Αμπάς ή και Άμπου Μάζεν όπως ήταν γνωστός. Η υποψηφιότητά αυτή εγκρίθηκε και ο νέος πρωθυπουργός της ΠΑ όπως προαναφέρθηκε είχε πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαπραγματεύσεις και τελικά την υπογραφή της Διακήρυξης Αρχών του Όσλο. Ο Μαχμούντ Αμπάς ήταν γνωστός ως μετριοπαθής και ήταν μια φυσική επιλογή του Γιάσσερ Αραφάτ για ανάδειξη ενός Παλαιστίνιου ηγέτη που να είναι αποδεκτός και από τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Ταυτόχρονα αυτή η ενέργεια σηματοδότησε και την έναρξη μιας περιόδου που εντάθηκαν οι εσωτερικές διαμάχες στη Φατάχ που και τελικά οδήγησαν και στην διαίρεση του παλαιστινιακού κινήματος.

Την επόμενη μέρα από την ανάληψη των καθηκόντων του Μαχμούντ Αμπάς, το Κουαρτέτο, που αποτελείται από τις ΗΠΑ, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον ΟΗΕ και τη Ρωσία, ανακοινώσε το σχέδιο του Οδικού Χάρτη για την Ειρήνη.¹⁰⁸ Ο Οδικός Χάρτης προέβλεπε, μια τακτική προσέγγισης βήμα προς βήμα, οι Παλαιστίνιοι να αναλάβουν την υποχρέωση παύσης κάθε πράξης βίας προς το Ισραήλ, να προβούν σε βαθιές μεταρρυθμίσεις της Παλαιστινιακής Αρχής, να αναγνωρίσουν ξανά το δικαίωμα ύπαρξης και σε ασφάλεια του Ισραήλ και τέλος να ορίσουν πρωθυπουργό, με αυξημένες αρμοδιότητες. Αυτή η τελευταία υποχρέωση εντάσσεται στο πλαίσιο ενίσχυσης του νέου πόλου εξουσίας έναντι του παλαιού.¹⁰⁹

Το Ισραήλ από την άλλη πλευρά θα αναλάμβανε ως υποχρεώσεις πρωτίστως να αποσύρει τις δυνάμεις του και να τις επαναφέρει στις αρχικές θέσεις πριν την εκτέλεση της επιχείρησης «Αμυντική Ασπίδα», να παύσει ή να «παγώσει» τους παράνομους εποικισμούς,¹¹⁰ να άρει τους περιορισμούς απαγόρευσης κυκλοφορίας, να παύσει τις επιθέσεις κατά των παλαιστινίων καθώς και τις πρακτικές κατάσχεσης και καταστροφής

¹⁰⁸ Ντόκος Θάνος: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010 σελ 7

¹⁰⁹ Performance-Based Roadmap to a Permanent Two-State Solution to the Israeli-Palestinian Conflict, Office of the Spokesman, Washington, DC, 30/4/2003 https://avalon.law.yale.edu/21st_century/roadmap.asp_30/4/2003 (πρόσβαση 21/7/2021)

¹¹⁰ Το Ισραήλ θεωρεί ως παράνομους εποικισμούς αυτούς που για τους οποίους δεν έχει δώσει άδεια να χτιστούν. Σύμφωνα με τ Διεθνές Δίκαιο και τη 4^η Σύμβαση της Γενεύης όλοι ανεξαιρέτως, οι εποικισμοί θεωρούνται παράνομοι.

ακίνητων περιουσιών και τέλος να δεσμευτεί και να προωθήσει την δημιουργία ενός Παλαιστινιακού κράτους.¹¹¹

Ο Οδικός Χάρτης παρότι έδωσε αρχικά κάποιες ελπίδες για μια εξομάλυνση των συγκρούσεων δεν κατάφερε να πετύχει επί της ουσίας. Η προσέγγιση μέσω ενός πλαισίου αμοιβαίας ανταποδοτικής προόδου που τελικά θα οδηγούσε σε οριστική συμφωνία, δεν κατάφερε να πετύχει τους στόχους του τόσο λόγω των προκλήσεων από τις ισλαμικές οργανώσεις όσο και εξαιτίας της συνεχούς μη εφαρμογής των όρων του Οδικού Χάρτη από τους Ισραηλινούς.

Έτσι παρά τις προσπάθειες της νέας παλαιστινιακής ηγεσίας για μεταρρύθμιση της ΠΑ καθώς και για έλεγχο των ισλαμικών οργανώσεων δεν κατάφερε κάτι απτό. Επίσης, το νέο περιβάλλον που δημιούργησε στην Μέση Ανατολή η εισβολή στο Ιράκ από τους αμερικάνοβρετανούς, είχε σαν αποτέλεσμα το παλαιστινιακό να περάσει σε δεύτερη μοίρα καθώς το ενδιαφέρον της διεθνούς κοινότητας ήταν στραμμένο στο Ιράκ οπότε και μειώθηκαν οι όποιες προσπάθειες εφαρμογής του Οδικού Χάρτη. Επίσης η συνεχής κρίση στη παλαιστινιακή ηγεσία και η αδυναμία του Μαχμούντ Αμπάς να περιορίσει τις πολιτικές ισλαμικές οργανώσεις, οδηγούσαν με μαθηματική ακρίβεια σε αδιέξοδο.¹¹² Από από την άλλη πλευρά ο Αριέλ Σαρν κωλυσιεργούσε δηλώνοντας ότι η μονομερής αποχώρηση των ισραηλινών δυνάμεων και η διευθέτηση των συνόρων θα γινόταν μόνο αν επιτευχθεί πρώτα η παύση της παλαιστινιακής τρομοκρατίας.

Το 2004, και συγκεκριμένα στις 11 Νοεμβρίου, φεύγει από την ζωή ο ιστορικός ηγέτης και ενσάρκωτης του παλαιστινιακού αγώνα Γιάσσερ Αραφάτ. Ανεξάρτητα από ποια οπτική γωνία βλέπει κανείς την ισραηλοπαλαιστινιακή διαμάχη και ανεξάρτητα από τα τυχόν λάθη που μπορούν να χρεωθούν στον Γιάσσερ Αραφάτ, μπορεί να θεωρηθεί ως κοινά αποδεκτό πως αυτός έκανε γνωστό, παγκοσμίως, τον παλαιστινιακό αγώνα και παράλληλα διατήρησε, σε δύσκολους καιρούς την ενότητα του παλαιστινιακού κινήματος, ενώ ανέλαβε και πολιτικές κινήσεις για να επιτευχθεί μια οριστική, ειρηνική επίλυση, του παλαιστινιακού ζητήματος.

¹¹¹ Performance-Based Roadmap to a Permanent Two-State Solution to the Israeli-Palestinian Conflict, Office of the Spokesman, Washington, DC, 30/4/2003 https://avalon.law.yale.edu/21st_century/roadmap.asp_30/4/2003 (πρόσβαση 21/7/2021)

¹¹² Nabulsi.K, The Peace Process and the Palestinians: A Road Map to Mars, *International Affairs*, 80, 2, 2004, σελ, 221 - 231.

2.5 ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ

Η Παλαιστινιακή Αρχή είχε αναλάβει την υποχρέωση να εφαρμόσει τους όρους του Οδικού Χάρτη για την Ειρήνη, προσπαθώντας να αξιοποιήσει την εξωτερική οικονομική βοήθεια που θα δεχόταν και αποσκοπώντας, περαν των άλλων και στην διάσωση της εσωτερικής ενότητας του παλαιστινιακού κινήματος. Άλλο ένα μέτωπο για την ΠΑ βρισκόταν στις εσωτερικές συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών συνιστωσών της Φατάχ, η οποία παρόλο που είχε την πλειοψηφία εντός της ΟΑΠ ταλανιζόταν από τις διαφορές μεταξύ της «παλαιάς» με την νέα «φρουρά», που αρκετές φορές έφτανε και σε ένοπλες αντιπαραθέσεις με αρκετά εκατέρωθεν θύματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της παθογόνου κατάστασης στην Δυτική Όχθη και την Λωρίδα της Γάζας ήταν η ύπαρξη 14 διαφορετικών υπηρεσιών ασφαλείας που μεν υπάγονταν στην ΠΑ αλλά επί της ουσίας αυτή δεν ασκούσε σχεδόν κανένα έλεγχο πάνω τους.¹¹³

Άλλο ένα γεγονός που δυσχέραινε την θέση της ΠΑ ήταν ότι η πλειοψηφία των Παλαιστινίων πλέον δεν εμπιστευόταν τόσο την ΠΑ όσο και την Φατάχ, ενώ ταυτόχρονα ήταν και απαισιόδοξοι για την εξέλιξη της ειρηνευτικής διαδικασίας. Τα φαινόμενα διαφθοράς στην Παλαιστινιακή Αρχή δεν ήταν βέβαια νέο φαινόμενο, αλλά για τον παλαιστινιακό λαό η κατάσταση είχε φτάσει στο τέρμα και η αυξανόταν η οργή του καθώς και η έλλειψη εμπιστοσύνης στην ηγεσία του.¹¹⁴

Αντίθετα η Χαμάς κέρδιζε την εμπιστοσύνη του παλαιστινιακού λαού, αργά μεν αλλά σταθερά καθώς εμφάνιζε μηδενικά ποσοστά κρουσμάτων διαφθοράς. Ακόμη με την αδιάλλακτη θέση της η Χαμάς εκμεταλλεύτηκε την εσωτερική σύγκρουση της παλαιστινιακής πολιτικής ηγεσίας και κατάφερε να ενισχύσει την θέση της σε σχέση με τις λοιπές οργανώσεις.

Στην αντίπερα όχθη και ενώ η ΠΑ προσπαθούσε να αυξήσει το κύρος της και να σταθεροποιήσει την κατάσταση στη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας, ο ισραηλινός πρωθυπουργός Αριέλ Σαρόν προσπαθώντας να πλήξει την ηγεσία της Χαμάς δολοφόνησε δύο από τα βασικά στελέχη της, τον πνευματικό ηγέτη και ιδρυτή της, Σεΐχη

¹¹³ Gray, M., Arafat's Legacy, Abbas's Challenges, *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 59, No. 2, June 2005, σελ. 129.

¹¹⁴ Guilain D. The Politics of Corruption in Palestine: Evidence From Recent Public-Opinion Polls, *Middle East Policy*, Vol. XII, No. 3, Fall 2005

Αχμέντ Γιασσίν και τον Αχμέντ Αμπντέλ Ραντίσι. Έτσι εντάθηκαν οι επιθέσεις αυτοκτονίας και τα αντίποινα εκ μέρους του Ισραήλ. Επίσης το 2005 ο Αριέλ Σαρόν ανακοίνωσε το σχέδιό του που προέβλεπε μια μονομερή αποχώρηση των ισραηλινών δυνάμεων από τη Λωρίδα της Γάζας εξασφαλίζοντας τόσο την έγκριση από την Κνεσσέτ όσο και από τον κυβερνητικό σχηματισμό του.

2.6 ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΩΡΙΔΑ ΤΗΣ ΓΑΖΑΣ

Η Λωρίδα της Γάζας είχε καταλειφθεί το 1967 και θεωρούνταν ως μια προβληματική περιοχή από τους ισραηλινούς. Πρόκειται για μια περιοχή 350 τετραγωνικών χιλιομέτρων, η οποία κατοικείται από ομοιογενή παλαιστινιακό πληθυσμό που πλησίαζε τους 1.400.000 κατοίκους.¹¹⁵ Ταυτόχρονα η ύπαρξη περίπου 7.500 ισραηλινών εποίκων στην Λωρίδα της Γάζας ήταν η αφορμή για καθημερινές συγκρούσεις με τον γηγενή πληθυσμό και απαιτούσε την ύπαρξη μεγάλης στρατιωτικής δύναμης για την προστασία τους.¹¹⁶ Επίσης για τη Λωρίδα της Γάζας στο πλαίσιο της ειρηνευτικής διαδικασίας του Όσλο προβλεπόταν η αποχώρηση των ισραηλινών και στην συμφωνία του Όσλο II είχε ενταχθεί στο καθεστώς αυτονομίας των περιοχών Α. Επίσης η Λωρίδα της Γάζας ήταν ήδη περίφρακτη και διέθετε μόνο δύο εισόδους - εξόδους, μία νότια προς Αίγυπτο και μία βόρεια προς Ισραήλ.

Το ισραηλινό κράτος, στην επίσημη ανακοίνωση που εξέδωσε, ανέφερε τέσσερις λόγους ως τους κυριότερους για την μονομερή αποχώρηση από την Λωρίδα της Γάζας. Στόχος του σχεδίου ήταν να επιφέρει μια «νέα, καλύτερη κατάσταση στην ασφάλεια, στη διπλωματική, οικονομική και δημογραφική πραγματικότητα». Το Ισραήλ, επίσης, ανέφερε πως δεν θα αποδεχόταν την οποιαδήποτε ευθύνη του, ως κατοχική αρχή, πάνω στο παλαιστινιακό πληθυσμό της Λωρίδας της Γάζας με την ολοκλήρωση της μονομερούς αποχώρησης. Επί της ουσίας, δεν αναγνώριζε πλέον τον εαυτό του ως κατοχική αρχή, καθώς δεν θα είχε φυσική στρατιωτική παρουσία στη Λωρίδα της Γάζας. Από την άλλη όμως για το Ισραήλ οι ρυθμίσεις ασφαλείας που είχαν συμφωνηθεί με την ΠΑ, για την περιοχή της Λωρίδας της Γάζας, ήταν ακόμη σε ισχύ. Επίσης διατηρούσε τον

¹¹⁵ Η Λωρίδα της Γάζας είναι από τις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές παγκοσμίως.

¹¹⁶ James L. Gelvin, *The Israel-Palestine Conflict, One Hundred Years of War*, Cambridge University Press 2005 σελ 248

πλήρη και αποκλειστικό έλεγχο του εναέριου χώρου της Λωρίδας της Γάζας καθώς και την δυνατότητα συνέχισης στρατιωτικών δραστηριοτήτων επί της ακτογραμμής της.¹¹⁷

Απώτερος στόχος της ισραηλινής πλευράς ήταν να απεμπλακεί από μια προβληματική περιοχή η διατήρηση της οποίας είχε μεγάλο τόσο ανθρώπινο όσο και οικονομικό κόστος. Επίσης με την κίνηση αυτή, εμμέσως πλην σαφώς, το βάρος εφαρμογής των όρων του Οδικού Χάρτη μετατοπιζόταν στους Παλαιστίνιους. Βέβαια ο απλός παλαιστινιακός λαός δέχτηκε με μεγάλο ενθουσιασμό την αποχώρηση των ισραηλινών από τη Λωρίδα της Γάζας, όμως η ΠΑ παρακολουθούσε ανήσυχη τις εξελίξεις καθώς η δημιουργία ενός τέτοιου προηγούμενου σε συνδυασμό με την ανέγερση του Τείχους Ασφαλείας, στην Δυτική Όχθη, ίσως να αποτελούσε έναν πρώτο βήμα για μονομερή χάραξη συνόρων και προσάρτηση εδαφών στην Δυτική Όχθη, μια ευνοϊκή συγκυρία για τους ισραηλινούς. Από την άλλη πλευρά η Χαμάς παρουσίαζε την μονομερή ισραηλινή υποχώρηση ως αποτέλεσμα του ένοπλου αγώνα της.

Στο Ισραήλ η κοινή γνώμη, πλην του συμβούλιου των εποίκων στα κατεχόμενα, αποδέχθηκε τη λογική του σχεδίου. Οι έποικοι αντέδρασαν έντονα, φθάνοντας σε σημείο να αναφέρουν μέχρι και περί εμφύλιου πόλεμου στην περίπτωση εφαρμογής του σχεδίου. Τελικά όμως οι μεγάλες οικονομικές αποζημιώσεις προς τους εποίκους δημιούργησαν το κατάλληλο κλίμα για την υλοποίηση της μονομερούς ισραηλινής αποχώρησης η οποία έγινε χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Από την άλλη πλευρά η διεθνής κοινότητα υποστήριξε το σχέδιο των ισραηλινών θεωρώντας το ως μια νέα ευκαιρία για αναζωογόνηση της υπό φθορά ειρηνευτικής διαδικασίας. Τελικά την 1^η Σεπτεμβρίου 2005 ολοκληρώθηκε η διαδικασία της μονομερούς αποχώρησης των ισραηλινών από την Λωρίδα της Γάζας.

2.7 Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΧΑΜΑΣ

Η Χαμάς, αλλά και η μικρότερη σε υποστηρικτές Ισλαμική Τζιχάντ, είχαν ως πάγια πολιτική την αποχή και το μποϊκοτάρισμα των εκλογών που διοργάνωνε η ΠΑ. Επίσης η Χαμάς δεν αποδεχόταν την ΟΑΠ ως τον «μοναδικό και νόμιμο εκπρόσωπο» των Παλαιστίνιων. Έτσι η Χαμάς δεν έλαβε μέρος στις προεδρικές εκλογές που

¹¹⁷ Prime Minister's Ariel Sharon's Four-Stage Disengagement Plan, *Haaretz*, 28/05/2004 <https://www.haaretz.com/1.4681392> (πρόσβαση 21/7/2021)

διεξήχθησαν το 2005, στις οποίες αναδείχθηκε ο Μαχμούντ Αμπάς πρόεδρος της ΠΑ. Όμως έλαβε μέρος στις δημοτικές εκλογές που διενεργήθηκαν από τον Ιανουάριο έως τον Μάιο του 2005. Αυτή η συμμετοχή της Χαμας στις εκλογές καθώς και τα ποσοστά που συγκέντρωσε θεωρήθηκαν από τις συνιστώσες της Φατάχ ως αιτία για μια πρόωρη κήρυξη πολέμου, παρόλο που οι συγκρούσεις μεταξύ ενόπλων οπαδών της Φατάχ με τους αντίστοιχους οπαδούς της Χαμάς ήταν ένα σύνηθες φαινόμενοι αυτή την φορά υπήρξε αξιοσημείωτη ένταση.

Η Παλαιστινιακή Αρχή στις 26 Ιανουαρίου 2006 είχε προγραμματίσει την διεξαγωγή εκλογών για την ανάδειξη του Παλαιστινιακού Νομοθετικού Συμβουλίου. Οι προηγούμενες αντίστοιχες εκλογές είχαν διεξαχθεί το 1996. Το αποτέλεσμα των εκλογών αιφνιδίασε καθώς το Κίνημα Ισλαμικής Αντίστασης κέρδισε την πλειοψηφία στο Παλαιστινιακό Νομοθετικό Συμβούλιο με 74 έδρες από τις συνολικά 132 έδρες. Δηλαδή κατέλαβε περίπου το 68% του συνόλου των εδρών.¹¹⁸ Έτσι η Χαμάς που στην προεκλογική της εκστρατεία παρουσίασε την ατζέντα της με την ονομασία «Αλλαγή και Μεταρρύθμιση» κατόρθωσε να σπάσει την πλειοψηφία της Φατάχ στο Παλαιστινιακό Συμβούλιο, την οποία διατηρούσε από το 1993, το έτος ίδρυσης της Παλαιστινιακής Αρχής.

Οι εκλογές που διεξήχθησαν χαρακτηρίστηκαν, διεθνώς, ως οι πλέον δημοκρατικές και διαφανείς εκλογές στη Μέση Ανατολή. Ήταν η πρώτη, ουσιαστικά φορά, που αντιπολιτευτικός πόλος είχε αναρριχηθεί στην εξουσία μέσα από εκλογικές διαδικασίες, με μόνη ίσως εξαίρεση την περίπτωση της Αλγερίας το 1991.¹¹⁹ Αρκετοί την περίοδο εκείνη ερμήνευαν την εκλογική επιτυχία της Χαμάς ως απόρροια της όλο και ποιο μεγάλης επιρροής του μαχητικού Ισλάμ στην καθημερινή ζωή των Παλαιστινίων. Παρόλα αυτά η εκλογική επιτυχία της Χαμάς μάλλον οφείλεται κατά βάση σε πρακτικούς-πολιτικούς λόγους και όχι σε θεολογικούς. Όπως έχει προαναφερθεί κύριες αιτίες της ανόδου της Χαμας ήταν η διαφθορά και οι πελατειακές σχέσεις που ταλάνιζαν την ΠΑ όπως και κατ' επέκταση, την Φατάχ.

¹¹⁸ Stetter, S. Of Separate and Joint Universes: National Parliamentary Elections in Israel and Palestine, *Mediterranean Politics*, Vol. 11, No.3, November 2006, σελ 426

¹¹⁹ Beverley, M, Hamas: Victory With Ballots and Bullets, *Global Change, Peace & Security*, Vol. 19, Issue 3, October 2007, σελ 301-316,

Αξιοσημείωτο γεγονός είναι πως ο προεκλογικός αγώνας της Χαμάς, αν και αποτελεί μια συντηρητική πολιτική ισλαμική οργάνωση, εστιάστηκε στα ζητήματα της παλαιστινιακής καθημερινότητας όπως για παράδειγμα η καταπολέμηση της διαφθοράς και η διεξαγωγή μεταρρυθμίσεων. Επίσης, μερίδιο ευθύνης ενέχει και η πολιτική πολυδιάσπαση της Φατάχ, η οποία δεν είχε συνοχή στον προεκλογικό αγώνα καθώς υπέφερε από εσωτερικές έριδες. Επίσης γεγονός ήταν και η απουσία κυριαρχίας της ΠΑ σε κυριους τομείς της καθημερινής ζωής του Παλαιστινιακού λαού όπως και η αποτυχία των Συμφωνιών του Όσλο να καταλήξουν σε μια τελική ειρηνευτική συμφωνία.¹²⁰ Σημαντική παράμετρος που επηρέασε τις εκλογές ήταν η δημιουργία κοινωφελών οργανισμών, στα κατεχόμενα, από την Χαμάς οι οποίοι είχαν ευρεία αποδοχή από τους Παλαιστινίους καθώς αυτοί οι οργανισμοί σε συνδυασμό με λοιπές μη κυβερνητικές οργανώσεις, από την μια έκαναν λίγο ποιο ανεκτή την καθημερινότητα πληθυσμού ενώ από την άλλη αναδείκνυαν την μη επάρκεια και την έλλειψη της κοινωνικής πρόνοιας από την Παλαιστινιακή Αρχή.¹²¹ Η διεθνής κοινότητα αντέδρασε άμεσα στην εκλογική επιτυχία της Χαμάς με αποτέλεσμα να υπάρξουν ποικίλες και σημαντικές εξελίξεις.

2.8 ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΧΑΜΑΣ

Το Κίνημα Ισλαμικής Αντίστασης αποτελεί μια οργάνωση που για τις ΗΠΑ, την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και πολλά δυτικά κράτη θεωρείται τρομοκρατική οργάνωση. Έτσι η πρώτη αντίδραση της Δύσης στην επιτυχία της Χαμάς ήταν η άμεση παύση της οικονομικής βοήθειας προς την ΠΑ. Προκειμένου να συνεχιστεί η οικονομική βοήθεια απαιτήθηκε από τη Χαμάς, να ανακαλέσει το κήρυγμα της για καταστροφή του Ισραήλ, να προβεί σε αναγνώριση του Ισραήλ αποκηρύσσοντας παράλληλα την βία και υιοθετήσει – αποδεχθεί όλες τις προηγούμενες συμφωνίες, της Διακήρυξης Αρχών του Όσλο και του Οδικού Χάρτη για την Ειρήνη. Το Ισραήλ ως απάντηση, προς την νίκη της Χαμάς, προέβη σε παρακράτηση τελωνειακών δασμών και φορολογικών εσόδων, τα οποία να συγκέντρωνε επ' ωφελεία της ΠΑ καθώς και εντατικοποίησε τους αποκλεισμούς σε περιοχές της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας.¹²²

¹²⁰ Turner. M, Building Democracy in Palestine: Liberal Peace Theory and the Election of Hamas, *Democratization*, Vol. 13, Issue 5, December 2006, σελ 739-755

¹²¹ Reuven Paz Council on Foreign Relations, June 8, 2007, <http://www.cfr.org/publication/8968/> και <https://go.gale.com/ps/i.do?id=GALE%7CA347656653&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=abs&issn=1940834X&p=AONE&sw=w&userGroupName=anon%7E5e7179ac> July 2006 (πρόσβαση 21/7/2021)

¹²² Reuven Paz Council on Foreign Relations, June 8, 2007, <http://www.cfr.org/publication/8968/> και <https://go.gale.com/ps/i.do?id=GALE%7CA347656653&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=ab>

Η παλαιστινιακή κυβέρνηση που συγκροτήθηκε από την Χαμάς, είχε ως πρωθυπουργό τον Ισμαήλ Χανίγια. Η νέα αυτή κυβέρνηση στην προσπάθεια της να κερδίσει χρόνο αλλά και για να καταφέρει να αξιολογήσει τυχόν εναλλακτικές επιλογές έστελνε αντιφατικά μηνύματα τόσο προς την Δύση όσο και προς το Ισραήλ. Χαρακτηριστικό δείγμα των παραπάνω αποτέλεσαν οι δηλώσεις, βασικού στελέχους της Χαμάς στη Δυτική Όχθη ότι «Έχουμε δεχτεί την αρχή της αποδοχής ενός Παλαιστινιακού κράτους στα σύνορα του 1967. Εάν είναι προς το συμφέρον του λαού, είμαστε προετοιμασμένοι».¹²³ Τα μηνύματα αυτά στέλνονταν όμως από την πραγματιστική συνιστώσα της Χαμάς αλλά πολλές φορές τα μηνύματα αυτά στην πράξη διαψεύδονταν συχνά από τις πιο ριζοσπαστικές πτυχές Κινήματος Ισλαμικής Αντίστασης.

Στο εσωτερικό της παλαιστινιακής κοινωνίας είχε σχηματιστεί μια ιδιαίτερα έντονη και εκρηκτική ατμόσφαιρα. Από την μια πλευρά η νομοθετική εξουσία ελέγχονταν πλέον από την Χαμάς ενώ από την άλλη ο ανώτερος φορέας εκτελεστικής εξουσίας ήταν ο πρόεδρος της ΟΑΠ και της ΠΑ Μαχμούντ Αμπάς. Αυτό το διχαστικό εσωτερικό τοπίο με την ταυτόχρονη διεθνή οικονομική και πολιτική απομόνωση της νεοσύστατης κυβέρνησης είχε σαν αποτέλεσμα να ενταθεί η εσωτερική κρίση και να οδηγήσει σε εμφύλιο πόλεμο τους Παλαιστίνιους.

2.9 ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΛΩΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΓΑΖΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΑΜΑΣ

Προκειμένου να βρεθεί μια μέση λύση και να διασωθεί η παλαιστινιακή ενότητα, στις 11 Μαΐου 2006, έγκλειστοι Παλαιστίνιοι σε ισραηλινές φυλακές αποστέλλουν την γνωστή ως «Εγγράφου των φυλακισμένων» επιστολή, με την οποία καλούν για εθνική ενότητα καθώς και για σχηματισμό ενός κράτους στην Δυτική Όχθη και την Λωρίδα της Γάζας.¹²⁴ Μετά την πάροδο ενός μηνός διαπραγματεύσεων μεταξύ Φατάχ και Χαμάς συμφωνήθηκε μια τροποποιημένη διατύπωση του κειμένου, χωρίς όμως να επέλθει μια ουσιαστική βελτίωση στις μεταξύ τους σχέσεις. Ταυτόχρονα, μια επιχείρηση της στρατιωτικής πτέρυγας της Χαμάς ήταν η αφορμή για ραγδαίες εξελίξεις. Στην επιχείρηση αυτή σκοτώθηκαν δύο ισραηλινοί στρατιώτες και αιχμαλωτίστηκε ο

[s&issn=1940834X&p=AONE&sw=w&userGroupName=anon%7E5e7179ac](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-6-2006-11-15-ITM-011_EL.html?redirect) July 2006 (πρόσβαση 21/7/2021)

¹²³ Enter Hamas: The Challenges of Political Integration, *Middle East Report*, No.49–18 January 2006. International Crisis Group

¹²⁴ Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο- Συζητήσεις https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-6-2006-11-15-ITM-011_EL.html?redirect 15/11/2006 (πρόσβαση 21/7/2021)

στρατιώτης Γκιλάντ Σαλίτ. Η σύλληψη αυτή είχε ως αποτέλεσμα να γίνουν πολλές διαπραγματεύσεις για την απελευθέρωσή του, στις οποίες λάμβανε μέρος και η Αίγυπτος.

Παράλληλα, στα σύνορα του Ισραήλ – Λίβανου η Χεζμπολλάχ, επιτέθηκε σε ισραηλινή περίπολο σκοτώνοντας οκτώ και απαγάγοντας άλλους δύο ισραηλινούς στρατιώτες. Αυτή η ενέργεια οδήγησε σε μια πολεμική σύγκρουση μεταξύ Ισραήλ και της Χεζμπολλάχ στο έδαφος του νοτίου Λίβανου η οποία διήρκεσε 34 μέρες. Τα αποτελέσματα αυτής της σύγκρουσης ήταν μεγάλες απώλειες αμάχων και καταστροφή υποδομών. Η Χεζμπολλάχ εξαπέλυσε 3.970 πυραύλους με αποτέλεσμα τον θάνατο 43 ισραηλινών άμαχων και τον τραυματισμό άλλων 4.262 ενώ οι οικονομικές ζημιές υπολογίζονται σε 1.600.000.000 δολάρια. Η σύγκρουση αυτή ήταν καταστροφική και για τον Λίβανο καθώς από τις περίπου 10.000 εναέρια αποστολές της πολεμικής αεροπορίας του Ισραήλ οι οποίες έπληξαν 7.000 περίπου στόχους, ενώ ταυτόχρονα το ισραηλινό πολεμικό ναυτικό διεξήγαγε περίπου 2.500 θαλάσσιους βομβαρδισμούς. Επίσης αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν ο θάνατος 1.140 Λιβανέζων άμαχων και ο τραυματισμός άλλων 4.054 ενώ περίπου, 1.000.000 κάτοικοι του Νότιου Λιβάνου άφησαν τις εστίες τους και οι περίπου 200.000 εξ' αυτών με το πέρας της σύγκρουσης δεν είχαν που να μείνουν. Η οικονομική καταστροφή του Λιβάνου ήταν τεράστια με το συνολικό κόστος να υπολογίζεται σε 4.600.000.000 δολάρια.¹²⁵

Ενώ πραγματοποιούνται τα παραπάνω στον Λίβανο, στα κατεχόμενα της Παλαιστίνης διεξάγονταν εξίσου άγριες συγκρούσεις με αποτέλεσμα εντός 2 μηνών 200 Παλαιστίνιοι, εκ των οποίων 44 παιδιά να χάσουν την ζωή τους. Παράλληλα στην Δυτική Όχθη συνελήφθη η πλειονότητα των μελών του Παλαιστινιακού Νομοθετικού Συμβουλίου καθώς και υπουργοί που ανήκουν στην πλευρά της Χαμάς.¹²⁶

Την ίδια ώρα προσπαθώντας να δοθεί μια νέα πνοή στην ειρηνευτική διαδικασία, συναντώνται, στα τέλη Δεκεμβρίου του 2006, ο πρωθυπουργός του Ισραήλ, Εχούντ Όλμερτ, με τον πρόεδρο της ΠΑ, χωρίς όμως να παρατηρηθεί κάποια βελτίωση της κατάστασης και να γίνουν μόνο γενικόλογες επισημάνσεις. Εντωμεταξύ στο εσωτερικό των Παλαιστινίων η διαμάχη περιέμενε αμείωτη. Η συνεχής απομόνωση της κυβέρνησης

¹²⁵ Moore. W, A War Crimes Commission for the Hizbollah- Israel War ? *Middle East Policy*, Vol. XIII, No.4, Winter 2006. σελ 62-63

¹²⁶ *Middle East Report*, 2 August 2007, International Crisis Group <https://www.refworld.org/pdfid/46b1f5cd2.pdf> (πρόσβαση 18/8/2021)

της Χαμάς τόσο από την δύση με την ταυτόχρονη διαρκή της Φατάχ για υπονόμεισής της επέτειναν την διαίρεση των παλαιστινίων. Οι ΗΠΑ και τα λοιπά αραβικά κράτη είχαν ανησυχήσει από την ανάληψη της εξουσίας από την Χαμάς, οπότε ενίσχυναν τις προσπάθειες των αντιπάλων της για μία καθεστωτική αλλαγή στα κατεχόμενα εδάφη.¹²⁷

Στις 8 Φεβρουαρίου 2007 η Σαουδική Αραβία προβαίνει σε προσπάθεια για επίτευξη πολιτικής ενοποίησης των Παλαιστινίων, οπότε και υπογράφεται στην Μέκκα, η ομώνυμη συμφωνία, με την οποία καθοριζόταν ο διαμοιρασμός εξουσίας μεταξύ Φατάχ και Χαμάς. Οι δύο οργανώσεις υπογράφοντας ένα γενικόλογο και ασαφές κείμενο συμφώνησαν για τον σχηματισμό κυβέρνησης εθνικής ενότητας. Οι ΗΠΑ προκειμένου να αποδεχθούν την νέα κυβέρνηση έθεσαν ξανά ως όρο αυτή να προβεί σε αναγνώριση του Ισραήλ και να αποπλιστούν οι ένοπλες οργανώσεις με αποτέλεσμα όπως αναμενόταν η Χαμάς δεν το δέχθηκε.

Κατόπιν των παραπάνω εντάθηκε η κρίση μεταξύ Φατάχ και Χαμάς με αποτέλεσμα να ξεσπάσει εμφύλιος. Η Λωρίδα της Γάζας, τον Ιούνιο του 2007, καταλήφθηκε από την Χαμάς μετά από βίαιες συγκρούσεις με την Φατάχ, η οποία κατηγορούσε την Χαμάς για «πραξικόπημα και συνωμοσία με σκοπό την δολοφονία του Μαχμούντ Αμπάς». Η Χαμάς αρνούσαν τις κατηγορίες λέγοντας ότι επρόκειτο για προληπτικές, αμυντικές ενέργειες που αποσκοπούσαν στην αποτροπή των προσπαθειών δολοφονίας του Ισμαήλ Χανίγια, από ισραηλινούς, με την βοήθεια των ΗΠΑ, με στόχο να την εκτοπίσουν, παρουσιάζοντας ως στοιχείο την χρηματοδότηση από τις ΗΠΑ και την διεξαγωγή στρατιωτικής εκπαίδευσης στα ένοπλα τμήματα της Φατάχ.¹²⁸

2.10 Η ΣΥΝΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΝΑΠΟΛΙΣ

Με την λήξη της πολεμικής σύγκρουσης στο Λιβάνου το Ισραήλ ταλανιζόταν από βαθιά πολιτική κρίση καθώς δεν μπόρεσε να αποκομίσει στρατηγικά οφέλη από αυτή. Αντίθετα, η σιιτική Χεζμπολλάχ βγήκε κερδισμένη καθώς αύξησε το κύρος της στον αραβικό κόσμο και στο εσωτερικό του Λιβάνου εμφανιζόταν ως ο ηθικός νικητής της σύγκρουσης.

¹²⁷ Sayigh. Y, Inducing a Failed State in Palestine, *Survival-Global Politics and Strategy*, Vol. 49, No.3, Autumn 2007, σελ 14. The International Institute for Strategic Studies

¹²⁸ Rajiv. S, The Hamas Takeover and it's Aftermath, *Strategic Analysis*, Vol. 31, No. 5, September 2007. Σελ. 843-851

Τότε οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν την ανάληψη προσπάθειας ώστε να οργανωθεί μια μεγάλη ειρηνευτική διάσκεψη κορυφής, προκειμένου να επιλυθεί το παλαιστινιακό ζήτημα. Έτσι μετά από σχεδόν οκτώ χρόνια, από την αποτυχημένη προσπάθεια στο Κάμπ Ντέιβιντ και την Τάμπα, έγινε μια νέα προσπάθεια για εξεύρεση μιας ειρηνικής λύσης της ισραηλοπαλαιστινιακής διαμάχης, η οποία βρίσκονταν ξανά στην κορυφή της ατζέντας των ΗΠΑ για τη Μέση Ανατολή. Όμως η προσπάθεια αυτή αναλαμβάνεται σε μια χρονική περίοδο που ήταν δύσκολο να επιτευχθούν διμερών ισραήλοπαλαιστινιακές διαπραγματεύσεις καθώς και να εφαρμοστούν οι όποιες αποφάσεις ληφθούν.

Από την μια πλευρά στο Ισραήλ υπήρχαν αρκετά προβλήματα. Η ισραηλινή κυβέρνηση του Έχουντ Όλμερτ, έπρεπε να αντιμετωπίσει την εσωτερικά προβλήματα από την κριτική για το αποτέλεσμα της του σύγκρουσης με την Χεζμπολάχ καθώς επίσης και το πόρισμα από την επιτροπή Βίνογκραντ,¹²⁹ το οποίο από την μια επέρριπτε ευθύνες προς διάφορες κατευθύνσεις από την άλλη όμως απάλλασε από κάθε ευθύνη την πολιτική ηγεσία. Ο κυβερνητικός συνασπισμός του κόμματος Καντίμα, έπρεπε να λάβει υπόψη του τόσο τις άτεγκτες θέσεις του ορθόδοξου κόμματος Σας όσο και του ακροδεξιού κόμματος Ισραήλ Μπεϊτένου (Ισραήλ το σπίτι μας), επικεφαλής του οποίου ήταν, ο ρώσο-εβραίος, Αβιγκντόρ Λίμπερμαν, ο οποίος συχνά προέβαινε σε εμπρηστικές δηλώσεις.¹³⁰

Στην αντίπερα όχθη ο παλαιστινιακός λαός βρισκόταν υπό τον έλεγχο δύο διαφορετικών κυβερνήσεων και η Χαμας άμεσα απέρριψε την αναγγελθείσα σύνοδο κορυφής. Οπότε υπήρχε μεγάλη αμφιβολία για το αν υπήρχε το πολιτικό κεφάλαιο το οποίο θα υποστήριζε της ανανεωμένη αυτή ειρηνευτική διαδικασία. Επίσης για πολλούς αναλυτές η σύνοδος κορυφής της Αννάπολις ήταν μία κίνηση του τότε προέδρου των ΗΠΑ ώστε να δημιουργήσει συμμαχίες με τα λοιπά αραβικά κράτη εναντίον του άξονα του Ιράν, το οποίο είχε καταφέρει να εισχωρήσει και στις τρεις προβληματικές περιοχές στην Μέση Ανατολή (Λίβανος, Γάζα και Ιράκ).¹³¹

¹²⁹ Ισραηλινή κυβερνητική επιτροπή με επικεφαλής τον συνταξιούχο δικαστή Ελιάχου Βίνογκραντ στο πορίσμα της οποίας ο πόλεμος στο Λίβανο το 2006, χαρακτηρίστηκε ως «μεγάλη και σοβαρή» αποτυχία.

¹³⁰ Eldar.A, La Promotion de M. Avigdor Lieberman au Gouvernement. Comment Israel en Est Arrive la. Le Monde diplomatique, decembre 2006 και Yishai to Lieberman: If PM, Abbas discuss Jerusalem, Shas will quit government, <https://www.jpost.com/israel/shas-may-leave-govt-if-jlem-on-table>, 11/01/2008 (πρόσβαση 21/7/2021)

¹³¹ Τι κρύβεται τελικά πίσω από τη συνδιάσκεψη της Αννάπολις, *New York Times*, αναδημοσίευση στη *Καθημερινή*, <https://www.kathimerini.gr/world/304267/ti-kryvetai-telika-piso-apo-ti-syndiaskepsi-tis-anapolis/> 11/11/2007 (πρόσβαση 21//2021)

Τελικά στις 27 Νοεμβρίου 2007, με τη συμμετοχή περίπου 40 χωρών και οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, Ισραήλ, Παλαιστινιακής Αρχής, ΕΕ, Ρωσίας, Κίνας, Αραβικού Συνδέσμου και ΟΗΕ (αλλά και της Ελλάδας),¹³² ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ Τζόρτζ Μπους ο νεώτερος, ανέγνωσε προσωπικά το κοινό ανακοινωθέν, Ισραήλ και ΠΑ για την σύνοδο που πραγματοποιήθηκε. Σ' αυτό τα δυο συμβαλλόμενα μέρη, επαναδιατύπωσαν, τις ήδη γνωστές θέσεις τους και έκαναν γνωστή την θέλησή τους, όπως και αυτής των ΗΠΑ, να οδηγηθούν σ' ένα πλήρη διακανονισμό καθώς και επίλυση όλων των κύριων ζητημάτων προ του τέλους του έτους (2008), εντός ενός πλαισίου που θα καθορίζεται από εφαρμογή τόσο των υποχρεώσεων του Οδικού Χάρτη όσο και των πρότερων υπογεγραμμένων συμφωνιών.¹³³

Τελικά από ότι φάνηκε η Διάσκεψη της Αννάπολις δεν κατάφερε να πετύχει τίποτε περισσότερο από ένα κοινό ανακοινωθέν.¹³⁴ Έτσι μόλις 4 μήνες μετά την διάσκεψη ο πρωθυπουργός του Ισραήλ, Εχούντ Όλμερτ, εξέδωσε νέες άδειες για κατασκευή 750 νέων κατοικιών, έποικων, στο Γκιβάτ Ζέεβ, που αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους οικισμούς στην Δυτική Όχθη.

Στην Λωρίδα της Γάζας οι διασυνοριακές συγκρούσεις μεταξύ της Χαμάς και των ισραηλινών δυνάμεων συνεχίζονταν φέρνοντας την περιοχή της Γάζας στα όρια μίας άνευ προηγούμενου ανθρωπιστικής καταστροφής με τον πλήρη αποκλεισμό της από το Ισραήλ και την Αίγυπτο. Η χωρίς αποτέλεσμα τακτική του Ισραήλ να εφαρμόζει, μαζικά αντίποινα στους Παλαιστίνιους της Λωρίδας της Γάζας, δεν επέφερε κανένα αποτέλεσμα καθώς η δημοτικότητα της Χαμάς αυξανόταν. Επίσης, έρευνες από ανθρωπιστικές οργανώσεις απέδειξαν ότι η ανθρωπιστική κρίση στη Γάζα βρισκόταν στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 40 ετών. Χαρακτηριστικά το 30% του πληθυσμού της Γάζας δεν είχε πρόσβαση σε πόσιμο νερό, το 80% των κατοίκων κάλυπτε τις βασικές του ανάγκες από την ανθρωπιστική βοήθεια και η ανεργία αποτελούσε το βασικό πρόβλημα, για περίπου το 40% του συνολικού πληθυσμού.¹³⁵

¹³² Ντόκος Θάνας: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010 σελ 3

¹³³ Joint Understanding Read by President Bush at Annapolis Conference, <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2007/11/20071127.html>, 27/11/2007. (πρόσβαση 21//2021)

¹³⁴ Ντόκος Θάνας: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010, σελ 3

¹³⁵ Gaza conditions 'at 40-year low', *BBC*, 06/03/2008. http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7280026.stm (πρόσβαση 21/7/2021)

2.11 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2008 – 2012

Τα επόμενα χρόνια το Ισραήλ εφάρμοσε μια συστηματική πολιτική κατεδαφίσεων παλαιστινιακών σπιτιών και υποδομών, όπως πηγάδια, δεξαμενές συλλογής βρόχινου νερού και άλλες σημαντικές κατασκευές, που είχε ως αποτέλεσμα τον αυξανόμενο εκτοπισμό ανθρώπων. Αυτή η πολιτική είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πολιτική εποίκισμού. Το Γραφείο για τον Συντονισμό Ανθρωπιστικών Υποθέσεων του ΟΗΕ (ΟCHA) ανέφερε το 2012 ότι πάνω από 60% των παλαιστινιακής ιδιοκτησίας κατασκευών που κατεδαφίστηκαν το προηγούμενο έτος βρισκόταν σε περιοχές που έχουν διατεθεί για εποίκισμούς.¹³⁶

Από την άλλη πλευρά στο εσωτερικό των Παλαιστίνιων τα προβλήματα συνεχίζονταν. Έτσι την 7 Μαρτίου 2009 ο πρωθυπουργός Σαλάμ Φαγιάντ, παραιτήθηκε προκειμένου να σχηματιστεί κυβέρνηση «εθνικής συνεννόησης» στο πλαίσιο της διαδικασίας συμφιλίωσης με τη Χαμάς. Τον Μάιο του 2009 η Φάταχ και η Χαμάς συμφωνούν για την συγκρότηση μίας κοινής δύναμης ασφαλείας στην Λωρίδα της Γάζας, η οποία θα ασκούσε τα καθήκοντα της μέχρι τις επόμενες προγραμματισμένες, εκλογές στις 24 Ιανουαρίου 2010.¹³⁷

Τελικά οι εκλογές αναβλήθηκαν, όπως ανακοίνωσε επισήμως η Παλαιστινιακή Εκλογική Επιτροπή, λόγω της αδυναμίας διεξαγωγής τους στη Λωρίδα της Γάζας. Αιτίες της αναβολής ήταν τόσο η αντίθεση της Χαμάς, η οποία ελέγχει την περιοχή και είχε ανακοινώσει άμεσα ότι θα απαγόρευε την διεξαγωγή εκλογών στην Γάζα και χαρακτήρισε την απόφαση του Μαχμουτ Αμπάς για προκήρυξη εκλογών ως «παράνομη και αντισυνταγματική», όσο και το ότι το Ισραήλ δεν θα επέτρεπε την διεξαγωγή ψηφοφορίας στην κατεχόμενη Ανατολική Ιερουσαλήμ.¹³⁸

Το 2011 οι Παλαιστίνιοι υποβάλλουν πρόταση-ψηφισμα στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ με θέμα την αναγνώριση του Παλαιστινιακού κράτους. Η αρχική πρόταση ως

¹³⁶ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ, actionaid, https://www.actionaid.gr/media/2047455/Report-Palestine-2017_spreads.pdf και <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/cf02d057b04d356385256ddb006dc02f/d125724a1503e4548525799100529444?OpenDocument> f 26/1/2012 (πρόσβαση 25/7/2021)

¹³⁷ Εφημερίδα Καθημερινή 17/5/2009. «Κοινή αστυνομική δύναμη στη Γάζα αποφάσισαν οι Παλαιστίνιοι»

¹³⁸ Αναβάλλονται οι εκλογές στην Παλαιστίνη, 12/11/2009, <https://www.skai.gr/news/world/anavallontai-oi-ekloges-stin-palaistini> 12/11/2009 (πρόσβαση 22/8/2021)

σύνορα του κράτους ανέφερε αυτά προ της κατάληψης του 1967 ενώ ως πρωτεύουσα αναφερόταν η Ανατολική Ιερουσαλήμ. Όμως εξαιτίας των αντιδράσεων που θα προκαλούσε αυτή η κίνηση, οι ΗΠΑ, το Ισραήλ και η ΕΕ, έκαναν προσπάθειες ώστε το ψήφισμα να περάσει από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και όχι από το Συμβούλιο Ασφαλείας (ΣΑ), προκειμένου να μην υποίχρεωθούν οι ΗΠΑ να ασκήσουν βέτο στο ΣΑ με αποτέλεσμα να υπάρχει σοβαρός κίνδυνος πρόκλησης διπλωματικού επεισοδίου οπότε και οι ΗΠΑ θα έχαναν το δικαίωμα τους να συμμετέχουν σε μελλοντικές ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις.¹³⁹

Εντέλει το ψήφισμα 67/19, με τη βοήθεια της ΕΕ και χωρίς εμπόδια από το Ισραήλ, έφτασε στην Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Έτσι το σημαντικότερο, ίσως, ψήφισμα για την ιστορία του παλαιστινιακού ζητήματος, πραγματοποιήθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2012. Αν ληφθεί υπόψη το ιστορικό των γνωμοδοτήσεων του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ), το γεγονός ότι 132 κράτη μέλη αναγνώρισαν το Παλαιστινιακό κράτος, οπότε σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο η πρόταση των «δύο κρατών» αφορά τα σύνορα που προτάθηκαν το 1947, η Παλαιστίνη απέκτησε το καθεστώς του κράτους παρατηρητή - μη μέλους.¹⁴⁰ Η αλλαγή στο καθεστώς ενώ δεν επέφερε κάποια ουσιαστική αλλαγή στην κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή, αλλά αποτέλεσε μια διπλωματική επιτυχία για τους Παλαιστίνιους η οποία τους προσέφερε επιπλέον νομιμοποίηση και τους έδωσε την δυνατότητα να μπορούν να συμμετέχουν και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς όπως στο ΔΠΔ.¹⁴¹

Σε συνέχεια των παραπάνω η ΕΕ στην προσπάθειά της να αναβαθμίσει την επιρροή της στις προσπάθειες για επίλυση του παλαιστινιακού ζητήματος, το 2012 με απόφαση του Συμβουλίου, όρισε τον Andreas Reinicke, ως ειδικό απεσταλμένο της στην Μέση Ανατολή, για την Ειρηνευτική Διαδικασία, έχοντας αποστολή την προβολή και την παρουσία των προσπαθειών της ΕΕ στη επίλυση του Παλαιστινιακού. Επιπλέον μια

¹³⁹ UN bid for Palestine statehood, 20/9/2011, <https://www.theguardian.com/world/blog/2011/sep/19/palestinian-statehood-United-nations> 20/9/2011 (πρόσβαση 22/8/2021)

¹⁴⁰ UNITED NATIONS, General Assembly, 4/12/2012 https://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/19862D03C564FA2C85257ACB004EE69B_4/12/2012 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁴¹ Η απόφαση της ολομέλειας των Ηνωμένων Εθνών για αναγνώριση του Παλαιστινιακού κράτους ως κράτους-παρατηρητή, μπορεί να θεωρηθεί ότι επί της ουσίας σημαίνει και την de facto αναγνώριση της Παλαιστίνης ως ανεξάρτητης κρατικής οντότητας. Σήμερα 138 ανεξάρτητες χώρες μέλη του ΟΗΕ και 2 μη μέλη (Δυτική Σαχάρα και Βατικανό) αναγνωρίζουν την ανεξαρτησία του Κράτους της Παλαιστίνης.

επιμέρους αποστολή του είναι να διατηρεί επαφές και να παρέχει υποστήριξη στις αποστολές της ΕΕ στα παλαιστινιακά εδάφη.¹⁴²

2.12 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2013-2020

Εντωμεταξύ από πλευράς Ισραήλ η πολιτική των εποικισμών συνεχιζόταν. Έτσι το 2014, η ΕΕ αντιδρώντας στους παράνομους ισραηλινούς οικισμούς, εξέδωσε ευρωπαϊκή οδηγία στην οποία διευκρινιζόταν ότι οι συμφωνίες μεταξύ ΕΕ και Ισραήλ δεν θα εφαρμόζονταν στα υπό κατοχή παλαιστινιακά εδάφη και το 2015, με έκδοση μιας ακόμη οδηγίας αιτείται την διαφοροποίηση σήμανσης των ισραηλινών προϊόντων που έχουν προέλευση από τέτοιους οικισμούς, μια αγορά που φτάνει τα 150 με 200.000.000 ευρώ ετησίως.¹⁴³

Πέρα από την τακτική των κατεδαφίσεων, το Ισραήλ προέβαινε και σε κατασχέσεις παλαιστινιακών σπιτιών. Στις 15 Απριλίου 2015, το Ισραηλινό Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι ο Νόμος για τις Περιουσίες των Απόντων μπορεί να εφαρμόζεται σε περιουσίες στην Ανατολική Ιερουσαλήμ που ανήκουν σε Παλαιστίνιους οι οποίοι ζουν στη Δυτική Όχθη. Με την απόφασή του αυτή περί της δυνατότητας εφαρμογής του νόμου στην Ανατολική Ιερουσαλήμ, το Δικαστήριο ενέκρινε όλες τις προηγούμενες απαλλοτριώσεις, δίνοντας έτσι το πράσινο φως για περαιτέρω απαλλοτριώσεις στο μέλλον.¹⁴⁴

Στην πλευρά των Παλαιστινίων, τον Ιούνιο του 2014 σχηματίστηκε και ορκίστηκε κυβέρνηση «εθνικής ενότητας» στην οποία συμμετείχαν τόσο η Φάταχ όσο και η Χαμάς.¹⁴⁵ Παρόλα αυτά όμως στις διαπραγματεύσεις μεταξύ των αντιπροσωπιών μεταξύ Φατάχ και της Χαμάς, υπήρξαν διαφωνίες σχετικά με το ποιος θα οριζόταν υπουργός Εξωτερικών. Ταυτόχρονα ο Μαχμούτ Αμπάς όρισε ως πρωθυπουργό τον Ραμί Χαμντάλα. Τελικά τον Απρίλιο η Φατάχ και η Χαμάς συμφώνησαν για το σχηματισμό μιας κυβέρνησης «εθνικής ενότητας», κάνοντας έτσι μια παύση στην συνεχή επί 7 έτη μεταξύ

¹⁴² EU in Israel and the Palestinian Territories, EUBAM, <https://www.eubam-rafah.eu/en/node/5057> (πρόσβαση 22/8/2021)

¹⁴³ El Yamani I. *The Role of the European Union in the Israeli- Palestinian Conflict*. Public School of International affairs, Sciences Po Paris April 2018 σελ 5

¹⁴⁴ Israeli Supreme Court Upholds Continued Confiscation of Occupied East Jerusalem Properties - Adalah <https://www.adalah.org/en/content/view/8530/17/4/2015> (πρόσβαση 21/8/2-21)

¹⁴⁵ Ορκίστηκε η κυβέρνηση εθνικής ενότητας Παλαιστίνης <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=433616> 2/6/14 (πρόσβαση 21/7/2021)

τους διαμάχη, η οποία είχε οδηγήσει στον διαχωρισμό της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας.

Η αντίδραση του Ισραήλ ήρθε μέσω του ισραηλινού πρωθυπουργού Μπέντζαμιν Νετανιάχου, ο οποίος δήλωσε πως αν αναγνωρισθεί η νέα παλαιστινιακή κυβέρνηση, θα είναι μήνυμα υποστήριξης της τρομοκρατίας, καθώς η κυβέρνηση «εθνικής ενότητας του Παλαιστινιακού κράτους θα ενδυναμώνει την τρομοκρατία, αφού η Χαμάς τάσσεται υπέρ της καταστροφής του Ισραήλ. Αντίθετα ο Παλαιστίνιος πρόεδρος, Μαχμούντ Αμπάς, υποστήριξε πως αυτοί οι φόβοι είναι αβάσιμοι και διαβεβαίωσε ότι η κυβέρνηση θα αποτελείται από τεχνοκράτες, θα αναγνωρίσει το Ισραήλ και ότι θα αποκηρύξει τη βία.¹⁴⁶

Τον Ιούλιο του 2014 για μια ακόμη φορά ξέσπασαν αιματηρές συγκρούσεις στην Λωρίδα της Γάζας μεταξύ ισραηλινών και Παλαιστινίων. Με αφορμή την απαγωγή και δολοφονία τριών Ισραηλινών εφήβων στην Δυτική Όχθη, οι ισραηλινοί προέβησαν σε συλλήψεις εκατοντάδων Παλαιστινίων, μεταξύ των οποίων ήταν και όλοι οι πολιτικοί ηγέτες της Χαμάς στη Δυτική Όχθη.¹⁴⁷ Ταυτόχρονα δολοφονήθηκαν πολλοί Παλαιστίνιοι είτε ως αντίποινα της δολοφονίας των 3 Ισραηλινών εφήβων, είτε ως παράπλευρες απώλειες κατά την διαδικασία των συλλήψεων.¹⁴⁸ Τελικά όμως αποδείχθηκε ότι για την απαγωγή και την δολοφονία των 3 εφήβων δεν είχε καμία εμπλοκή η Χαμάς.¹⁴⁹

Έτσι στις 7 Ιουλίου 2014, ως αντίδραση στην μαζική ρήψη ρουκετών από την Χαμάς προς το Ισραήλ, η Ισραηλινή πολεμική αεροπορία πραγματοποίησε πολλούς βομβαρδισμούς στο έδαφος της Λωρίδας της Γάζας και την επόμενη, 8 Ιουλίου, διεξήχθη μια ευρείας κλίμακας επιχείρηση,¹⁵⁰ η επονομαζόμενη επιχείρηση «Προστατευτική

¹⁴⁶ Ορκίστηκε η κυβέρνηση εθνικής ενότητας Παλαιστίνης <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=433616> 2/6/14 (πρόσβαση 21/7/2021)

¹⁴⁷ Στη Χεβρόνα βρέθηκαν δολοφονημένοι τρεις Ισραηλινοί έφηβοι, 30/6/2014, <https://www.skai.gr/news/world/sti-xevrona-vrethikan-dolofonimenoι-treis-israilinoι-efivoι-netaniax/amp> 30/6/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁴⁸ Ανοίγει η πόρτα της “κόλασης” – Νετανιάχου: Θα πληρώσει η Χαμάς, 1/7/2014, https://shmantikanea.blogspot.com/2014/07/blog-post_1.html 1/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁴⁹ Claim that Hamas killed 3 teens is turning out to be the WMD of Gaza onslaught, Adam Horowitz and Phil Weiss, 26/7/2014, <https://web.archive.org/web/20140729061629/http://mondoweiss.net/2014/07/killed-turning-onslaught.html> 26/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁵⁰ Σειρήνες σε Τελ Αβίβ και Ιερουσαλήμ, άνοιξαν τα καταφύγια, 8/7/2014, <https://www.in.gr/2014/07/08/world/seirines-se-tel-abib-kai-ierousalim-anoixan-ta-katafygia/> 8/7/2014 και Η ισραηλινή αεροπορία πραγματοποίησε τη νύχτα 160 επιδρομές στη Γάζα, 9/7/2014, <https://www.skai.gr/news/world/i-israilini-aeroporia-pragmatopoiise-ti-nyxta-160-epidromes-sti-gaza/amp> 9/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

Αιχμή» εναντίον της παλαιστινιακής Λωρίδας της Γάζας.¹⁵¹ Το Ισραήλ υποστήριξε ότι η αιτία για την παραπάνω επιχείρηση ήταν η επίθεση στο έδαφος του Ισραήλ, με την εκτόξευση ρουκετών, από ενόπλους μαχητές της Χαμάς.

Μέχρι τις 13 Ιουλίου είχαν πραγματοποιηθεί από το Ισραήλ, πάνω από 1.300 αεροπορικές επιθέσεις, ενώ, σύμφωνα πάντα με το Ισραήλ, είχαν εκτοξευθεί πάνω από 800 ρουκέτες από τη Γάζα προς το Ισραήλ.¹⁵² Οι βίαιες και πολύνεκρες αυτές συγκρούσεις είχαν σαν αποτέλεσμα την διεθνή κατακραυγή. Έτσι ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Μπαν Κι-Μουν και ο τότε υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Τζον Κέρι, στις 22 Ιουλίου επισκέφθηκαν αρχικά το Κάιρο καθώς η Αίγυπτος είχε αρχίσει τις προσπάθειες για να επιτευχθεί κατάπαυση του πυρός και προσπαθούσε, όπως παραδοσιακά άλλωστε έκανε, να αναλάβει ένα μεσολαβητικό ρόλο στις συγκρούσεις ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Χαμάς.¹⁵³ Στην συνέχεια επισκέφθηκαν το Ισραήλ, όπου πρότειναν στους αντιμαχόμενους, να συμφωνήσουν σε εκεχειρία. Παράλληλα ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ υποσχέθηκε την αποστολή πακέτου οικονομικής βοήθειας 47.000.000 δολαρίων προς τους αμάχους της Λωρίδας της Γάζας.¹⁵⁴

Οι ανθρώπινες απώλειες ήταν τεράστιες. Μέχρι τις 2 Αυγούστου, είχαν χάσει την ζωή τους 1.653 και είχαν τραυματιστεί άλλοι 8.900 Παλαιστίνιοι πολίτες από τους ισραηλινούς βομβαρδισμούς, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις το 70%-80% των νεκρών είναι άμαχοι. Αντίστοιχα οι ισραηλινές απώλειες κατά την διάρκεια των επιχειρήσεων ήταν 63 στρατιώτες.¹⁵⁵

Ο Γενικός Επίτροπος της υπηρεσίας του ΟΗΕ για τους Παλαιστίνιους πρόσφυγες (UNRWA), Πιέρ Κράχενμπουλ, στις 30 Ιουλίου αναφερόμενος στην προσβολή από ισραηλινά πυρά του σχολείου-καταφύγιου του ΟΗΕ στον προσφυγικό καταυλισμό της

¹⁵¹ Δεκάδες νεκροί στη Γάζα από τους βομβαρδισμούς, 11/7/2014, <https://www.kathimerini.gr/world/775688/dekades-nekroi-sti-gaza-apo-toys-vomvardismoyis/> 11/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁵² Τρόμος και αίμα αμάχων στη Λωρίδα της Γάζας, 13/7/2014, <https://www.in.gr/2014/07/13/world/tromos-kai-aima-amaxwn-sti-lwrida-tis-gazas/> 13/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁵³ Χωρίς μέρος να κρυφτούν οι Παλαιστίνιοι στη Λωρίδα της Γάζας, 22/7/2014, <https://tvxs.gr/news/kosmos/xoris-telos-sfyrokopeitai-i-lorida-tis-gazas> 22/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁵⁴ Γάζα: Εκεχειρία και διαπραγματεύσεις προτείνει ο Μπαν Κι Μουν, 22/7/2014, <https://www.naftemporiki.gr/story/835916/gaza-ekexeiria-kai-diapragmateuseis-proteinei-o-mpan-ki-moun> 22/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁵⁵ No end in sight: Israel, Hamas blame each other for fighting, casualties, Chelsea J. Carter, Ashley Fantz and Karl Penhaul, 30/7/2014, <https://edition.cnn.com/2014/07/29/world/meast/mideast-crisis/index.html> 30/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

Τζαμπαλίγια, στη βόρεια Γάζα, κατά την οποία έχασαν τη ζωή τους 19 και τραυματίστηκαν 90 Παλαιστίνιοι άμαχοι πολλοί εκ των οποίων παιδιά, δήλωσε: «*Παιδιά σκοτώθηκαν στον ύπνο τους, αυτό είναι ύβρις για όλους μας, πηγή ντροπής παγκοσμίως*» και ταυτόχρονα έκανε λόγο για «*σοβαρή παραβίαση του διεθνούς Δικαίου από τις ισραηλινές δυνάμεις*».¹⁵⁶

Αντίστοιχα εκ μέρους της ΕΕ, στις 22 Ιουλίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε μια ανακοίνωση μέσω της οποίας καλούσε για άμεση κατάπαυση του πυρός στην περιοχή της Γάζας. Από πλευράς του Ισραήλ ο ισραηλινός πρωθυπουργός, Μπενζαμίν Νετανιάχου, έκανε λόγο για διεξαγωγή δίκαιου πόλεμου, ενώ ο Παλαιστίνιος πρόεδρος, Μαχμούντ Αμπάς, μίλησε για γενοκτονία εκ μέρους του Ισραήλ. Από την πλευρά τους οι ΗΠΑ, καταδίκασαν την επίθεση, διευκρινίζοντας, ωστόσο, μέσω εκπροσώπου πως «*απαιτούνται όλα τα στοιχεία προτού πούμε ότι ευθύνεται ο ισραηλινός στρατός για τον βομβαρδισμό του σχολείου*».¹⁵⁷ Τελικά στις 26 Αυγούστου 2014 οι συγκρούσεις έπαυσαν και κηρύχθηκε νέα εκεχειρία χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει ότι συγκρούσεις μικρής έκτασης δεν πραγματοποιούνταν, όπως για παράδειγμα τον Οκτώβριο του 2015.¹⁵⁸

Παράλληλα με τα παραπάνω γεγονότα η πολιτική του Ισραήλ σχετικά με τους εποικισμούς συνεχιζόταν με αμείωτο ρυθμό. Έτσι οι κατεδαφίσεις και οι κατασχέσεις σπιτιών συνδυάζονται με την αρπαγή γης. Ταυτόχρονα στο πλαίσιο αυτό, στις 6 Φεβρουαρίου 2017, η ισραηλινή Κνεσέτ, ψήφισε νόμο με τον οποίο νομιμοποιούσε, αναδρομικά, την κατάληψη ιδιωτικών παλαιστινιακών εκτάσεων πάνω στις οποίες πλέον είχαν δημιουργηθεί εποικισμοί. Επίσης ο νόμος αυτός εμπόδιζε τους Παλαιστίνιους ιδιοκτήτες να προβούν σε διεκδίκηση της γης τους εάν Ισραηλινοί έποικοι είχαν εγκατασταθεί σε αυτήν, μέχρις ότου βρεθεί διπλωματική λύση για το καθεστώς των

¹⁵⁶ ΟΗΕ κατά Ισραήλ: Σκοτώσατε παιδιά στον ύπνο τους, Ευαγγελία Μπίφη, 30/7/2014, <https://www.in.gr/2014/07/30/world/oie-kata-israil-skotwsate-paidia-ston-ypno-toys/> 30/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁵⁷ Αποτροπιασμός για τη σφαγή των νηπίων και τους πανηγυρισμούς, Χρυσουλα Κατσαρου, 2/8/2014, <https://web.archive.org/web/20140801231851/http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22769&subid=2&pubid=64044440> 2/8/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁵⁸ Το Ισραήλ βομβάρδισε τη νύχτα τη Γάζα – Φόβοι για νέα σύρραξη, 9/1/2015, <https://www.news.gr/kosmos/alles-hores/article/243718/to-israhl-vomvardise-th-nyhta-th-gaza-fovoigia.html> 9/11/2015 (πρόσβαση 21/8/2021)

εδαφών, όπως ανέφερε, παρόλο που σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, οι εποικισμοί είναι παράνομοι.¹⁵⁹

Στις 6 Δεκεμβρίου του 2017, ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ, Ντόναλντ Τράμπ, προέβει σε μια αρκετά αμφιλεγόμενη κίνηση, αναγνωρίζοντας ως επίσημη πρωτεύουσα του Ισραήλ, την Ανατολική Ιερουσαλήμ, ανακοινώνοντας ταυτόχρονα και την έναρξη των διαδικασιών για την μεταφορά της πρεσβείας των ΗΠΑ, από το Τελ Αβίβ στην Ανατολική Ιερουσαλήμ, κάτι που πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2018, επισφραγίζοντας έτσι την ιστορική αυτή απόφαση.¹⁶⁰

Η κίνηση αυτή του Ν. Τράμπ προκάλεσε τις αποδοκιμασίες και τις έντονες αντιδράσεις από το σύνολο σχεδόν των κρατών, των διεθνών οργανισμών και οργανώσεων και κυρίως από τους Παλαιστίνιους. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ δήλωσε πως η κίνηση αυτή αποσκοπούσε στην επίτευξη της ειρήνης στην περιοχή, χωρίς όμως να εξηγηθεί με ποιον τρόπο που θα πραγματοποιούνταν αυτό. Ακόμη και η δήλωση αυτή κατακρίθηκε και χαρακτηρίστηκε ως ένα εξαιρετικό παράδειγμα λαϊκισμού, αφού χρησιμοποιούσε κενές λέξεις, χωρίς πλαίσιο και κατεύθυνση, αποσκοπώντας μόνο στον εξωραϊσμό της ουσίας της κίνησης.

Λίγο αργότερα, στις 19 Δεκεμβρίου, πραγματοποιήθηκε έκτακτη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στην οποία τα έθνη κλήθηκαν, μετά από ένα ψήφισμα, να μην προβούν σε μεταφορά των διπλωματικών αποστολών και των πρεσβειών τους στην Ιερουσαλήμ, ενώ υπογραμμίστηκε ο κίνδυνος, η απόφαση αυτή των ΗΠΑ να γίνει αιτία για ξέσπασμα ενός θρησκευτικού πολέμου, στην ήδη ταραχώδη Μέση Ανατολή. Το ψήφισμα υπερψηφίστηκε από 128 χώρες, 35 να δηλώνουν αποχή και μόνο 9 να ψηφίζουν κατά, οι ΗΠΑ, το Ισραήλ, η Γουατεμάλα, η Ονδούρα, οι Ομόσπονδες Πολιτείες της Μικρονησίας, οι Νήσοι Μάρσαλ, το Παλάου, το Ναουρού και η Δημοκρατία του Τόγκο.¹⁶¹

¹⁵⁹ Land Day 2017: Israel's relentless land grab continues, 30/3/2017, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/03/land-day-2017-israels-relentless-land-grab-continues/> 30/3/2017 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁶⁰ Trump Recognizes Jerusalem as Israel's Capital and Orders U.S. Embassy to Move, 6/12/2017, <https://www.nytimes.com/2017/12/06/world/middleeast/trump-jerusalem-israel-capital.html> 6/12/2017 (πρόσβαση 21/8/2021)

¹⁶¹ General Assembly Overwhelmingly Adopts Resolution Asking Nations Not to Locate Diplomatic Missions in Jerusalem, UN, 21/12/2017, <https://www.un.org/press/en/2017/ga11995.doc.htm> 21/12/2017 (πρόσβαση 22/8/2021)

Χαρακτηριστικό είναι ότι κατά την διάρκεια της ΓΣ και της ψηφοφορίας οι ΗΠΑ απείλησαν με διακοπή χρηματοδοτήσεων προς χώρες που δεν θα στήριζαν την ενέργεια τους. Οι αντιδράσεις και οι αποδοκιμασίες εκφράστηκαν τόσο συλλογικά όσο και μεμονωμένα στην Ευρώπη. Τα κράτη μέλη της ΕΕ με ανακοινώσεις τους κατάγγειλαν την κίνηση αυτή των ΗΠΑ. Συγκεκριμένα, η Τερέζα Μέι ανέφερε *«η ανακοίνωση (των ΗΠΑ) δεν βοηθά την προοπτική της ειρήνης στην περιοχή»* και επεσήμανε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν σκοπεύει να ακολουθήσει την ενέργεια των ΗΠΑ, ενώ ο Γάλλος Πρόεδρος Εμμανουέλ Μακρόν και η Γερμανίδα καγκελάρια Ανγκελα Μέρκελ καταδίκασαν δημόσια την ενέργεια των ΗΠΑ.¹⁶²

Ενώ συνέβαιναν τα παραπάνω, οι συνθήκες κάτω από τις οποίες διαβίωσε ο παλαιστινιακός λαός στις κατεχόμενες περιοχές αλλά και στην Λωρίδα της Γάζας όχι μόνο δεν είχαν βελτιωθεί αλλά αντίθετα είχαν γίνει πιο δυσχερείς. Έτσι η ΕΕ, τον Μάιο του 2019, σε μια προσπάθεια ανακούφισης των Παλαιστινίων, μέσω της Ύπατης Εκπρόσωπου της για τις Εξωτερικές Υποθέσεις, Φεντερίκα Μογκερίνι ανακοίνωσε την διάθεση 22.000.000 ευρώ ως ανθρωπιστική βοήθεια προς τους Παλαιστίνιους της Γάζας και της Δυτικής Όχθης. Η Φ. Μογκερίνι περιέγραψε την ΕΕ ως *«τον μεγαλύτερο και πιο αξιόπιστο δωρητή των Παλαιστίνιων»* συμπληρώνοντας ότι *«την τελευταία 15ετία ο οργανισμός προσφέρει, ετησίως, 300.000.000 ευρώ, και επιπλέον διαθέτει ανθρωπιστική βοήθεια στην Λωρίδα της Γάζας»*.¹⁶³

2.13 ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΡΑΜΠ

Στις αρχές του 2020 ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ παρουσίασε την πρόταση του για την επίλυση του παλαιστινιακού (Σχέδιο Τραμπ). Πρόκειται τυπικά για μια λύση «δύο κρατών» που στηρίζεται στην παραχώρηση στο Ισραήλ (προσάρτηση) μεγάλου μέρους των κατεχόμενων και του μεγαλύτερου μέρους της Ανατολικής Ιερουσαλήμ, με τους Παλαιστίνιους να έχουν μέρος της Δυτικής Όχθης, ένα πολύ μικρό μέρος της Ανατολικής Ιερουσαλήμ και τη Γάζα, σε ένα κράτος αποστρατιωτικοποιημένο και υποκείμενο στην πραγματικότητα στο στρατιωτικό έλεγχο του Ισραήλ. Το σχέδιο περιλαμβάνει επίσης και

¹⁶² Defiant Donald Trump confirms US will recognise Jerusalem as capital of Israel, 5/12/2017, <https://www.theguardian.com/us-news/2017/dec/06/donald-trump-us-jerusalem-israel-capital> 5/12/2017 (πρόσβαση 22/8/2021)

¹⁶³ EU High Representative Vows \$24.7M in Aid to Palestinians , 1/5/2019, <http://www.palestinechronicle.com /eu-high-representative-vows-24-7m-in-aid-to-palestinians/> 1/5/2019 (πρόσβαση 22/8/2021)

διάφορες μορφές οικονομικών ενισχύσεων που υποτίθεται ότι θα το έκαναν πιο εύκολα αποδεκτό από τους Παλαιστίνιους¹⁶⁴.

Το αμερικανικό σχέδιο προσπαθεί να συνενώσει την αρχή «Δύο Έθνη-Δύο Κράτη» (απαιτώντας ουσιαστικά στην απεμπλοκή του Ισραήλ από εδάφη που θα ενσωματωθούν στο Παλαιστινιακό κράτος) με το αξίωμα «*Κανείς δεν ξεριζώνεται από το σπίτι του*»¹⁶⁵ (που αντίθετα δίνει την δυνατότητα στο Ισραήλ να εμπλέκεται στα εδάφη που αναμένεται να ενσωματωθούν στο Παλαιστινιακό κράτος). Σύμφωνα με τους χάρτες που δόθηκαν στην δημοσιότητα και με τους γραπτους όρους του σχεδίου, διαπιστώνονται τα εξής:¹⁶⁶

- Τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Δυτικής Όχθης, που περιλαμβάνονταν και στην «Περιοχή Α» σύμφωνα με την Συμφωνία του Όσλο II και υπόκειντο στην διακυβέρνηση της ΠΑ (π.χ. Ραμάλα, Βηθλεέμ, Χεβρόνα, Ιεριχώ, Τουλκάρεμ κ.λπ.) θα συνεχίσουν να βρίσκονται υπό το μελλοντικό Παλαιστινιακό κράτος.

- Προβλέπεται η ενσωμάτωση στο Παλαιστινιακό κράτος σημαντικών εκτάσεων των Περιοχών «Β» και «Γ» της Συμφωνίας του Όσλο II, εκτός από τις ισραηλινές πόλεις αλλά και μεμονωμένες εποικιστικές περιοχές που θα τεθούν υπό την πλήρη κυριαρχία του Ισραήλ, δημιουργώντας έτσι ισραηλινούς θύλακες εντός αυτών των παλαιστινιακών περιοχών. Οι θύλακες αυτοί θα επικοινωνούν τόσο μεταξύ τους όσο και με το λοιπό ισραηλινό κράτος μέσω ενός οδικού πλέγματος επίγειων, υπέργειων και υπόγειων οδικών αξόνων, οι οποίοι σχεδιάστηκαν έτσι ώστε να μην είναι εφικτή, όσο το δυνατόν, η κοινή χρήση από ισραηλινούς και Παλαιστίνιους.

- Οι υφιστάμενοι οδικοί άξονες μεταξύ των παλαιστινιακών πόλεων που ήδη βρίσκονται υπό την Παλαιστινιακή Αρχή καθώς και η διασύνδεση μεταξύ βορείου και νοτίου τμήματος της Δυτικής Όχθης μέσω των οδικών αρτηριών της Ιερουσαλήμ θα διατηρηθούν. Επίσης προβλέπεται να κατασκευασθεί υπόγεια σήραγγα για την σύνδεση του παλαιστινιακού οδικού δικτύου της Δυτικής Όχθης με την Λωρίδα της Γάζας, αφού αυτή θα αποτελεί τμήμα του Παλαιστινιακού κράτους όπως άλλωστε προβλεπόταν και

¹⁶⁴ Το σχέδιο Τραμπ για τη Μέση Ανατολή: Παλαιστινιακό κράτος, εποικισμοί, Ιερουσαλήμ, 29/1/2020, <https://www.tovima.gr/2020/01/29/world/ta-kyria-simeia-tou-sxediou-tramp-palaistiniako-kratos-epoikismoi-ierousalim/> (πρόσβαση 22/8/2021)

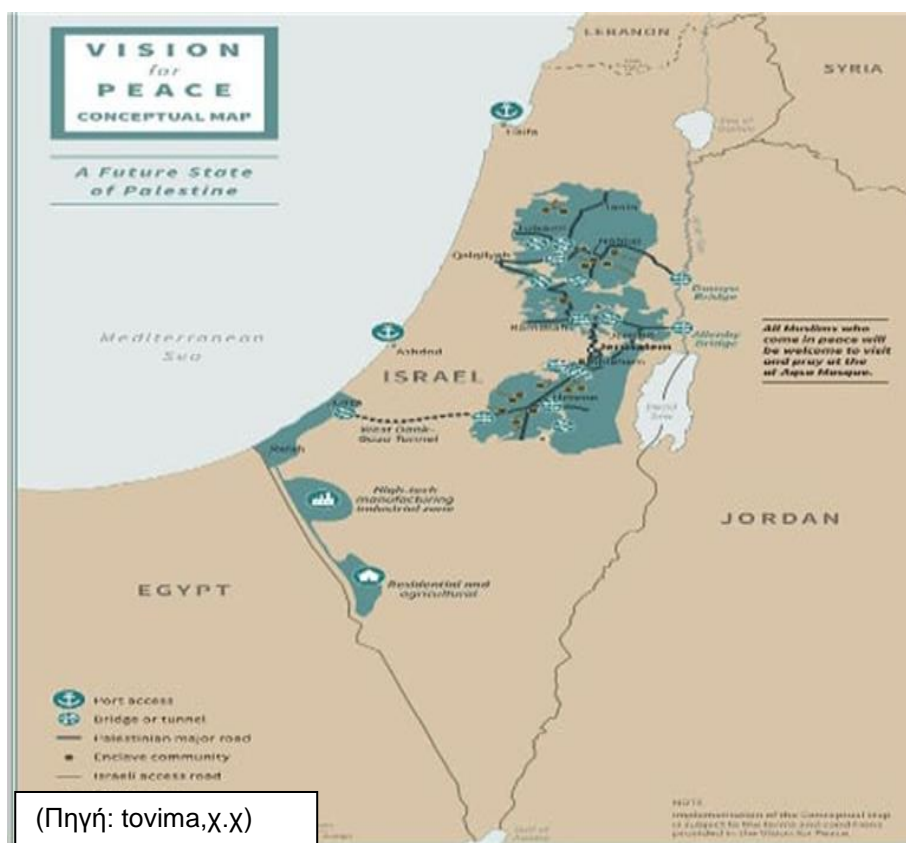
¹⁶⁵ Τα ακριβή λόγια του Προέδρου Τραμπ κατά την επίσημη ανακοίνωση του σχεδίου στις 28.1.2020 στον Λευκό Οίκο είναι: «*No Palestinians or Israelis will be uprooted from their homes*» Trump releases long-awaited Middle-East peace plan, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51288218> 28/1/2020 (πρόσβαση 22/8/2021)

¹⁶⁶ Χαρίτος Γαβριήλ «Κριτική επισκόπηση του σχεδίου της διακυβέρνησης Ντοναλντ Τραμπ για την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-παλαιστίνιων» Κείμενα πολιτικής 4/2020. Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Λευκωσία, 2020, σελ 22-26

από την Συμφωνία του Όσλο II. Προϋπόθεση βέβαια για αυτό είναι ο αφοπλισμός της Χαμάς που κατέχει την Λωρίδα της Γάζας, καθώς επίσης και των λοιπών ένοπλων τοπικών οργανώσεων.

- Η Κοιλιάδα του ποταμού Ιορδάνη και η βόρεια ακτογραμμή της Νεκράς Θάλασσας, που στην Συμφωνία του Όσλο προβλεπόταν να ενσωματωθούν στο Παλαιστινιακό κράτος, πλέον, για λόγους ασφαλείας προτείνεται να παραχωρηθούν στο Ισραήλ, ικανοποιώντας έτσι το αίτημα των ισραηλινών για δυνατότητα στρατιωτικού ελέγχου της μεθόριου μεταξύ Δυτικής Όχθης και Ιορδανίας, ώστε να αποτρέπεται η λαθραία εισαγωγή οπλισμού. Αντίθετα οι Παλαιστίνιοι αντιδρούσαν στην απαίτηση αυτή του Ισραήλ υποστηρίζοντας πως εάν υπάρχουν ισραηλινές στρατιωτικές δυνάμεις κατά μήκος της ορίου γραμμής με την Ιορδανία, το Παλαιστινιακό κράτος ουσιαστικά θα αποτελεί έναν αποστρατιωτικοποιημένο θύλακα, εντός του Ισραήλ. Αντίστοιχα και η Ιορδανία εξέφραζε παρόμοιες επιφυλάξεις καθώς έτσι θα τροποποιείται σημαντικά η Συνθήκη Ειρήνης του 1996, μεταξύ Ισραήλ και Ιορδανίας.

- Όσον αφορά την Ιερουσαλήμ, προβλέπεται να υπαχθεί εξ ολοκλήρου στο κράτος του Ισραήλ ως πρωτεύουσα του. Το εφαρμοζόμενο status quo σχετικά με τους Ιερούς τόπους του Ιουδαϊσμού, του Χριστιανισμού και του Ισλάμ θα συνεχίσει να ισχύει. "Ως πρωτεύουσα του μελλοντικού κράτους των Παλαιστίνιων το σχέδιο προέβλεπε ότι αυτή θα πρέπει να βρίσκεται στην «ανατολικότερη Ιερουσαλήμ» (*«Eastern Jerusalem»*), όπως δήλωσε ο ίδιος ο Ν. Τραμπ κατά την επίσημη ανακοίνωση του σχεδίου, δηλαδή εκτός του Τείχους Ασφαλείας μεταξύ Ιερουσαλήμ και Δυτικής Όχθης. Εναλλακτικά ως πιθανές παλαιστινιακές πρωτεύουσες προτάθηκαν οι συνοικίες Καφρ Άκεμπ και Σουαφάτ, που έως τώρα υπάγονταν στον ισραηλινό Δήμο της Ιερουσαλήμ, αλλά εκτος Τείχους Ασφαλείας. Άλλη μια πιθανή πρόταση ήταν η πόλη Αμπού Ντις, που βρίσκεται εκτός του Τείχους Ασφαλείας, ανατολικά της Ιερουσαλήμ. Τελικά όποια πόλη επιλεγόταν ως πρωτεύουσα το σχέδιο πρότεινε αυτή να ονομασθεί ως «Αλ-Κουντζ», όπως προφέρεται στα αραβικά η Ιερουσαλήμ.

Εικόνα 6: Χάρτης Σχεδίου Τράμπ

Το σχέδιο προέβλεπε, οικονομικές διευκολύνσεις για τους Παλαιστίνιους όπως η δημιουργία περιοχής ελευθέρων συναλλαγών με την Ιορδανία, επί του παλαιστινιακού τμήματος της Δυτικής Όχθης, την σύσταση τουριστικής ζώνης στην περιοχή Αταρότ, κοντά στην Ιερουσαλήμ, με λειτουργία παλαιστινιακών ξενοδοχείων προσανατολισμένα για χρήση από μουσουλμάνους προσκυνητές, για εγγυημένη πρόσβαση στους ιερούς τόπους του Ισλάμ στην Παλιά Πόλη της Ιερουσαλήμ και παραχώρηση διακεκριμένων ζωνών για συναλλαγές, στους Παλαιστίνιους, εντός των ισραηλινών λιμένων της Χάιφας και του Αστόντ, έως ότου ενσωματωθεί πλήρως η Λωρίδα της Γάζας στο Παλαιστινιακό κράτος και ολοκληρωθεί εκεί η κατασκευή του κύριου λιμανιού εξυπηρέτησης των εμπορικών συναλλαγών του Παλαιστινιακού κράτους ενώ προβλεπόταν και η δυνατότητα συνέχισης των διευκολύνσεων στους λιμένες της Χάιφας και του Αστόντ με διμερή συμφωνία με το Ισραήλ. Παράλληλα θα δημιουργούνταν παρόμοια παλαιστινιακή ζώνη εμπορικών συναλλαγών εντός του ιορδανικού λιμένα της Ακαμπα στην Ερυθρά Θάλασσα, μετά από συμφωνία με την Ιορδανία. Επίσης μετά την πλήρη ένταξη της Λωρίδας της Γάζας στο νεοσύστατο Παλαιστινιακό κράτος, προβλεπόταν η ανακατασκευή και επαναλειτουργία του διεθνούς αεροδρομίου της Νταχανία και η ανέγερση βιομηχανικής

περιοχής και παλαιστινιακού οικισμού εντός δυο θυλάκων που θα παραχωρούσε το Ισραήλ και οι οποίοι βρίσκονται επί της συνοριακής γραμμής με την Αίγυπτο, με σκοπό να αποσυμφορηθεί πληθυσμιακά η περιοχή της Γάζας. Αυτές οι περιοχές - θύλακες θα βρισκόταν υπό πλήρη παλαιστινιακή κυριαρχία και θα διέθεταν πλήρη οδική σύνδεση με την Λωρίδα της Γάζας και την Δυτική Όχθη. Τέλος, στο σχέδιο Τραμπ προβλεπόταν ένα προγράμματα χρηματοδότησης, τόσο από διεθνείς οργανισμούς όσο και από τα λοιπά αραβικά κράτη.

Ο χρονικός ορίζοντας εντός του οποίου θα εφαρμοζόταν οι προβλέψεις του σχεδίου ήταν 4 έτη από την έναρξη των διμερών διαπραγματεύσεων Ισραήλ - Παλαιστινίων, μετά βεβαία από την από κοινού αποδοχή των δυο μερών ότι το υπόψη σχέδιο θα αποτελούσε την βάση των διαπραγματεύσεων. Μετά από την 4ετία των διαπραγματεύσεων, το σχέδιο Τράμπ θα τίθονταν σε εφαρμογή, ενσωματώνοντας όλες τις τυχόν συμφωνημένες αλλαγές που θα προέκυπταν από τις διμερείς διαπραγματεύσεις.

Η Παλαιστινιακή αρχή απέρριψε άμεσα το σχέδιο Τράμπ, τόσο ως πρόταση λύσης, όσο και ως βάση διαπραγμάτευσης, κάτι που έγινε και επίσημα εμφανές στις δηλώσεις του Μαχμουτ Αμπάς ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, στις 11 Φεβρουαρίου 2020, αναφέροντας όλους τους επιμέρους λόγους (προσάρτηση, Ανατολική Ιερουσαλήμ κ.λπ.) όπου και κλείνοντας την ομιλία του ρώτησε τους εκπροσώπους των 15 μελών κρατών του ΣΑ: *«Ποιος από εσάς θα δεχόταν ένα τέτοιο κράτος;»* και συνέχισε λέγοντας πως η *«Συμφωνία του αιώνα (σχέδιο Τράμπ) ενισχύει το ισραηλινό καθεστώς apartheid»*.¹⁶⁷ Αντίστοιχα και οι αραβικές χώρες απέρριψαν το υπόψη σχέδιο, κάτι που αποτυπώθηκε σε ομόφωνη απορριπτική ανακοίνωση του Αραβικού Συνδέσμου, ενώ ο Ζοσέπ Μπορέλ, μιλώντας εκ μέρους της ΕΕ υποστήριξε ότι το σχέδιο παραβιάζει τις διεθνώς συμφωνημένες παραμέτρους του ζητήματος.¹⁶⁸

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΟΥΣ

Η Παλαιστινιακή Αρχή και ο ίδιος ο Μαχμούντ Αμπάς, δεν έχουν δεχθεί τόσο έντονη κριτική για το γεγονός ότι τα τελευταία 15 χρόνια δεν έχουν καταφέρει να

¹⁶⁷ Αμπάς για σχέδιο Τραμπ: *«Ποιος από εσάς θα δεχόταν ένα τέτοιο κράτος;»*, 11/2/2020, <https://www.kathimerini.gr/world/1064387/ampas-gia-schedio-tramp-poiος-απο-esas-tha-dechotan-ena-tetoio-kratos/> 11/2/2020 (πρόσβαση 23/8/21)

¹⁶⁸ Ισραήλ: Μικρή αναβολή για την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης αλλά η ανησυχία παραμένει, Παναγιώτης Σωτηρης, 2/7/2020, <https://www.tanea.gr/2020/07/02/world/israil-mikri-anavoli-gia-tin-prosartisi-tis-dytikis-oxthis-alla-i-anisyxia-paramenei/> 2/7/2020 (πρόσβαση 23/8/21)

διενεργήσουν εκλογές που θα αύξαναν την νομιμοποίηση τους¹⁶⁹ σε αντίθεση με τις εντονότερες επικρίσεις που έχουν δεχθεί σχετικά με την ανοχή τους απέναντι στην ισραηλινή πολιτική, κάτι που εξηγεί την μη ύπαρξη διαφορετικής επιλογής από την απόρριψη του σχεδίου Τραμπ το οποίο ήταν αντίθετο από τα κύρια σημεία του παλαιστινιακού εθνικού οράματος, όπως πχ η εξαίρεση της Ιερουσαλήμ από το μελλοντικό Παλαιστινιακό κράτος κ.λπ..

Οπότε μόνο και μόνο η αποδοχή του σχεδίου, έστω ως βάση για διμερείς διαπραγματεύσεις με τους ισραηλινούς, θα αποτελούσε ισχυρό επιχείρημα εναντίον του, για τους πολιτικούς του αντίπαλους και κυρίως την Χαμάς. Επίσης δεν ήταν δυνατόν να γίνει δεκτή από τους παλαιστινίους ως βάση διαπραγμάτευσης, η πιθανότητα προσάρτησης από τους ισραηλινούς του 30% των εδαφών της Δυτικής Όχθης, εντός του οποίου περιλαμβάνονταν η Κοιλάδα του Ιορδάνη (η οποία αποτελούσε μια από τις ελάχιστες καλλιεργήσιμες εκτάσεις της Δυτικής Όχθης, που προβλεπόταν από τις Συμφωνίες του Όσλο να δοθούν στους Παλαιστινίους) και το βόρειο τμήμα της ακτογραμμής της Νεκράς Θάλασσας (που αποτελούν τουριστικό προορισμό για όλο το έτος). Οπότε συμπεραίνεται εύκολα ότι ο Ν. Τραμπ προέβλεπε ότι ήταν δυνατόν, ώστε να απορριφθεί άμεσα από τους Παλαιστινίους.¹⁷⁰

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΥΣ

Η ανακοίνωση του σχεδίου Τραμπ καλωσορίστηκε από το μεγαλύτερο μέρος της εβραϊκής κοινής γνώμης και αυτό ήταν ιδιαίτερα εμφανές στις ανακοινώσεις της πλειοψηφίας των ισραηλινών πολιτικών κομμάτων καθώς και από τις διεξαχθείσες δημοσκοπήσεις. Παρόλα αυτά όμως ήταν εμφανές ότι δεν θα επιλύει τα προβλήματα μεταξύ ισραηλινών και Παλαιστινίων. Απεναντίας άρχισε να διαφαίνεται ότι κάποιες παράμετροι του υπόψη σχεδίου θα επαύξαναν μερικά ζητήματα τριβής μεταξύ των ισραηλοπαλαιστινίων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το καθεστώς που θα διέπει την υπηκοότητα, την ιθαγένεια και τη συνέχιση της διαβίωσης του αραβικού πληθυσμού της Ιερουσαλήμ. Το σχέδιο Τραμπ αποφεύγει να ορίσει κατευθυντήριες γραμμές στα νομοθετικά όργανα τόσο του Ισραήλ όσο και του μελλοντικού παλαιστινιακού κρατους δίνοντας την δυνατότητα στους Άραβες κατοίκους να επιλέξουν την πρόσκτηση είτε της

¹⁶⁹ Από την ίδρυση της Παλαιστινιακής Αρχής, το 1994, έχουν διενεργηθεί συνολικά 4 εκλογικές αναμετρήσεις, δύο προεδρικές (1996 και 2005) και δύο κοινοβουλευτικές (1996 και 2006).

¹⁷⁰ Χαρίτος Γαβριήλ «Κριτική επισκόπηση του σχεδίου της διακυβέρνησης Ντοναλντ Τραμπ για την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-παλαιστίνιων» Κείμενα πολιτικής 4/2020. Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Λευκωσία, 2020, σελ 28-29

ισραηλινής είτε της παλαιστινιακής υπηκοότητας, είτε να διατηρήσουν το ισχύον καθεστώς του απόλυτος κράτους αποφεύγοντας όμως να ρυθμίσει άλλα ποιο εξειδικευμένα θέματα που αφορούν αυτή καθ'αυτή την προσωπική κατάσταση των Αράβων κατοίκων της πόλης, όπως π.χ. οι μικτοί γάμοι κ.λπ.¹⁷¹

Επίσης σύμφωνα με τις προβλέψεις του σχεδίου, κατά την προσάρτηση των εβραϊκών θυλάκων οι δυνάμεις του Ισραήλ υποχρεούνται να εγγυούνται – παρέχουν ασφάλεια επί 24ωρου βάσεως στους ισραηλινούς πολίτες της Δυτικής Όχθης, ενώ μέχρι τώρα παρείχαν ασφάλεια μόνο κατά το χρονικό διάστημα της παραμονής τους στους θύλακες και κατά την καθημερινή κίνηση τους προς και από αυτούς. Παρόλα αυτά αν ληφθεί υπόψη το παράδειγμα της Λωρίδας της Γάζας όπου το Ισραήλ θεώρησε ως μη δυνατή την παροχή 24ωρης ασφάλειας από στρατιωτικές δυνάμεις σε 4 θυλάκων της Γάζας που αριθμούσαν σε 7.000 κατοίκους γίνεται αντιληπτό ότι η παροχή 24ωρης ασφάλειας σε 15 εβραϊκούς θύλακες στην Δυτική Όχθη, οι οποίοι διαθέτουν διπλάσιο περίπου αριθμό κατοίκων από αυτούς στην Γάζα θα είναι πολύ πιο δύσκολη έως αδύνατη.

Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ

Το ενδεχόμενο προσάρτησης της Κοιλάδας του Ιορδάνη εκ μέρους του Ισραήλ δεν είναι κάτι καινούργιο αφού και στο παρελθόν κατά την διάρκεια των προκαταρκτικών συνομιλιών στο πλαίσιο των διαδικασιών της ενδιάμεσης συμφωνίας του Όσλο είχε πέσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων από την Ισραηλινή πλευρά. Παρόλα αυτά η γενικότερη στασιμότητα της ενδιάμεσης συμφωνίας του Όσλο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μια μόνιμη και σταθερή κατάσταση η οποία θα καθόριζε και την τελική μορφή της παγιωμένης κατάστασης στη περιοχή. Όμως αποτελεί γεγονός ότι μετά από αυτή την συμφωνία και λόγω του ότι η Κοιλάδα του Ιορδάνη εντάχθηκε στην «Ζώνη Γ», παγιοποιήθηκε η ισραηλινή παρουσία στην περιοχή αυτή.¹⁷²

Το σχέδιο Τραμπ δεν καθορίζει όρους για τον τρόπο ή την χρονική στιγμή κατά την οποία θα πραγματοποιηθεί η προσάρτηση από τους ισραηλινούς των τμημάτων της κατεχόμενης Δυτικής Όχθης. Με βάση αυτό ο ισραηλινός πρόεδρος Νετανιάχου ανακήρυξε μονομερώς την κυριαρχία του Ισραήλ επί αυτών των συγκεκριμένων περιοχών,

¹⁷¹ Ο. π. Χαρίτος Γαβριήλ, σελ 32

¹⁷² Χαρίτος Γαβριήλ «Κριτική επισκόπηση του σχεδίου της διακυβέρνησης Ντοναλντ Τραμπ για την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-παλαιστίνιων» Κείμενα πολιτικής 4/2020. Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Λευκωσία, 2020, σελ 36.

χωρίς όμως να δώσει περαιτέρω λεπτομέρειες για την προσάρτηση εδαφών που φτάνουν μέχρι και το 30% της κατεχόμενης Δυτικής Όχθης, συμπεριλαμβανομένου και της στρατηγικής σημασίας, για το Ισραήλ, Κοιλιάδας του Ιορδάνη.

Επίσημα η προσάρτηση θα ανακοινωνόταν την 1^η Ιουλίου 2020, όμως εν' τέλει αναβλήθηκε. Επίσημα ως αιτία της μη ανακοίνωσης αναφέρθηκε ότι αναμενόταν νέο διάγγελμα του Ν. Τράμπ οπότε αφού η προσάρτηση ήταν μέρος του σχεδίου Τραμπ θα έπρεπε να προηγηθεί η διάγγελμα του αμερικανού προέδρου και ο ισραηλινός πρόεδρος υποστήριξε σε δηλώσεις του ότι βρίσκεται σε διαρκή επαφή και συζητήσεις με τον αμερικάνο πρόεδρο.¹⁷³

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΡΑΜΠ

Μετά την ανακοίνωση του Σχεδίου Τραμπ όλες οι πλευρές προσπάθησαν να ζυγίσουν τόσο τις εσωτερικές όσο και τις εξωτερικές αντιδράσεις. Εκτός από την απόρριψη του σχεδίου από τους Παλαιστίνιους, και οι λοιπές αραβικές χώρες έχουν καταδικάσει το σχέδιο Τραμπ και μάλιστα και από τις αραβικές χώρες που διατηρούν κάπως καλύτερες σχέσεις με το Ισραήλ. Από την άλλη πλευρά αντιδράσεις υπήρξαν και από ευρωπαϊκά κράτη, ενώ χαρακτηριστική είναι η δήλωση του Γάλλου υπουργού Εξωτερικών Ζαν-Υβ Λε Ντριάν ο οποίος κατά την ομιλία του στη γαλλική Βουλή επέμεινε ότι «η προσάρτηση θα παραβίαζε το διεθνές δίκαιο και θα δημιουργούσε προβλήματα στην επίλυση του προβλήματος».¹⁷⁴ Από την πλευρά της η Γερμανία μέσω του υπουργού Εξωτερικών Χάικο Μάας, ανέφερε πως μόνο μια λύση «αποδεκτή και από τα δύο μέρη μπορεί να «οδηγήσει σε διαρκή ειρήνη μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων» και πρόσθεσε ότι «Η αμερικανική πρόταση εγείρει ερωτήματα που θα συζητήσουμε τώρα με τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Η Ρωσία μέσω του υφυπουργού Εξωτερικών Μιχαήλ Μπογκντάνοφ προέτρεψε και τις δυο πλευρές να ξεκινήσουν «απευθείας διαπραγματεύσεις» για να βρεθεί ένας «αμοιβαίως αποδεκτός συμβιβασμός» ενώ η

¹⁷³ Ισραήλ: Μικρή αναβολή για την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης αλλά η ανησυχία παραμένει, Παναγιώτης Σωτηρης, 2/7/2020 <https://www.tanea.gr/2020/07/02/world/israil-mikri-anavoli-gia-tin-prosartisi-tis-dytikis-oxthis-alla-i-anisyxia-paramenei/2/7/20> (προσβαση 18/10/21)

¹⁷⁴ Ισραήλ: Μικρή αναβολή για την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης αλλά η ανησυχία παραμένει, Παναγιώτης Σωτηρης, 2/7/2020, <https://www.tanea.gr/2020/07/02/world/israil-mikri-anavoli-gia-tin-prosartisi-tis-dytikis-oxthis-alla-i-anisyxia-paramenei/2/7/20> (προσβαση 18/10/21)

βρετανική κυβέρνηση διατύπωσε την άποψη ότι το αμερικάνικο σχέδιο θα μπορούσε να αποτελέσει ένα θετικό βήμα.¹⁷⁵

Αντιδράσεις υπήρξαν και στο εσωτερικό του Ισραήλ, τόσο από μέρους της ισραηλινής αριστεράς, φιλειρηνικών οργανώσεων και κομμάτων αντιπροσώπευσης των αράβων πολιτών του Ισραήλ, που υποστηρίζουν ότι η προσάρτηση υπονομεύει οποιαδήποτε πιθανότητα ειρηνικής επίλυσης, όσο και από μέρους των εποίκων οι οποίοι θεωρούν ότι η προσάρτηση μόνο ενός μέρους από την κατεχόμενη Δυτική Όχθη, θα έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία Παλαιστινιακού κράτους απαγορεύοντας έτσι την εγκαθίδρυση ενός εβραϊκού κράτους που θα περιελάμβανε όλη την έκταση δυτικά του Ιορδάνη. Αντιδράσεις όμως υπήρξαν και στο εσωτερικό του κυβερνητικού συνασπισμού του Ισραήλ, καθώς ο Μπένι Γκαντζ, ηγέτης του κόμματος Γαλάζιο και Λευκό, ο οποίος όπως προέβλεπε η συμφωνία για δημιουργία κυβέρνησης συνασπισμού είναι αυτός που θα διαδεχθεί τον Νετανιάχου στην πρωθυπουργία, δήλωσε πως *«οτιδήποτε δεν αφορά την πανδημία του COVID 19 μπορεί να περιμένει»* και είχε εκφράσει ήδη διαφορετική άποψη από αυτή του Νετανιάχου σχετικά με τα πλήρη δικαιώματα πολίτη από τους Παλαιστίνιους κατοίκους της κοιλάδας του Ιορδάνη μετά την προσάρτηση.¹⁷⁶

2.14 Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΑΠΟ ΕΞΕΥΡΕΣΗ ΛΥΣΗΣ

Τελικά, αρχικά η έξαρση της πανδημίας του COVID - 19, η οποία έπληξε ιδιαίτερα την περιοχή του Ισραήλ αλλά και στην συνέχεια η ήττα του Ν. Τράμπ στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ από τον Τζ. Μπάιντεν, ο οποίος ακολούθησε διαφορετική γραμμή σε πολλά θέματα σε σχέση με τον προκάτοχο του, είχε ως αποτέλεσμα να «παγώσει» το υπόψη σχέδιο.

Στις αρχές του 2021 και συγκεκριμένα στις 15 Ιανουαρίου, ανακοινώθηκε από τον Πρόεδρο των Παλαιστινίων Μαχμούντ Αμπάς η προκήρυξη βουλευτικών και προεδρικών εκλογών στις 22 Μαΐου και στις 31 Ιουλίου αντίστοιχα. Η ανακοίνωση αυτή ήρθε μετά την προσέγγιση – συμφωνία μεταξύ των Φάταχ και Χαμάς τον Σεπτέμβριο του

¹⁷⁵ Το ειρηνευτικό σχέδιο του Τραμπ για τη Μέση Ανατολή και οι αντιδράσεις, 28/1/2020, <https://www.cnn.gr/kosmos/story/205642/to-eirineytiko-sxedio-toy-tramp-gia-ti-mesi-anatoli-kai-oi-antidraseis-28/1/2020> (προσβαση 18/10/21)

¹⁷⁶ Ισραήλ: Μικρή αναβολή για την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης αλλά η ανησυχία παραμένει, Παναγιώτης Σωτηρης, 2/7/2020, <https://www.tanea.gr/2020/07/02/world/israil-mikri-anavoli-gia-tin-prosartisi-tis-dytikis-oxthis-alla-i-anisyxia-paramenei/2/7/20> (πρόσβαση 18/10/21)

2020 και αφορούσε στην διεξαγωγή εκλογών μετά από 15 χρόνια¹⁷⁷ και πέραν των άλλων αποτέλεσε και μια απάντηση του προέδρου Αμπάς στις αντίθετες απόψεις - επικρίσεις σχετικά με το πόσο δημοκρατικοί και νομιμοφανείς είναι οι παλαιστινιακοί θεσμοί. Επίσης η ανακήρυξη εκλογών κατά το χρονικό διάστημα πριν από την ορκωμοσία και επίσημη ανάληψη της Προεδρίας των ΗΠΑ από τον Τζο Μπάιντεν, υποδείκνυε την πρόθεση των Παλαιστίνιων για μια νέα σελίδα στις σχέσεις Παλαιστίνης - ΗΠΑ, καθώς επί προεδρίας Ν. Τραμπ ουσιαστικά ήταν ανύπαρκτες. Επίσης είχε ανακοινωθεί η διενέργεια εκλογών στις 31 Αυγούστου με σκοπό την ανάδειξη μελών του Εθνικού Παλαιστινιακού Συμβουλίου, του εξόριστου Κοινοβουλίου και της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης.¹⁷⁸

Τελικά όμως στις 30 Απριλίου γνωστοποιήθηκε η αναβολή της διενέργειας των εκλογών με βασική αιτία την στάση των ισραηλινών, οι οποίοι δεν επέτρεπαν να διεξαχθούν εκλογές στην περιοχή της κατεχόμενης Ανατολικής Ιερουσαλήμ η οποία διεκδικείται από τους Παλαιστίνιοι ως η μελλοντική πρωτεύουσα του ανεξάρτητου κράτους τους. Η αναβολή των εκλογών είχε ως αποτέλεσμα διεθνείς αντιδράσεις, από όλους τους διεθνείς δρώντες, με χαρακτηριστική μεταξύ άλλων την δήλωση του Ζοσεπ Μπορέλ ο οποίος εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης δήλωσε *«Επαναβεβαιώνουμε την έκκλησή μας προς το Ισραήλ να διευκολύνει την διενέργεια των εκλογών σε όλα τα παλαιστινιακά εδάφη, συμπεριλαμβανομένης της Ανατολικής Ιερουσαλήμ»* και συνέχισε *«Πρέπει να οριστεί μια νέα ημερομηνία χωρίς καθυστέρηση»*.¹⁷⁹

Στις αρχές του Μαΐου 2021 ξέσπασαν νέες αιματηρές ταραχές μεταξύ Παλαιστίνιων και των ισραηλινών δυνάμεων με αφορμή την απόφαση των Ισραηλινών να εκδιώξει τους Παλαιστίνιους από το Σεϊχ Τζαράχ της Αν. Ιερουσαλήμ. Ως απάντηση στις 10 και 11 Μαΐου, η Χαμάς εκτόξευσε ρουκέτες στο Ισραήλ¹⁸⁰ το οποίο απάντησε με αεροπορικές επιδρομές στην Λωρίδα της Γάζας με αποτέλεσμα τις εκατέρωθεν απώλειες κυρίως αμάχων. Οι συγκρούσεις διήρκησαν για ημέρες μέχρι τελικά μετά από διεθνείς

¹⁷⁷ Οι τελευταία φορά που είχαν διεξαχθεί εκλογές ήταν τον Ιανουάριο του 2005 για τις προεδρικές εκλογές και τον Ιανουάριο του 2006 οι βουλευτικές.

¹⁷⁸ Εκλογές μετά από 15 χρόνια στην Παλαιστίνη, 15/1/2021, <https://www.capital.gr/diethni/3518983/ekloges-meta-apo-15-xronia-stin-palaistini> (πρόσβαση 17/10/21)

¹⁷⁹ Μπορέλ - Παλαιστίνη: Απογοητευτική η απόφαση για αναβολή των εκλογών, 30/4/2021, <https://www.cnn.gr/kosmos/story/264145/mporel-palaistini-apogoitetyiki-i-apofasi-gia-anavoli-ton-eklogon> 30/4/21 (πρόσβαση 17/10/21)

¹⁸⁰ Mike Brest (10 Μαΐου 2021). «*Hamas retaliates with rockets following clashes between Israeli police and Palestinians*». Washington Examiner. <https://www.washingtonexaminer.com/news/israel-palestine-rockets-fighting-hamas-evictions> 10/5/21 (πρόσβαση 17/10/21)

πίεσεις και προς τις δυο πλευρές αλλά και μετά από ανάληψη διεθνών πρωτοβουλιών στις 21 Μαΐου 2021 ανακοινώθηκε επίσημα εκεχειρία μεταξύ των δυο πλευρών.¹⁸¹ Από την πλευρά του το Ισραήλ θεώρησε ως αιτία των νέων ταραχών την ασυνεννοησία - αντιπαλότητα μεταξύ της Χαμάς και της Παλαιστινιακής Αρχής καθώς όπως θεωρεί η ακύρωση των εκλογών είχε ως αποτέλεσμα να τεταθούν οι σχέσεις μεταξύ του Μαχμούντ Αμπάς και της Χαμάς η οποία φαινόταν να κερδίζει τις εκλογές που θα διεξαγόταν στις 22 Μαΐου καθιστώντας της έτσι ως αντιπρόσωπο των Παλαιστίνιων τόσο στην Λωρίδα της Γάζας όσο και στην περιοχή της Δυτικής Όχθης.¹⁸²

Κατά την διάρκεια του καλοκαιριού του 2021, παρά την νέα αύξηση των κρουσμάτων την πανδημίας του COVID-19 στην ευρύτερη περιοχή του Ισραήλ και της Παλαιστίνης¹⁸³, η κατάσταση παρέμεινε τεταμένη με αποτέλεσμα την συχνή δημιουργία, μικρής έντασης επεισοδίων σε περιοχές εποίκων,¹⁸⁴ στην Χεβρώνα¹⁸⁵ κ.λπ. οι οποίες όμως είχαν ως αποτέλεσμα την πρόκληση νέων θυμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αποτελεί γεγονός ότι 74 χρόνια από την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ, σ' αυτό παραμένουν τα ίδια ακριβώς προβλήματα και περίπλοκα ζητήματα. Από την άλλη πλευρά για τους Παλαιστίνιους, αυτά τα 74 χρόνια αποτελούν μια πικρή ανάμνηση που αποκαλείται από αυτούς ως «καταστροφή» ή ως «Νάκμπα», δηλαδή του ξεριζωμού 600.000-700.000 ανθρώπων από τις πατρογονικές εστίες που έχει ως αποτέλεσμα οι

¹⁸¹ Ισραήλ-Γάζα: Η εκεχειρία τίθεται σε ισχύ, 21/5/2021, <https://www.naftemporiki.gr/story/1728821/israil-gaza-i-ekexeiria-tithetai-se-isxu> 21/5/21 (πρόσβαση 17/10/21)

¹⁸² Γάζα: Τι οδήγησε στον νέο κύκλο αίματος - Οι εκλογές στην Παλαιστίνη, η Χαμάς και τα οδοφράγματα Νετανιάχου, Νεφέλη Λυγερού, 11/5/2021, <https://www.protothema.gr/world/article/1122669/gaza-ti-odigise-ston-neo-kuklo-aimatos-oi-ekloges-stin-palaistini-i-hamas-kai-ta-odofragmata-netaniahou/> 11/5/2021 (πρόσβαση 18/10/21)

¹⁸³ Ισραήλ: Η έξαρση του κορωνοϊού δείχνει στον πλανήτη τι έπεται, 9/9/2021, <https://www.kathimerini.gr/world/561489598/israil-i-exarsi-toy-koronoioy-deichnei-ston-planiti-ti-epetai/> 9/9/2021 (πρόσβαση 18/10/21)

¹⁸⁴ Δυτική Όχθη: Τουλάχιστον τέσσερις Παλαιστίνιοι νεκροί σε συγκρούσεις με δυνάμεις του Ισραήλ, 16/8/2021, <https://www.protothema.gr/world/article/1152386/mesanoliko-duo-nearoi-palaistinioi-skotothikan-se-sugrouseis-me-dunameis-tou-israil-sti-dutiki-ohthi/> 16/8/2021 (πρόσβαση 18/10/21)

¹⁸⁵ «Όλοι φοβόμαστε»: Αυξημένες οι επιθέσεις κατά Παλαιστίνιων στη Χεβρώνα το 2021, Juan Carlos Tomasi, 13/8/2021, <https://msf.gr/magazine/oloi-fovomaste-ayximenes-oi-epitheseis-kata-palaistinion-sti-hevrona-2021> 13/8/2021 (πρόσβαση 18/10/21)

απόγονοι τους, στην πλειοψηφία τους να διαβιούν, στα διάφορα προσφυγικά στρατόπεδα της Μέσης Ανατολής.

Το Ισραήλ, όπως κάθε άλλο κράτος βέβαια, δεν επιθυμεί να εμφανίζεται στο διεθνές προσκήνιο ως παραβάτης του διεθνούς δικαίου. Έτσι επικαλείται ότι κατά την διαμάχη του με την Παλαιστίνη υφίσταται ένα ειδικό καθεστώς, κυρίως λόγω της σύγκρουσης των δυνάμεων του με οργανώσεις όπως η Χαμας, αναπτύσσοντας παράλληλα αντίστοιχα νομικά επιχειρήματα για την υποστήριξη των απόψεων του. Απώτερος σκοπός αυτών των επιχειρημάτων είναι να καταφέρουν να μην χαρακτηρίζεται το Ισραήλ ως κατοχική δύναμη, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα της 4ης Σύμβασης της Γενεύης, γιατί εάν κάτι τέτοιο γίνει πραγματικότητα άμεσα μπορεί να θεωρηθούν ως «δικαιολογημένες» οι ενέργειες των παλαιστινιακών οργανώσεων οι οποίες πλέον θα φαίνεται ότι ενεργούν εναντίον ενός ξένου επεκτατικού κράτους απορρίπτοντας απευθείας οποιαδήποτε εδαφική διεκδίκηση από μέρος του Ισραήλ.

Η Διακήρυξη Αρχών του Όσλο ως σημαντικότερη επιτυχία και αλλαγή στα δεδομένα της όλης διαμάχης μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι το γεγονός ότι από εκείνη την στιγμή και έπειτα το παλαιστινιακό ζήτημα αποτελούσε πια ένα διμερές πρόβλημα ξεφεύγοντας από την γενικότερη αραβο-ισραηλινή διαμάχη.

Τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, είχαν ως αποτέλεσμα η ισραηλοπαλαιστινιακή διαμάχη να τεθεί και υπό το πρίσμα της εκστρατείας εναντίον της παγκόσμιας τρομοκρατίας, γεγονός που εκμεταλλεύτηκε στο έπακρο ο τότε ισραηλινός πρόεδρος Αριέλ Σαρόν. Έτσι η γενικότερη τότε πολιτική των ΗΠΑ, όσον αφορά στο Ισραήλ είχε ως αποτέλεσμα να ενταθεί το αδιέξοδο αφού ακολουθήθηκε μια μονομερής άποψη σχετικά με την ισραηλοπαλαιστινιακή σύγκρουση, χωρίς να υπάρξει κάποια πίεση προς το Ισραήλ ώστε να γίνει μια προσπάθεια βελτίωσης την καθημερινότητας των Παλαιστινίων που θα είχε ως αποτέλεσμα να ενισχυθούν οι μετριοπαθείς - ειρηνόφιλες συνιστώσες τους.

Αποτελούσε γεγονός από την ανάληψη της προεδρίας από τον Ντ. Τραμπ ότι αυτός επιθυμούσε η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ να έχει μια πιο φιλική σχέση με το Ισραήλ. Έτσι οι γενικότερες αποφάσεις το τότε προέδρου σχετικά την περιοχή ήταν προς αυτή την κατεύθυνση, π.χ. αναγνωρίζοντας την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ και υποστηρίζοντας την πολιτική του Μπ. Νετανιάχου. Έτσι το σχέδιο Τραμπ για την επίλυση της ισραηλοπαλαιστινιακής διαμάχης ήρθε σε μια χρονική περίοδο που ο Μπ. Νετανιάχου

βρίσκονταν σε προεκλογικό αγώνα, αντιμετωπίζοντας τόσο πολιτικά προβλήματα όσο και μια ποινική δίωξη. Όσον αφορά το σχέδιο αυτό καθεαυτό λόγω του ότι μπορεί να χαρακτηριστεί, από τις προβλέψεις του, ιδιαίτερα ευνοϊκό προς τους ισραηλινούς, είχε ως αποτέλεσμα από την πρώτη στιγμή να απορριφθεί τόσο από τους Παλαιστίνιους όσο και από τις λοιπές αραβικές χώρες και γενικότερα να ασκηθεί από πλήθος χωρών κριτική σε βάρος του με αποτέλεσμα να μην πετύχει κάτι αξιοσημείωτο στην επίλυση του προβλήματος αλλά μάλλον να εντείνει το πρόβλημα κυρίως όσον αφορά στις προβλέψεις του για προσάρτηση εδαφών από το Ισραήλ.

Τέλος αποτελεί γεγονός ότι οποιαδήποτε ειρηνευτική πρωτοβουλία έχει αναληφθεί μέχρι σήμερα δεν πέτυχε να πρόσφερε μια δίκαιη αλλά και βιώσιμη λύση. Ίσως αυτό μπορεί αν εξηγηθεί αν ληφθεί υπόψη τόσο η ανισορροπία δυνάμεων μεταξύ των δυο αντιπάλων αλλά και το ότι εντός και των δυο υπάρχουν ακραία στοιχεία τα οποία κάθε φορά που επιχειρείται μια ειρηνευτική προσπάθεια άμεσα την υπονομεύουν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αποτελεί γεγονός ότι η επίτευξη μιας ειρηνικής, βιώσιμης και μόνιμης λύσης του παλαιστινιακού ζητήματος είναι επιθυμία του ευρύτερου συνόλου. Όμως για να γίνει πραγματικότητα κάτι τέτοιο απαιτείται και οι δυο πλευρές να αποδεχτούν ιστορικούς συμβιβασμούς και να καταφέρουν να εξαλείψουν τις όποιες αντιδράσεις από τα εσωτερικά τους ακραία στοιχεία.¹⁸⁶ Προς το παρόν η εξεύρεση μιας τέτοιας λύσης παραμένει ένα μακρινό όνειρο και για τους δύο λαούς. Αυτό όμως που αποτελεί την σκληρή καθημερινή πραγματικότητα και των δυο αντιπάλων είναι ότι ανεξαρτήτως της επιθυμίας τους αναγκάζονται να συμβιώνουν στην ίδια γη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

«Α» Διαχρονικές Διαφορές Ισραήλ - Παλαιστίνης

¹⁸⁶ Οι βασικές διαφορές μεταξύ των 2 πλευρών αναφέρονται επιγραμματικά στο Παράρτημα «Α».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Ηρακλείδης Αλέξης, Οι Παλαιστίνιοι στο: *Η Άραβο-ισραηλινή αντιπαράθεση, η προβληματική της ειρηνικής επίλυσης*, Εκδόσεις Παπαζήσης, 1991

Ηρακλείδης Αλέξης, *Η αραβοϊσραηλινή αντιπαράθεση*, Παπαζήση Αθήνα 1992

Μπουμπουλίμα Ερμάλ, Το Παλαιστινιακό Ζήτημα: Από τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου έως τις μέρες μας, Ρόδος, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ, 2008

Ντόκος Θάνος: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010

Παπαναργύρου Τερψιθέα, *Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Αραβοϊσραηλινή διένεξη μετά το 1993 μέχρι την 11η Σεπτεμβρίου του 2001*, Ρόδος, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ, 2019

Σακκάς Γιάννης: Το ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ, ο Σιωνισμός, Οι Άραβες και ο Διεθνής Παράγοντας 1882-1948, Μέρος Α'. Αθήνα: Πατάκης, 2005

Σακκάς Γιάννης: Η Ελλάδα, Το Κυπριακό Και ο Αραβικός Κόσμος, 1947-1974. Αθήνα: Πατάκης, 2012

Χαρίτος Γαβριήλ «Κριτική επισκόπηση του σχεδίου της διακυβέρνησης Ντοναλντ Τραμπ για την επίλυση της διένεξης Ισραήλ-παλαιστίνιων» Κείμενα πολιτικής 4/2020. Κυπριακό Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Λευκωσία 2020

Εφημερίδα Καθημερινή 17/5/2009. «Κοινή αστυνομική δύναμη στη Γάζα αποφάσισαν οι Παλαιστίνιοι»

Ian Pappé, *Η Ιστορία της Σύγχρονης Παλαιστίνης*, Κέδρος, Αθήνα, 2007

Hourani Albert, *Η ιστορία του αραβικού κόσμου*, Ψυχογιός Αθήνα 2009

Νταν Κον-Σέρμποκ, Νταούντ –Ελ Αλάμι, *Ισραήλ & Παλαιστίνιοι, οι δύο όψεις του προβλήματος*, Εκδόσεις Περίπλους 2002, Αθήνα

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΠΗΓΕΣ

A. Lesch, *Origins and Development of the Arab-Israeli Conflict*, Greenwood Press, 1998

Adelson, Roger (1995). [*London and the Invention of the Middle East: Money, Power, and War, 1902–1922*](#). Yale University Press. ISBN 978-0-300-06094-2

Akiva Eldar, Cleanig Out The Jails, Haaretz, 25/12/2007 καθώς και Alina Kor, Rates of Incarceration and Main Trends in Israeli Prisons, *Criminal Justice*, 2003 ; 3 ; 29,

A. Sela, Palestine Arabs, στο *The Continuum Political Encyclopedia of the Middle East*, Continuum, 2002

Beinin, Hajjar https://web.stanford.edu/group/sper/images/PalestineIsrael_Primer_MERIP.pdf, 2017

Barry Rubin, The Terror and the Pitty: Yasir Arafat and the Second Loss of Palestine. *Middle East Review of International Affairs*, Vol. 6, No 1, March 2002

Beverly. M, Hamas: Victory With Ballots and Bullets, *Global Change, Peace & Security*, Vol. 19, Issue 3, October 2007

Dalacoura, K, U.S Democracy Promotion in the Arab Middle East Since 11 September 2001: a Critique, *International Affairs*, 81, 5, 2005

Dershowitz A., *The Case for Israel*, Hoboken, New Jersey: Wiley,2003

David Kretzmer, Targeted Killing of Suspected Terrorists: Extra-Judicial Executions or Legitimate Means of Defense?, *The European Journal Of International Law*, Vol. 16, no.2, 2005

El Yamani I. *The Role of the European Union in the Israeli- Palestinian Conflict*. Public School of International affairs, Sciences Po Paris April 2018

Efrat Elisha, *Geography and Politics in Israel since 1967*, Frank Cass & Co. Ltd, Great Britain, 1988,

Enter Hamas: The Challenges of Political Integration, *Middle East Report*, No.49–18 January 2006. International Crisis Group

Eyal Weizman, Strategic Points, Flexible Lines, Tense Surfaces, Political Volumes: Ariel Sharon and The Geometry of Occupation, *The Philosophical Forum*, Volume XXXV, No. 2, Summer 2004

Fadel. M. Naqib, Economic Aspects of the Palestinian- Israeli Conflict : The Collapse of the Oslo Accords, *Journal of International Development*, 15, 2003

Fawaz. A. Gerges, Israel's Retreat From South Lebanon: Internal And External Implications, *Middle East Policy*, Vol VIII, No. 1, March 2001

George Corm, *Le Proche Orient Eclate-II, Mirages de paix et blocages identitaires 1990-1996*, Editions La Decouverte, 1997

Gray.M, Arafat's Legacy, Abbas's Challenges, *Australian Journal of International Affairs*, Vol. 59, No. 2, June 2005

Guilain D. The Politics of Corruption in Palestine: Evidence From Recent Public-Opinion Polls, *Middle East Policy*, Vol. XII, No. 3, Fall 2005

Ilan Greilsammer, *La nouvelle histoire d'Israël, Essai sur une identité national*, Éditions Gallimard, 1998

Hama's Response to Oslo, *Journal of Palestine Studies*, Vol, No. 3 (Spring 1999)

James L. Gelvin, *The Israel-Palestine Conflict, One Hundred Years of War*, Cambridge University Press 2005

Jeremy Pressman, Visions in Collision, What Happened at Camp David and Taba?, *International Security*, Vol. 28, No. 2 (Fall 2003)

Jimmy Carter, *Peace not Apartheid*, Simon & Schuster, New York, 2006

International Court of Justice, *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Jurisdiction of the Court to Give the Advisory Opinion Requested, 9 July, 2004, General List No. 131

Israel Firmly Rejects ICJ fence ruling, Haaretz, 11/07/2004 και *Despite Court Rulings, Fence Construction Continues Apace*, Haaretz , 11/07/2004

Kimmerling, B. *The invention and the decline of Israeliness, state, society and the military.*, Berkeley, CA: University of California Press.2001

Khalidi W. Palestine and Palestine Studies: One Century after World War II and the Balfour Declaration. *Journal of Palestine Studies*, Vol. 44 No. 1.2014 (Autumn),

Lisa Hajjar, The Making Of a Political Trial: The Marwan Barghout Case, *Middle East Report*, No. 225 (Winter 2002)

Makdisi, S. *Palestine Inside Out. An Everyday Occupation.*, New York: W.W. Norton,2008

Melissa Boyle Mahle, A Political-Security Analysis Of The Failed Oslo Process, *Middle East Policy*, Vol. XII, No. 1, Spring 2005

Meron Medzini, Encyclopaedia Judaica, Άρθρο: *From the Madrid Peace Conference to the Israel-PLO Declaration of Principles: 1991-1993*, Keter Publishing House, Jerusalem, ηλεκτρονική έκδοση, Cd-Rom, 1997

Milton Edwards B. *The Israeli – Palestinian Conflict. A people’s war.* New York : Routledge, 2009

Moore. W, A War Crimes Commission for the Hizbollah- Israel War ? *Middle East Policy*, Vol. XIII, No.4, Winter 2006.

Nabulsi.K, The Peace Process and the Palestinians: A Road Map to Mars, *International Affairs*, 80, 2, (2004)

Pappe I. *The Ethnic Cleansing of Palestine.* Oxford: Oneworld,2006

Rajiv. S, The Hamas Takeover and it’s Aftermath, *Strategic Analysis*, Vol. 31, No. 5, September 2007.

Reich B, *The United States and Israel: The Nature of a special relationship*, WestView, 2003,

Reuven Y. Hazan, Intraparty Politics and Peacemaking in Democratic Societies: Israel’s Labor Party and the Middle East Process, 1992-96, *Journal of Peace Research*, 2000; 37; 363

Ron Pundak, From Oslo to Taba: What Went Wrong ?, *Survival-Global Politics and Strategy*, vol. 43, no. 3, Autumn 2001, The International Institute for Strategic Studies

Sammy Smooha , Are the Palestinian Arabs in Israel radicalizing?, *Bitterlemons-International*, Edition 24, Volume 2, June 24,2004

Sara Roy, De-development Revisited: Palestinian Economy and Society Since Oslo, *Journal of Palestine Studies*, Vol, 28, No.3 (Spring 1999)

Sayigh. Y, Inducing a Failed State in Palestine, *Survival-Global Politics and Strategy*, Vol. 49, No.3, Autumn 2007, The International Institute for Strategic Studies

Shaul Misal, Avraham Sela, Participation Without Presence : Hamas, The Palestinian Authority and the Politics of Negotiated Coexistence, *Middle Eastern Studies*, Vol. 38, No. 3, July 2002

Smith, C. D. *Palestine and the Arab-Israeli Conflict*. A History with Documents, 8th ed., Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2013

Stetter, S. Of Separate and Joint Universes: National Parliamentary Elections in Israel and Palestine, *Mediterranean Politics*, Vol. 11, No.3, November 2006

Turner. M, Building Democracy in Palestine: Liberal Peace Theory and the Election of Hamas, *Democratization*, Vol. 13, Issue 5, December 2006

The Madrid Peace Conference, *Journal Of Palestine Studies*, Vol. 21, No. 2. (Winter, 1992), University of California Press

Thiel Melissa <https://twu.edu/media/documents/history-government/The-Israeli> Palestinian Conflict.pdf

UNCTAD, 'The Palestinian War-Torn Economy: Aid, Development and State Formation', New York, Geneva, UN, 2006

Wendy Kristiansen, Challenge and Counterchallenge: Hamas's Response to Oslo, *Journal of Palestine Studies*, Vol, No. 3 (Spring 1999)

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

Τι κρύβεται τελικά πίσω από τη συνδιάσκεψη της Αννάπολις, *New York Times*, αναδημοσίευση στη *Καθημερινή*, <https://www.kathimerini.gr/world/304267/ti-kryvetai-telika-piso-apo-ti-syndiaskepsi-tis-anapolis/> 11/11/2007 (πρόσβαση 21//2021)

Παναγιώτης Σωτήρης 2 Ιουλίου 2020 Εφημερίδα τα νεα <https://www.tanea.gr/2020/07/02/world/israil-mikri-anavoli-gia-tin-prosartisi-tis-dytikis-oxthis-alla-i-anisyxia-paramenei/2/7/20> (πρόσβαση 18/10/21)

Ιστοσελίδα του Ισραηλινού Υπουργείου Εξωτερικών <http://www.mfa.gov.il/>

Joint Understanding Read by President Bush at Annapolis Conference, <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2007/11/20071127.html>, 27/11/2007. (πρόσβαση 21//2021)

Gaza conditions 'at 40-year low', *BBC*, 06/03/2008. http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/7280026.stm (πρόσβαση 21/7/2021)

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ, *actionaid*, https://www.actionaid.gr/media/2047455/Report-Palestine-2017_spreads.pdf και <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/cf02d057b04d356385256ddb006dc02f/d125724a1503e4548525799100529444?OpenDocument> f 26/1/2012 (πρόσβαση 25/7/2021)

Αναβάλλονται οι εκλογές στην Παλαιστίνη, 12/11/2009, <https://www.skai.gr/news/world/anavallontai-oi-ekloges-stin-palaistini> 12/11/2009 (πρόσβαση 22/8/2021)

UN bid for Palestine statehood, 20/9/2011, <https://www.theguardian.com/world/blog/2011/sep/19/palestinian-statehood-united-nations> 20/9/2011 (πρόσβαση 22/8/2021)

Ισραήλ: Μικρή αναβολή για την προσάρτηση της Δυτικής Όχθης αλλά η ανησυχία παραμένει, Παναγιώτης Σωτηρης, 2/7/2020, <https://www.tanea.gr/2020/07/02/world/israil-mikri->

[anavoli-gia-tin-prosartisi-tis-dytikis-oxthis-alla-i-anisyxia-paramenei/](http://www.kathimerini.gr/2020/07/23/ana-avoli-gia-tin-prosartisi-tis-dytikis-oxthis-alla-i-anisyxia-paramenei/) 2/7/2020 (πρόσβαση 23/8/21)

Το ειρηνευτικό σχέδιο του Τραμπ για τη Μέση Ανατολή και οι αντιδράσεις, 28/1/2020, <https://www.cnn.gr/kosmos/story/205642/to-eirineytiko-sxedio-toy-tramp-gia-ti-mesi-anatoli-kai-oi-antidraseis-28/1/2020> (πρόσβαση 18/10/21)

EU in Israel and the Palestinian Territories, EUBAM, <https://www.eubam-rafah.eu/en/node/5057> (πρόσβαση 22/8/2021)

UNITED NATIONS, General Assembly, 4/12/2012 <https://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/19862D03C564FA2C85257ACB004EE69B4/12/2012> (πρόσβαση 21/8/2021)

Αμπάς για σχέδιο Τραμπ: «Ποιος από εσάς θα δεχόταν ένα τέτοιο κράτος;», 11/2/2020, <https://www.kathimerini.gr/world/1064387/ampas-gia-schedio-tramp-poiος-απο-esas-tha-dechotan-ena-tetoio-kratos/> 11/2/2020 (πρόσβαση 23/8/21)

Παλαιστίνη: Δυο Λαοί Για Ένα Κομμάτι Γης, Πανοπούλου Ιωάννα, 26/1/2017, <https://powerpolitics.eu/%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AF%CE%BD%CE%B7-%CE%B4%CF%85%CE%BF-%CE%BB%CE%B1%CE%BF%CE%AF-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BA%CE%BF%CE%BC%CE%BC%CE%AC%CF%84%CE%B9-%CE%B3%CE%B7/> / 26/1/2017 (πρόσβαση 23/8/2021)

Performance-Based Roadmap to a Permanent Two-State Solution to the Israeli-Palestinian Conflict, Office of the Spokesman, Washington, DC, 30/4/2003 https://avalon.law.yale.edu/21st_century/roadmap.asp-30/4/2003 (πρόσβαση 21/7/2021)

Ορκίστηκε η κυβέρνηση εθνικής ενότητας Παλαιστίνης <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=433616> 2/6/14 (πρόσβαση 21/7/2021)

Στη Χεβρόνα βρέθηκαν δολοφονημένοι τρεις Ισραηλινοί έφηβοι, 30/6/2014, <https://www.skai.gr/news/world/sti-xevrona-vrethikan-dolofonimenoi-treis-israilinoi-efivoi-netaniax/amp> 30/6/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

Ανοίγει η πόρτα της “κόλασης” – Νετανιάχου: Θα πληρώσει η Χαμάς, 1/7/2014, https://shmantikanea.blogspot.com/2014/07/blog-post_1.html 1/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

Claim that Hamas killed 3 teens is turning out to be the WMD of Gaza onslaught, Adam Horowitz and Phil Weiss, 26/7/2014, <https://web.archive.org/web/20140729061629/http://mondoweiss.net/2014/07/killed-turning-onslaught.html> 26/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

Σειρήνες σε Τελ Αβίβ και Ιερουσαλήμ, άνοιξαν τα καταφύγια, 8/7/2014, <https://www.in.gr/2014/07/08/world/seirines-se-tel-abib-kai-ieroyosalim-anoiksan-ta-katafygia/> 8/7/2014

Η ισραηλινή αεροπορία πραγματοποίησε τη νύχτα 160 επιδρομές στη Γάζα, 9/7/2014, <https://www.skai.gr/news/world/i-israilini-aeroporia-pragmatopoiise-ti-nyxta-160-epidromes-sti-gaza/amp> 9/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

Δεκάδες νεκροί στη Γάζα από τους βομβαρδισμούς, 11/7/2014, <https://www.kathimerini.gr/world/775688/dekades-nekroi-sti-gaza-απο-toys-vomvardismoys/> 11/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

Τρόμος και αίμα αμάχων στη Λωρίδα της Γάζας, 13/7/2014,
<https://www.in.gr/2014/07/13/world/tromos-kai-aima-amaxwn-sti-lwrida-tis-gazas/> 13/7/2014
(πρόσβαση 21/8/2021)

Χωρίς μέρος να κρυφτούν οι Παλαιστίνιοι στη Λωρίδα της Γάζας, 22/7/2014,
<https://tvxs.gr/news/kosmos/xoris-telos-sfyrokopeitai-i-lorida-tis-gazas> 22/7/2014 (πρόσβαση
21/8/2021)

Γάζα: Εκχειρία και διαπραγματεύσεις προτείνει ο Μπαν Κι Μουν, 22/7/2014,
<https://www.naftemporiki.gr/story/835916/gaza-ekexeria-kai-diapragmateuseis-proteinei-o-mpan-ki-moun> 22/7/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

No end in sight: Israel, Hamas blame each other for fighting, casualties, Chelsea J. Carter,
Ashley Fantz and Karl Penhaul, 30/7/2014,
<https://edition.cnn.com/2014/07/29/world/meast/mideast-crisis/index.html> 30/7/2014 (πρόσβαση
21/8/2021)

ΟΗΕ κατά Ισραήλ: Σκοτώσατε παιδιά στον ύπνο τους, Ευαγγελία Μπίφη, 30/7/2014,
<https://www.in.gr/2014/07/30/world/oie-kata-israil-skotwsate-paidia-ston-ypno-toys/> 30/7/2014
(πρόσβαση 21/8/2021)

Αποτροπιασμός για τη σφαγή των νηπίων και τους πανηγυρισμούς, Χρυσουλα Κατσαρου,
2/8/2014, <https://web.archive.org/web/20140801231851/http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22769&subid=2&pubid=64044440> 2/8/2014 (πρόσβαση 21/8/2021)

Το Ισραήλ βομβάρδισε τη νύχτα τη Γάζα – Φόβοι για νέα σύρραξη, 9/1/2015,
<https://www.news.gr/kosmos/alles-hores/article/243718/to-israhl-vomvardise-th-nyhta-th-gaza-fovoi-gia.html> 9/11/2015 (πρόσβαση 21/8/2021)

Land Day 2017: Israel's relentless land grab continues, 30/3/2017,
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/03/land-day-2017-israels-relentless-land-grab-continues/> 30/3/2017 (πρόσβαση 21/8/2021)

Trump Recognizes Jerusalem as Israel's Capital and Orders U.S. Embassy to Move, 6/12/2017,
<https://www.nytimes.com/2017/12/06/world/middleeast/trump-jerusalem-israel-capital.html> 6/12/2017 (πρόσβαση 21/8/2021)

Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο- Συζητήσεις
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-6-2006-11-15-ITM-011_EL.html?redirect
15/11/2006 (πρόσβαση 21/7/2021)

General Assembly Overwhelmingly Adopts Resolution Asking Nations Not to Locate
Diplomatic Missions in Jerusalem, UN, 21/12/2017,
<https://www.un.org/press/en/2017/ga11995.doc.htm> 21/12/2017 (πρόσβαση 22/8/2021)

Defiant Donald Trump confirms US will recognise Jerusalem as capital of Israel,
5/12/2017, <https://www.theguardian.com/us-news/2017/dec/06/donald-trump-us-jerusalem-israel-capital>
5/12/2017 (πρόσβαση 22/8/2021)

40 χρόνια από τη Συμφωνία Ειρήνης του Καμπ Ντέβιντ, Κέρστεν Κνιπ / Κώστας
Συμεωνίδης, 17/9/2018, <https://www.dw.com/el/40-%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AE%CE%BD%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1%CE%BC%CF%80-%CE%BD%CF%84%CE%AD%CE%B9%CE%B2%CE%B9%CE%BD%CF%84/a-45520347> 17.09.2018 (πρόσβαση 1/6/2021)

Η πρωτοφανής σφαγή αμάχων Παλαιστίνιων στους καταυλισμούς Σάμπρα και Σατίλα.
<http://www.mixanitouxronou.gr/i-protofanis-sfagi-amachon-palestinion-stous-katavlimous-samptra-ke-satila-o-andreas-papandreou-prosferi-katafigio-ston-giaser-arafat/> (πρόσβαση 23/6/2021)

Israeli Supreme Court Upholds Continued Confiscation of Occupied East Jerusalem Properties - Adalah <https://www.adalah.org/en/content/view/8530/17/4/2015> (πρόσβαση 21/8/2-21)

Ορκίστηκε η κυβέρνηση εθνικής ενότητας Παλαιστίνης
<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=433616> 2/6/14 (πρόσβαση 21/7/2021)

EU High Representative Vows \$24.7M in Aid to Palestinians , 1/5/2019,
<http://www.palestinechronicle.com/eu-high-representative-vows-24-7m-in-aid-to-palestinians/> 1/5/2019 (πρόσβαση 22/8/2021)

Το σχέδιο Τραμπ για τη Μέση Ανατολή: Παλαιστινιακό κράτος, εποικισμοί, Ιερουσαλήμ,
29/1/2020, <https://www.tovima.gr/2020/01/29/world/ta-kyria-simeia-tou-sxediou-tramp-palaistiniako-kratos-epoikismoi-ierousalim/> (πρόσβαση 22/8/2021)

Εκλογές μετά από 15 χρόνια στην Παλαιστίνη, 15/1/2021,
<https://www.capital.gr/diethni/3518983/ekloges-meta-apo-15-xronia-stin-palaistini> (πρόσβαση 17/10/21)

Mike Brest (10 Μαΐου 2021). « Hamas retaliates with rockets following clashes between Israeli police and Palestinians». Washington Examiner.
<https://www.washingtonexaminer.com/news/israel-palestine-rockets-fighting-hamas-evictions> 10/5/21 (πρόσβαση 17/10/21)

Ισραήλ-Γάζα: Η εκεχειρία τίθεται σε ισχύ, 21/5/2021,
<https://www.naftemporiki.gr/story/1728821/israil-gaza-i-ekxeiria-tithetai-se-isxu> 21/5/21 (πρόσβαση 17/10/21)

Γάζα: Τι οδήγησε στον νέο κύκλο αίματος - Οι εκλογές στην Παλαιστίνη, η Χαμάς και τα οδοφράγματα Νετανιάχου, Νεφέλη Λυγερού, 11/5/2021, <https://www.protothema.gr/world/article/1122669/gaza-ti-odigise-ston-neo-kuklo-aimatos-oi-ekloges-stin-palaistini-i-hamas-kai-ta-odofragmata-netaniahou/> 11/5/2021 (πρόσβαση 18/10/21)

Ισραήλ: Η έξαρση του κορωνοϊού δείχνει στον πλανήτη τι έπεται, 9/9/2021,
<https://www.kathimerini.gr/world/561489598/israil-i-exarsi-toy-koronoioy-deichnei-ston-planiti-ti-epetai/> 9/9/2021 (πρόσβαση 18/10/21)

Δυτική Όχθη: Τουλάχιστον τέσσερις Παλαιστίνιοι νεκροί σε συγκρούσεις με δυνάμεις του Ισραήλ, 16/8/2021, <https://www.protothema.gr/world/article/1152386/mesanatoliko-duo-nearoi-palaistinioi-skotothikan-se-sugrouseis-me-dunameis-tou-israil-sti-dutiki-ohthi/> 16/8/2021 (πρόσβαση 18/10/21)

«Όλοι φοβόμαστε»: Αυξημένες οι επιθέσεις κατά Παλαιστίνιων στη Χεβρόνα το 2021, Juan Carlos Tomasi, 13/8/2021, <https://msf.gr/magazine/oloi-fovomaste-ayximenes-oi-epitheseis-kata-palaistinion-sti-hevrona-2021> 13/8/2021 (πρόσβαση 18/10/21)

Μπορέλ - Παλαιστίνη: Απογοητευτική η απόφαση για αναβολή των εκλογών, 30/4/2021,
<https://www.cnn.gr/kosmos/story/264145/mporel-palaistini-apogoyteytiki-i-apofasi-gia-anavoli-ton-eklogon> 30/4/21 (πρόσβαση 17/10/21)

Trump releases long-awaited Middle-East peace plan, 28/1/2020, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51288218> 28/1/2020 (πρόσβαση 22/8/2021)

Applied Research Institute of Jerusalem (ARIJ), (2009β): “The influence of the separation wall on the social development of the Palestinian community in the West Bank, Φεβρουάριος 2009”. Διαθέσιμο στο <URL: <http://www.poica.org>> [πρόσβαση 16/8/2021]

Reuven Paz Council on Foreign Relations, June 8, 2007, <http://www.cfr.org/publication/8968/καιhttps://go.gale.com/ps/i.do?id=GALE%7CA347656653&sid=googleScholar&v=2.1&it=r&linkaccess=abs&issn=1940834X&p=AONE&sw=w&userGroupName=anon%7E5e7179ac> July 2006 (πρόσβαση 21/7/2021)

Middle East Report, 2 August 2007, International Crisis Group <https://www.refworld.org/pdfid/46b1f5cd2.pdf> (πρόσβαση 18/8/2021)

U.S. Census Bureau "International Data Base (IDB), Country Summary: West Bank and Gaza Strip www.census.gov/prod/2007pubs/08abstract/intlstat.pdf (πρόσβαση 18/8/2021)

Όσλο Διακήρυξη Αρχών - Πλήρες Κείμενο, 17/3/2017, <https://www.greelane.com/el/%CE%BA%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82/%CE%B8%CE%AD%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/declaration-of-principles-self-government-2352888/> 17/3/2017 (πρόσβαση 20/7/2021)

An analysis of oslo peace process, https://web.archive.org/web/20021115180646/http://knesset.gov.il/process/docs/heskemb_eng.htm 15/11/2002 (πρόσβαση 20/7/2021)

Gershon Baskin, Let's not repeat old mistakes, The Jerusalem Post, 27 Aug, 2007, <http://www.jpost.com/servlet/Satellite?cid=1188197169758&pagename=JPost%2FJPostArticle%2FShawFull>

Haaretz, AG: <https://www.haaretz.com/1.4984224> No cops will be indicted for involvement in October 2000 riot deaths, 28/01/2008 (πρόσβαση 21/7/2021)

President Bush Delivers Graduation Speech at West Point n.d. <https://georgewbushwhitehouse.archives.gov/news/releases/2002/06/20020601-3.html>, (πρόσβαση 26/7/2021)

Prime Minister's Ariel Sharon's Four-Stage Disengagement Plan, *Haaretz*, 28/05/2004 <https://www.haaretz.com/1.4681392> (πρόσβαση 21/7/2021)

Θετικά «βλέπει» ο Αριέλ Σαρόν το ειρηνευτικό σχέδιο της Σαουδικής Αραβίας, 25/2/2002, <https://www.in.gr/2002/02/25/world/thetika-blepei-o-ariel-saron-to-eirineytiko-sxedio-tis-saoydikis-arabias/> 25/2/2002, (πρόσβαση 21/7/2021)

Ασπίδα διεθνούς αλληλεγγύης για τους Παλαιστίνιους, Πέτρος Παπακωνσταντίνου, 05.04.2002, <https://www.kathimerini.gr/world/115283/aspida-diethnoys-allileggyis-gia-toys-palaistinioys/> 5/4/2002 (πρόσβαση 21/7/2021)

Jenin camp 'horrific beyond belief', 18/4/2002, http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/1937387.stm 18/4/2002 (πρόσβαση 21/7/2021)

Νομιμοποιεί τους οικισμούς, Αγγελόπουλος Γιώργος, 15/4/2004, <https://www.tanea.gr/2004/04/15/world/nomimopoiei-toys-oikismoys/> 15/4/2004

«Διαφωνίες» στο Μεσανατολικό παραδέχθηκαν Ομπάμα – Νετανιάχου, 20/5/2011,
https://www.naftemporiki.gr/story/336032_20/5/2011 (πρόσβαση 21/7/2021)

Μέση Ανατολή: Το τείχος «ασφαλείας» του Ισραήλ 2015 euronews.
<https://gr.euronews.com/2015/10/19/israel-palestinian-conflict-building-barriers> 15/10/2015
(πρόσβαση 28/8/2021)

Eldar.A,La Promotion de M. Avigdor Lieberman au Gouvernement. Comment Israel en Est Arrive la. Le Monde diplomatique, decembre 2006 και Yishai to Lieberman: If PM, Abbas discuss Jerusalem, Shas will quit government, <https://www.jpost.com/israel/shas-may-leave-govt-if-jlem-on-table>, 11/01/2008 (πρόσβαση 21/7/2021)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΙΣΡΑΗΛ - ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

Η ΕΚΤΑΣΗ

Οι Παλαιστίνιοι έχουν ως σταθερή άποψη ότι στο κράτος τους πρέπει να περιλαμβάνονται και τα εδάφη που καταλήφθηκαν από το Ισραήλ το 1967, δηλαδή την Δυτική όχθη του Ιορδάνη, την Λωρίδα της Γάζας και την Ανατολική Ιερουσαλήμ. Η σημερινή κατάσταση στην Δυτική Όχθη είναι η ύπαρξη πολυάριθμων, διάσπαρτων μικρών παλαιστινιακών περιοχών που περικλείονται από ισραηλινά εδάφη, εποικισμούς και στρατιωτικές εγκαταστάσεις. Η Λωρίδα της Γάζας βρίσκεται υπό παλαιστινιακό έλεγχο, μετά την αποχώρηση των ισραηλινών αλλά ισραηλινές δυνάμεις βρίσκονται στους εβραϊκούς οικισμούς και στα σύνορα. Εντός του Ισραήλ υπάρχουν φωνές πολιτικών που αποδέχονται την ίδρυση παλαιστινιακού κράτους.¹⁸⁷ Παρόλα αυτά τα προβλήματα με τις περιοχές που διεκδικεί το Ισραήλ και κυρίως τις περιοχές εποίκων παραμένουν και αυτό φάνηκε και με την ανακοίνωση του σχεδίου Τραμπ και τις προβλέψεις αυτού για προσάρτηση εδαφών από το Ισραήλ.

Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Οι Ισραηλινοί επιθυμούν το Παλαιστινιακό κράτος να είναι αποστρατικοποιημένο και να ελέγχει πλήρως τα ανατολικά σύνορα με την Ιορδανία και τα νότια σύνορα με την Αίγυπτο, κάτι που οι Παλαιστίνιοι απορρίπτουν κατηγορηματικά.¹⁸⁸ Όπως φαίνεται μέχρι τώρα σε όλες τις προτάσεις για επίλυση με τελευταία το σχέδιο Τραμπ προβλέπουν αποστρατικοποίηση της Παλαιστινιακού κράτους με αποτέλεσμα τις έντονες αντιδράσεις από τους Παλαιστίνιους.

Η ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Το ανατολικό τμήμα της Ιερουσαλήμ βρίσκεται σε ισραηλινή κατοχή από το 1967 μετά τον πόλεμο των έξι ημερών. Στην Ανατολική Ιερουσαλήμ όμως βρίσκεται το τέμενος Αλ-Ακσά, που για τους μουσουλμάνους θεωρείται ως ο τρίτος ιερότερος τόπος τους. Οι Παλαιστίνιοι αποσκοπούν στην κατάκτηση της Ανατολικής Ιερουσαλήμ η οποία

¹⁸⁷ Σακκάς Γιάννης: Η Ελλάδα, Το Κυπριακό Και ο Αραβικός Κόσμος, 1947-1974. Αθήνα: Πατάκης, 2012

¹⁸⁸ Ο.π Σακκάς Γιάννης, 2012

θα αποτελέσει και την πρωτεύουσα του μελλοντικού ανεξάρτητου κράτους.¹⁸⁹ Σύμφωνα με την απόφαση 242 του ΣΑ/ΟΗΕ(1967), το Συμβούλιο Ασφαλείας καλεί το Ισραήλ να αποχωρήσει άμεσα από τα εδάφη που κατέλαβε, με το ψήφισμα 2253 της ΓΣ/ΟΗΕ(1967)¹⁹⁰ και έχει καταδικάσει την επέκταση των ισραηλινών στην Ιερουσαλήμ ενώ με την απόφαση 298 του ΣΑ/ΟΗΕ(1971)¹⁹¹ ορίζεται σαφώς ότι για την Ανατολική Ιερουσαλήμ καθίστανται άκυρα όλα τα διοικητικά και τα νομοθετικά μέτρα που επιχειρούν να μεταβάλλουν το νομικό καθεστώς της περιοχής, το οποίο δεν μπορεί να μεταβληθεί.

Από την πλευρά του το Ισραήλ δεν συμμορφώθηκε στα παραπάνω ψηφίσματα του ΣΑ του ΟΗΕ, αλλά αντιθέτως στις 30 Ιουλίου 1980 η Κνεσέτ ψήφισε «θεμελιώδη νόμο», με τον οποίο θεωρεί και ανακηρύττει την ενοποιημένη Ιερουσαλήμ «αιώνια και αδιαίρετη πρωτεύουσα του εβραϊκού κράτους». Τα περισσότερα κράτη δεν αναγνωρίζουν την Ιερουσαλήμ ως την πρωτεύουσα του Ισραήλ, καθώς κάτι τέτοιο αυτόματα θα σήμαινε και αποδοχή της παράνομη κατοχή της και παράλληλα θα προκαλούσε έντονες αντιδράσεις Παλαιστινίων και λοιπών μουσουλμάνων, καθώς στην Ιερουσαλήμ βρίσκεται ο τρίτος ιερός τόπος του Ισλάμ, μετά τη Μέκκα και τη Μεδίνα.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Πρόκειται για τους Παλαιστίνιους που εγκατέλειψαν με τη θέλησή τους ή με τη βία τις εστίες τους στους πολέμους του 1948 και 1967 και για τους απογόνους τους οι οποίοι υπολογίζονται σε περίπου 4.000.000, που ζουν σε στρατόπεδα στη Δυτική Όχθη, τη Γάζα και τις γειτονικές χώρες υποδοχής (Ιορδανία, Λίβανο και Συρία). Ο ΟΗΕ με το ψήφισμα

¹⁸⁹ Ντόκος Θάνος: Στρατηγικό Αλφαβητάρι Αραβο-Ισραηλινής Διένεξης. ΕΛΙΑΜΕΠ. 2010

¹⁹⁰ A/RES/2253 (ES-V) of 4 July 1967 n.d. Μέτρα που έλαβε το Ισραήλ για αλλαγή στο καθεστώς της πόλης της Ιερουσαλήμ. Η Γενική Συνέλευση, ανησυχώντας βαθιά για την κατάσταση που επικρατεί στην Ιερουσαλήμ ως αποτέλεσμα των μέτρων που έλαβε το Ισραήλ για την αλλαγή του καθεστώτος της πόλης.

1. Θεωρεί ότι τα μέτρα αυτά είναι άκυρα ·

2. Καλεί το Ισραήλ να ακυρώσει όλα τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί και να παραιτηθεί από τη λήψη οποιωνδήποτε μέτρων που θα άλλαζαν το καθεστώς της Ιερουσαλήμ ·

3. Ζητεί από τον Γενικό Γραμματέα να υποβάλει έκθεση στη Γενική Συνέλευση και στο Συμβούλιο Ασφαλείας σχετικά με την κατάσταση και την εφαρμογή του παρόντος ψηφίσματος το αργότερο μία εβδομάδα από την έγκρισή του.

¹⁹¹ S/RES/298 (1971) of 25 September 1971 <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/441329a958089eaa852560c4004ee74d> (πρόσβαση 18/10/2021)

194 της ΓΣ έχει αναγνωρίσει το δικαίωμα επιστροφής τους ή τουλάχιστον κάποιας αποζημίωσης από τους Ισραηλινούς.¹⁹²

Σε τμήμα της ισραηλινής κοινωνίας υπάρχει η αντίληψη ότι οι «Άραβες της Παλαιστίνης» δεν αποτελούν εθνότητα και θα έπρεπε να αντιμετωπιστούν ως ιθαγενείς που θα υποκύψουν μπροστά στο σιωνιστικό κίνημα, καθώς επίσης ότι οι Παλαιστίνιοι δεν αποτελούν έθνος αλλά είναι απλώς Άραβες και κράτος τους είναι κυρίως η Ιορδανία και ότι η ΟΑΠ αποτελεί τρομοκρατική οργάνωση που επιζητεί την ολοσχερή καταστροφή του Ισραήλ. Στην αντίπερα όχθη για μέρος Παλαιστινίων και οι Ισραηλινοί είναι σιωνιστές μπεριαλιστές οι οποίοι δεν είναι άξιοι εμπιστοσύνης, οπότε η μόνη λύση είναι ο ένοπλος αγώνας, και επίσης, οι Ισραηλινοί δεν αποτελούν έθνος, δεν έχουν εθνική ταυτότητα, αλλά είναι απλώς μια θρησκευτική κοινότητα.¹⁹³

ΟΙ ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΙ

Οι εποικισμοί είναι παράνομες ισραηλινές κοινότητες, οι οποίες υφίστανται εντός του παλαιστινιακού και συριακού εδάφους που κατέχει το Ισραήλ από τον αραβο-ισραηλινό πόλεμο του 1967. Υπάρχουν 131 ισραηλινοί οικισμοί στην Δυτική Όχθη (που δεν περιλαμβάνουν την Ανατολική Ιερουσαλήμ και τους θύλακες οικισμών εντός της Χεβρώνας). Από αυτούς, οι 110 είναι τα επονομαζόμενα «προκεχωρημένα φυλάκια», δηλαδή μικρότεροι εποικισμοί που δεν έχουν ακόμα λάβει επίσημη κυβερνητική έγκριση αλλά συχνά έχουν κυβερνητική στήριξη. Περίπου 622.670 έποικοι διαμένουν παράνομα στη Δυτική Όχθη.¹⁹⁴

Από πλευράς διεθνούς δικαίου οι εποικισμοί είναι παράνομοι, καθώς παραβιάζουν το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο (Τέταρτη Σύμβαση της Γενεύης και Κανονισμοί της Χάγης), στην οποία το Ισραήλ είναι συμβαλλόμενο κράτος.¹⁹⁵ Σύμφωνα με το Άρθρο 49 της Σύμβασης: «Η κατέχουσα Δύναμη δεν θα δύναται να εξορίσει ή να μεταφέρει μέρος του δικού της άμαχου πληθυσμού εις το κατεχόμενο υπ' αυτής έδαφος».¹⁹⁶ Περαιτέρω, όπως έχει επισημανθεί επίσης από τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ

¹⁹² Ηρακλείδης Αλέξης: Η Αραβο-ισραηλινή αντιπαράθεση, η προβληματική της ειρηνικής επίλυσης, Εκδόσεις Παπάζησης, 1991

¹⁹³ Ο. π Ηρακλείδης Αλέξης, 1991

¹⁹⁴ Statistics on Settlements and Settler Population, Updated: 16 January 2019, <https://www.btselem.org/settlements/statistics> 01 January 2011 Updated: 16 January 2019 (πρόσβαση 18/10/2021)

¹⁹⁵ Το Ισραήλ έχει επικυρώσει την Τέταρτη Σύμβαση της Γενεύης από τις 6 Ιουλίου 1951

¹⁹⁶ 4^η Σύμβαση της Γενεύης, Άρθρο 49, παράγραφος 6 (N 3481/1955 (ΦΕΚ Α'3/ 5.1.1956)

για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα παλαιστινιακά εδάφη που βρίσκονται υπό κατοχή από το 1967: «Οι κανονισμοί της Χάγης απαγορεύουν στην κατέχουσα Δύναμη να προβαίνει σε μόνιμες αλλαγές στην κατεχόμενη περιοχή, εκτός αν δικαιολογούνται από στρατιωτικές ανάγκες με την στενότερη έννοια του όρου ή εάν γίνονται προς όφελος του τοπικού πληθυσμού».¹⁹⁷ Η κατασκευή εποικισμών, δρόμων και σχετικών υποδομών από το Ισραήλ για Ισραηλινούς πολίτες στη Δυτική Όχθη και τα Υψίπεδα του Γκολάν (και παλιότερα και στη Λωρίδα της Γάζας) δεν πληροί τα δύο αυτά κριτήρια εξαίρεσης.¹⁹⁸

Οι εποικισμοί επίσης παραβιάζουν και το διεθνές ποινικό δίκαιο, καθώς σύμφωνα με το Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ), αποτελούν μέρος των εγκλημάτων πολέμου καθώς όπως αναφέρεται «...*μεταφορά, αμέσως ή εμμέσως, από την Κατέχουσα Δύναμη μέρους του δικού της άμαχου πληθυσμού στο έδαφος που καταλαμβάνει*».¹⁹⁹

Τέλος η πολιτικής εποικισμού των ισραηλινών στα Κατεχόμενα Εδάφη παραβιάζει θεμελιώδεις αξίες ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση και την απαγόρευση των διακρίσεων. Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι «*η συνεχιζόμενη οικοδόμηση και επέκταση εποικισμών στο Κατεχόμενο Παλαιστινιακό Έδαφος, που έχει υπερδιπλασιαστεί, και η μεταφορά εποίκων του συμβαλλόμενου Κράτους σε αυτό το Έδαφος*», καθώς και «*η αναδρομική νομιμοποίηση προκεχωρημένων φυλακίων*», μαζί με άλλες πράξεις, «*υπονομεύουν την απόλαυση από τους Παλαιστίνιους, ενός ευρέος φάσματος δικαιωμάτων τους, εκ της Συμβάσεως, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην αυτοδιάθεση*».²⁰⁰

¹⁹⁷ UNITED NATIONS A/67/379 of 19 September 2012 <https://unispal.un.org/unispal.nsf/5ba47a5c6ce f541b802563e000493b8c/4b2de5243ebce35685257aa200487927> (πρόσβαση 18/10/2021)

¹⁹⁸ Duncombe-Moore 2004, https://www.researchgate.net/publication/8504428_Comparing_Learning_of_Cooking_in_Home_and_Clinic_for_People_With_Schizophrenia (πρόσβαση 18/10/2021)

¹⁹⁹ Καταστατικό της Ρώμης, Άρθρο 8(2)(b)(viii)

²⁰⁰ United Nations: International Covenant on Civil and Political Rights 1967 <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx> (πρόσβαση 18/10/2021)

